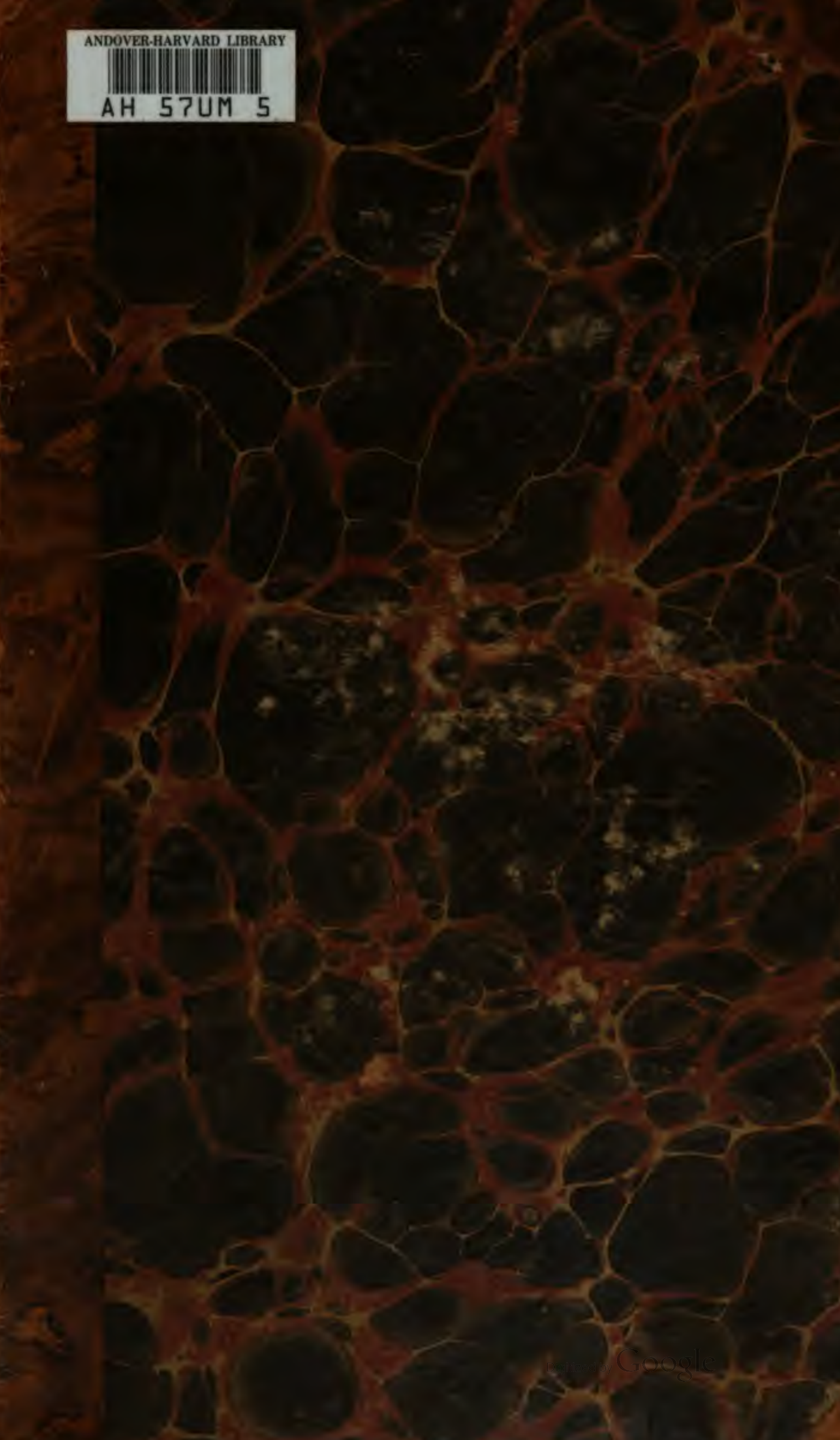

ANDOVER-HARVARD LIBRARY
AH 57UM 5

יהוה

INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER. FVNDATA MDCCCVII.

PS. CXIX. 160.
כדברך הבינני

JOH. XVII. 17.
ὁ λογος ὁ σος ἀληθεια ἐστι.

ΑΚΡΟΓΩΝΙ... ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

JOANNIS JAHN,

AA. LL. PHILOS. AC THEOL. DOCT., ECCLES. METROP. AD ST. STEPH. VIENNAE CANON. CAP., ARCHIEP. CONSISTORII CONSIL., LL. OO., ARCHAEOL., INTROD. IN V. T. ET DOGM. PROF. C. R. P. ET O. EMER.

ELEMENTA ARAMAICAE SEU CHALDAEO-SYRIACAE LINGUAE,

LATINE REDDITA, ET NONNULLIS ACCESSIONIBUS AUCTA

AB

ANDREA OBERLEITNER,

ABBATIAE ORD. S. BENED. AD SCOTOS VIENNAE PRESB. CAPIT., S. S. THEOLOG. DOCT., DIALECTORUM ORIENTAL. ET EXEG. BIBL. IN C. R. SCIENTIAR. UNIVERS. VIENN. PROF. P. E.

VIENNAE,

TYPIS ET SUMTIBUS ANTONII SCHMID,

MDCCCXX.

REVERENDISSIMO

ILLUSTRISSIMO AMPLISSIMO AC MAGNIFICO

DOMINO DOMINO

ANDREAE WENZEL,

ORD. S. BENED. ABBATI B. M. V. AD SCOTOS VIENNAE, ET S. STEPHANI REGIS APOSTOLICI DE TELKY IN HUNGARIA; S. C. R. A. M. CONSILIARIO AULICO; ART. LL. PHILOSOPHIAE, AC S. S. THEOLOGIAE DOCTORI; SUPREMAE STUDIORUM COMMISSIONIS AULICAE REFERENTI; RECTORI MAGNIFICO BIS EMERITO IN UNIVERSITATE VINDOBONENSI; FACULTATIS THEOLOGICAE PRAESIDI AC STUDII THEOLOGICI DIRECTORI; PROVINCIALIUM INF. AUSTRIAE STATUUM DEPUTATO; C. R. OECONOMICAE SOCIETATIS VINDOB. MEMBRO; PATRONO SUO GRATIOSISSIMO

Huncce libellum

Fiducia optima commendat,

Animo gratissimo inscribit,

Veneratione summa dedicat

Devotissimus

And. Oberleitner.

PRAEFATIO

AD HANC EDITIONEM ALTERAM.

Grammaticae aramaicae, quae Auctore Clar. *Joanne Jahn* Viennae anno MDCCXCIII. prodierat, novam editionem longius jam desiderari, anno elapso mihi significavit bibliopola, precibus additis, ut, cui Auctoris pie defuncti hoc obtigerit docendi munus, edendi quoque curam nunc in se susciperet. Cui jam negotio, permolesto quamvis mihi et omnino ingrato, ob multiplices muneris nuper suscepti labores, nihilo minus me subtrahere non posse, facile quum intellexissem, manus tamen tunc jam temporis rei admovere, aegrae ultra semestrem valetudinis ratio prohibuit; quare non nisi hoc demum anno, viribus Dei

O. M. benignitate feliciter recuperatis, rem omnino jam necessariam faventibus scholarum feriis perficere sum conatus.

Simplicem vero libri repetitionem, eamque in vernacula lingua, auditorum usui non amplius satisfacere vidi. Nam inde ab anno MDCCXCIII., quo haec Grammatica primum typo fuerat vulgata, longe diversae temporum rerúmque rationes natae sunt. Decreto caesareo-regio latinus jam sermo in publicis praelectionibus fuerat praescriptus; quare latina novae hujus editionis versio omnibus in universum auditoribus haud dubie in optatis esse debuit, ne latine in collegiis academicis exposita in diversa, vernacula quamvis, lingua privata sua industria ex Grammatica percipere deberent.

Multi tamen auditorum latinam versionem omnino extorserunt, qui maximam partem ex regnis: Hungaria, Galicia, Lombardo-Venetiano, Illyrico, imo non raro

e terris quoque exteris, vernaculae nostrae vel minus bene, vel plane non periti, ex defectu commodi in privatum usum subsidii exponenda in collegiis vel utcunque calamo excipere, (a quo facile abhorret animus), vel gravi cum laboris molestia temporisque dispendio ex aliis Grammaticis conquirere deberent.

Praeterea simplicem libri repetitionem, per se jam satis molestam, nunc post spatium triginta fere annorum, qui inde a theodisca hujus libri editione praeterlapsi sunt, multis quoque non probatum iri facile cognovi; angustiores tamen, quibus elementa Grammaticae circumscribuntur, limites in addendis parsimoniam, in mutandis prudentiam suaserunt, quam parsimoniam urgens porro celerioris editionis necessitas, et (non pudet fateri) minor, hactenus mihi collecta, in rebus aramaicis notitiarum supellex satis libenter comprobavit. Interim ne illorum quidem, quae, parcius quamvis, in hac occurrunt Gramma-

tica, omnia et singula fusius ac minutius in collegiis academicis esse exponenda, paucis monuisse sufficiat; sequor nimirum in praelectionibus publicis methodum, de qua satis superque jam dixit Clar. *Dr. Jahn* in praefatione ad Grammaticam linguae hebr. III. Edit. — nunquam memor verborum, ibidem pag. LX. et LXI. occurrentium: „Seligenda itaque sunt ex Grammatica sola praecipua, quae tironibus prae reliquis sunt necessaria, inprimis paradigmata flexionum, praetermissis exceptionibus et anomaliis; nam et hae, et reliqua grammaticalia omnia privatae lectioni, pro ratione temporis et otii, committenda, et hinc inde interpretationi, ubi occasio se offert, interserenda sunt; ita enim, quia penes dissimilia occurrunt, et exemplo, in interpretatione obvio, suffulciuntur, felicius inhaerent memoriae.“ — Ceterum, quae adjeci aut mutavi, nullam fere partem mea possum declarare, quae potius duumviris praecipue, in rebus Orientis inter aetatis nostrae principes numerandis, Vi-

ris doctissimis et sagacissimis: *Vatero* et *Gesenio* animo gratissimo accepta refero.

Methodus nimirum in universum semiticarum linguarum Grammaticam exponendi nostris temporibus multum est mutata; alia obtinet libri in partes divisio, aliusque rerum tractandarum ordo, isque saepe haud dubie in gratiam et perspicuitatis et brevitatis; multae porro doctrinae, v. c. de pronominibus et nomini et verbo suffixis, de variis nominum declinationibus, de diversis verborum regularium, et trium, et plurium literarum, speciebus, de anomalis verborum irregularium flexionibus, ceteris — quam maxime sunt excultae, et ad captum facillimae proponuntur ope paradigmatum, miro ingenii acumine excogitatorum; quaelibet fere Grammaticae pars gravi et benigno dialectorum cognatarum testimonio et confirmari et illustrari solet, (id quod pro hebraica lingua inprimis praestitit Clar. *Dr. Gesenius*), unde fieri non potuit, quin multum et certitudinis, et lu-

cis in ipsas quoque sorores adjutrices redundaret.

Quorum jam omnium nonnulla, quae elementa Grammaticae videbantur permittere, in hancce Grammaticam a me vel plane translata, vel saltem auditorum industriae commendata fuisse, nemo aequus rerum judex facile negabit. Tertiam quoque libri partem de Syntaxi libenter adjecissem, nisi paulo longior fuisset disponendi labor, quem urgens jam editionis necessitas prohibuit; praeterea methodus Auctoris, qui singulis statim orationis partibus maxime necessaria de Syntaxi adsperserat, modestis adhuc tironum desideriis omnino sufficere videbatur.

Ordinem vero quod adtinet singularum orationis partium exponendarum, religiose adhaerebam Auctori meo, quem ipsum audiamus defensorem, hac de re praeclare, ut solet, ita disputantem: „Sed dicamus, quod res est: methodus dicendi requirit,

ut inchoetur, non ab eo, quod in re primum est, sed ab eo, quod in doctrina de hac re praecedere debet propterea, quia reliqua ex eo lumen capiunt, nec sine eo intelliguntur. Ideirco primum locum sibi vendicant Pronomina, sine quibus nec suffixa Nominum et Verborum, neque flexiones Verborum, quae a Pronominibus personalibus desumuntur, doceri, aut intelligi possunt. Secundum locum deposcit Nomen, cujus flexiones in Genus foemininum, in Numerum pluralem, et in Statum constructum, jam cognitae esse debent, cum tractatur de Participiis Verborum. Quis itaque non videt, ordinem esse perversum, si, nondum cognitis Pronominibus et Nominibus, agatur de Verbis et Participiis? —" *Jahn* Gramm. linguae hebr. Edit. III. Praef. pag. VI. VII. Multo tamen copiosius, et ex professo quasi de eadem re disserit in praefatione ad hanc Grammaticam aramaicam pulcherrima, atque eruditis ob argumenti gravitatem carissima, quam propterea ingeniosam Viri, in literis Orientis immortalis,

dissertationem, ne forte labentibus annis quaeratur, nec facile inveniatur, intactam vero, huic quoque editioni latinae adpendicis loco subjunxi. — Idem porro partium orationis ordo, per se planus, auditoribus quoque ex Grammatica hebraica jam est familiaris, quos non revereri, eosque alio iterum ordine frustra turbare, nefas putavi.

Ex eadem notitiae prioris, auditoribus jam familiaris, ratione Auctorem sequutus sum in variis technicis Grammaticorum terminis, in *formis* v. c., quas alii, tantum non omnes, *conjugationes* dicunt, in *suffixis*, quae *Vaterus adjectiva* adpellat *pronominalia*, in temporibus: *Aoristo* I. et II., quae nominant *praeterita* et *futura*, ceteris — de quibus alioquin fere omnibus sub judice lis est.

Caret quidem adhuc aramaica Grammatica vasta illa materiae ubertate, rerumque certitudine, quam conciliarunt arabi-

cae v. c. immortales praecipue Illustr. *Silv. de Sacy* labores, aut hebraicae inprimis mira et ingeniosa *Gesenii* diligentia, ut taceam longam eruditorum seriem, qui in harum linguarum Grammatica continuo perficienda insigni cum laude desudarunt. Nonnihil tamen aramaicae quoque Grammaticae excolendae studuerunt aliqui recentiorum, quorum Clar. *Dr. Vaterus* inprimis maxima cum veneratione mihi est commemorandus, ex cujus opere praestantissimo: Handbuch der hebräischen, syrischen, chaldäischen und arabischen Grammatik. Zweyte Ausgabe. Leipzig, 1817 — quamplurima depromsi, praecipue in doctrina de pronominibus, et nomini, et verbo suffixis, de nominum declinationibus, de verbis irregularibus, inprimis ultimae radicalis א ו, cet.

Clar. *Dr. Gesenius* quoque in multis locis Grammaticae hebraicae recentissimae: Ausführliches grammatisch-kritisches Lehrgebäude der hebräischen Sprache mit Verg-

gleichung der verwandten Dialecte. Leipzig, 1817 — diligenti et erudita dialectorum collatione multum laudis de Aramaismo illustrato sibi paravit, cui libro si accesserit Lexicon hebraeo-latinum, largissima quoque dialectorum luce illustratum et exornatum, (id quod Clar. Auctor nuper promiserat), immensum habebimus scientiarum thesaurum, atque omnis, et grammaticalis, et lexicographicae, perfectionis quasi exemplar.

Nec silentio praetereunda insignis Clar. *Car. Agrellii* industria, quam saepius jam, et nuper iterum comprobavit praeclaris commentationibus: De Varietate Generis et Numeri in LL. OO. P. I. et II. Lundae, MDCCCXV.; Otiola Syriaca. Lundae MDCCCXVI; De Dictione N. F. — qua ultima usum simul linguae aramaicae in SS. literis interpretandis, ejusque necessitatem confirmavit; quam linguae aramaicae necessitatem omnium recentissime oculis subjecit Clar. *Ant. Th. Hartmann* in

opere: Linguistische Einleitung in das Studium der Bücher des A. T. Bremen, 1818 S. 340—375.

Ipse denique hujus libri Auctor, Clar. *Dr. Jahn*, p. m. firma jam et solida hujus suae Grammaticae, a perspicuitatis non minus, quam brevitatis laude insignis, posuerat fundamenta, quibus propterea confidentior audaciorque pauca quaedam superstruere sum conatus, quae, levioris per se ponderis, primaque incerta pericula, illis tamen firmamentis imposita, securitatis aliquid nancisci videbantur. Illud ceterum ipse vel maxime doleo, librum huncce nostrum, tristi fato citius orbatum, paterna Viri, prius defuncti, nunc caruisse sollicitudine, nec praeter optimam mei in ipsum voluntatem, aliquid in mea cura invenisse solatii. Multum itaque abfuit, ut tenuioribus hisce laborum primitiis ullam mei ipsius laudem, vel aliquod auctoris nomen, aut immodestus quaererem, aut me plane invenisse, stultus pu-

tarem, ut potius, absque ulla ambitione, soli urgenti cedens necessitati, justis auditorum, de necessarii subsidii defectu longe jam conquerentium, desideriis quamprimum satisfacere studerem; quare in parvo hocce, bono tamen, meo conatu benigna exspecto lectorum judicia.

Mistlbach, die XV. Octobris, MDCCCXIX.

Andreas Oberleitner.

CONSPECTUS LIBRI.

GRAMMATICAE ARAMAICAE LIBER I. PROLEGOMENA DE SCRIBENDI ET LEGENDI ELEMENTIS.

LIBER II. DE SINGULIS ORATIONIS PARTIBUS.

CAPUT I.

DE PRONOMINIBUS.

CAPUT II.

DE NOMINE.

CAPUT III.

DE VERBO.

CAPUT IV.

DE PARTICULIS.

GRAM-

GRAMMATICAE ARAMAICAE

LIBER I.

PROLEGOMENA

De Scribendi et Legendi Elementis.

---

§. 1.

DE NOMINE ARAMAICAE LINGUAE.

Lingua, quam pro 2. Reg. 18, 26., Dan. 2, 4. *aramaicam* dicimus, a regione *Aram*, in qua olim viguit vernacula, nomen habet. Quae regio quum latissimus esset terrae tractus, qui a mari mediterraneo per Syriam et Mesopotamiam ultra Tigrim procurreret; fieri non potuit, quin lingua per has terras in varias abiret dialectos, quarum duae principales tulerunt aetatem. Prior, vulgo

chaldaica, rectius vero babylonica, assyrica seu *aramaica orientalis*, olim in Babylonia, Assyria, et post Hebraeorum exilium in Judaea etiam fuit vernacula; posterior, *syriaca*, seu potius *aramaica occidentalis*, non in sola Syria, sed etiam in Mesopotamia, et post exilium in Galilaea quoque dominabatur. Ambae dialecti paucis, fere solis literarum figuris, atque vocabulorum pronuntiatione inter se differunt, quare et communi *aramaicae* linguae nomine utramque complectimur, et grammaticam utriusque in gratiam perspicuae brevitatis non minus, quam varietatis jucundae una exponimus.

§. 2. DE LITERIS.

Plures quidem notae sunt Aramaeorum scribendi rationes seu alphabeta, Mendaeum seu Sabiorum v. c., Nestorianum, duplicatum, Estrangelo, Adlerianum, Maroniticum seu Jacobiticum, quod simplex quoque dicitur; conf. *Michael.* Gramm. Syr. p. 14—21. *) Nostri tamen libri *chaldaici* quum

*) Ad saeculum VIII. usque praecipue dominabatur alphabetum Estrangelo; saeculo IX. Nestorianum, X. denique Maronitae et Jacobitae *simplici* usi sunt scriptura, quae postea in codicibus quoque manuscriptis retinebatur. Conf. Assem. Bibl. orient. Tom. IV. p. 378.

hebraicis literis, *syriaci* autem maroniticis literis typo exhibeantur, in elementis quoque hujus institutionis de illis tantum literis nobis erit sermo. Hebraicas literas jam notas supponimus. Syris etiam numero 22. sunt literae, eaeque tantum consonantes, a dextra sinistram versus scribendae, ac legendae, quae vero non, ut hebraicae, solae et separatae scribuntur, sed cum litera praecedenti, et maximam partem quoque cum sequenti conjunctae, pro loci, quem in vocabulo obtinent, diversitate figuras suas nonnihil immutant. Alia enim est figura literae initialis, quae soli literae sequenti; alia medianae, quae utrinque; alia finalis, quae soli praecedenti; alia denique absolutae seu separatae, quae nulli annectitur. Varias illarum et separatarum et conjunctarum figuras, nomina porro, potestatem et ordinem sequens exhibet tabula,

Ordo.	Nomen.	Figura extra finem dict. non annexa praecedenti	Figura extra finem dict. annexa praecedenti	Figura in fine dictionis annexa praecedenti	Figura in fine dictionis non annexa praecedenti	Potestas.	Literae chaldaicae
1	Olaph ܐܠܦ	ܐ	ܐ	ܐ	ܐ	spiritus lenis Graecorum	א
2	Beth ܒܝܬ	ܒ	ܒ	ܒ	ܒ	B. V.	ב
3	Gomal ܓܡܠ	ܓ	ܓ	ܓ	ܓ	G	ג
4	Dolath ܕܠܬ	ܕ	ܕ	ܕ	ܕ	D	ד
5	He ܗܐ	ܗ	ܗ	ܗ	ܗ	H	ה
6	Vau ܘܐܘ	ܘ	ܘ	ܘ	ܘ	W.	ו
7	Zain ܙܝܢ	ܙ	ܙ	ܙ	ܙ	ζ Graecor. ç Gallor.	ז
8	Cheth ܚܝܬ	ܚ	ܚ	ܚ	ܚ	Ch vel hh gutturalis	ח
9	Teth ܛܝܬ	ܛ	ܛ	ܛ	ܛ	T	ט
10	Jud ܝܘܕ	ܝ	ܝ	ܝ	ܝ	J	י
11	Coph ܟܦ	ܟ	ܟ	ܟ	ܟ	K Germanor.	כ ך
12	Lomad ܠܡܕ	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ	L	ל
13	Mim ܡܝܡ	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ	M	מ ם
14	Nun ܢܘܢ	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ	N	נ ן
15	Semcath ܣܡܟܬ	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ	S	ש ס
16	Ee ܥܐ	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ	Viva tantum voce docenda	ע
17	Phe ܦܐ	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ	F vel P	פ ף
18	Ṫsode ܨܕܐ	ܨ	ܨ	ܨ	ܨ	Ts	צ ץ
19	Kuph ܩܘܦ	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ	K guttur.	ק
20	Risch ܪܝܫ	ܪ	ܪ	ܪ	ܪ	R	ר
21	Schin ܫܝܢ	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ	Sch German. sh Angl.	ש
22	Thau ܬܘ	ܬ	ܬ	ܬ	ܬ	Th	ת

1. Omnes Syrorum literae, praeter octo: ܐ, ܕ, ܗ, ܘ, ܙ, ܨ, ܪ, ܬ, §. 5. I. sequenti literae annectuntur, et in fine dictionis pleraeque addita lineola incurva, nonnullae vero singulari figura immutantur; unde ejusdem literae diversae natae sunt figurae, quarum *prima* tabulae columna exhibet illas, quae initio vocabulorum, et in medio post octo illas literas, sequenti non annectendas, *secunda*, quae in medio post reliquas, sequenti quoque annectendas, *tertia*, quae in fine post literas, sequenti annectendas, *quarta* denique, quae in fine post octo, sequenti non annectendas, usurpantur. Eadem quarta columna simul exhibet figuras literarum separatarum.

2. In favorem memoriae non omnes literae eodem tempore sunt docendae, sed potius dividendae in plures classes, quarum pro literarum figuris, similitudine sibi propinquis, facile statuuntur sequentes:

I.	II.	III.	IV.
ܝ Jud	ܢ Nun	ܫ Schin	ܡ Mim
ܚ Cheth	ܓ Gomal	ܣ Semcath	ܟ Coph
ܕ Dolath	ܠ Lomad	ܗ He	ܒ Beth
ܪ Risch	ܥ Ee	ܬ Thau	ܦ Phe
ܙ Zain	ܘ Wau	ܛ Teth	ܨ Tsode
ܐ Olaph	ܩ Kuph		

Literae, ob figurarum similitudinem accuratius distinquendae, sunt

ܙ ܒ ܕ ܘ ܢ ܠ ܥ

ܐ ܦ ܪ ܩ ܝ ܠ ܓ

ܟ ܫ ܬ

§. 3. DE NUMERALI LITERARUM VALORE.

Ordo quidem literarum syriacarum alphabeticus cum hebraicis literis prorsus idem est; in numeris vero exprimendis syriacae quaedam habent singularia, ut sequens docet tabula.

Olaph	ܐ	1	Semcath	ܣ vel ܘ̇	60
Beth	ܒ	2	Ee	ܥ — ܙ̇	70
Gomal	ܓ	3	Phe	ܦ — ܚ̇	80
Dolath	ܕ	4	Tsode	ܨ — ܛ̇	90
He	ܗ	5	Kuph	ܩ — ܝ̇	100
Wau	ܘ	6	Risch	ܪ — ܟ̇	200
Zain	ܙ	7	Schin	ܫ — ܠ̇	300
Cheth	ܚ	8	Thau	ܬ — ܡ̇	400
Teth	ܛ	9	Nun	ܢ̇	500
Jud	ܝ	10	Semcath	ܣ̇	600
Koph	ܟ vel ܟ̇	20	Ee	ܥ̇	700
Lomad	ܠ — ܓ̇	30	Phe	ܦ̇	800
Mim	ܡ — ܕ̇	40	Tsode	ܨ̇	900
Nun	ܢ — ܗ̇	50			

ܐ̗ 1000	ܒ̗ 2000	cet.
ܐ̱ 10,000	ܒ̱ 20,000	—
ܐ̭ 100,000	ܒ̭ 200,000	—

Numeri fracti duabus sibi impositis literis indicantur,

v. e. ܐ/ܒ sive ܐ/ܒ ½, ܐ/ܓ sive ܐ/ܓ ⅓, ܐ/ܬ sive ܐ/ܬ $\frac{1}{400}$ cet.

§. 4. DE VOCALIBUS.

Vocales quoque librorum chaldaicorum, cum hebraicis quippe easdem, notas postulamus. Syri vero ab initio haud dubie simplici utebantur puncto, quod diverso suo situ veram pronuntiationem vocum ambiguarum vel rariorum indicavit, (*vide sis I. hujus libri adpendicem*), ex quo puncto longe ante saeculum VI. tria oriebantur sonorum auxiliarium signa, quae cum ipsis literis syriacis saeculo V. aut VI. ad Arabes transierunt. Conf. *Jahn* Introd. in V. F. §. 96., et ejusdem Grammat. hebr. 3. edit. §. 4. Saeculo demum VIII. Theophilus Edessenus, teste Barhebraeo Dyn. X., p. 132., astronomus praeclarus, Maronita, in sua Homeri ex Graeco in Syriacum versione quinque Graecorum vocales adoptavit, sed tria quoque prisca vocalium signa duobus aliis creverunt, quare duplicis generis sequuntur vocalium signa, nimirum

Graeca Theophili Edesseni:		Prisca Jacobi Edesseni:		
Pethocho,	a	sive	[Syriac] vel [Syriac]	*dajar.*
Rebozo,	e	sive	[Syriac] vel [Syriac]	*sen.*
Chebozo,	i	sive	[Syriac] vel [Syriac]	*din.*
Sekopho,	o		[Syriac] vel [Syriac]	*rodjo.*
Ezozo,	u	sive	[Syriac] vel [Syriac], [Syriac]	*sojuno.*

Nota 1. Puncta vocalis Sekopho cum puncto literae ܪ coalescunt, ut: ܕܪ̈ܘ, *dro*.

2. Vocalis Ezozo, sive graeca figura, sive punctis expressa, habet fulcrum ܘ, exceptis duabus vocibus: ܟܠ *universitas*, ܡܛܠ *propter*.

In recentioribus libris syriacis solae graecae vocalium figurae, in antiquioribus vero, v. c. in Polyglottis Londin., Gutbirii N. F., cet. graecae figurae cum punctis promiscue occurrunt. Praeterea nec situs horum signorum supra vel infra lineam solet sibi constare.

§. 5. NOTANDA DE CONSONANTIBUS.

I. ܐ ܕ ܗ ܘ ܙ ܨ ܪ ܬ cum praecedenti tantum litera, reliquae omnes cum praecedenti et sequenti simul conjunguntur.

II. Quinque, ut in lingua hebraica, adsunt literae finales, tres cum hebraicis eaedem: ܟ ך, ܡ ם, et ܢ ן; pro ף et ץ vero ܠ et ܠ.

III. ܐ se accomodat sequenti ܠ, prout ܠ quoque sequenti ܐ, ut: ܐܠܗܐ *aldho* pro ܐܠܗܐ, ܠܐ *lo* pro ܠܐ. Saepe ܐ initiale innectitur ܠ finali praecedentis vocis, ut: ܥܠܐܪܥܐ *al aro*, pro: ܥܠ ܐܪܥܐ. ܠ, in fine vocis duplex, sic conjungitur: ܠܠ, ut: ܡܠܠ *malel*.

IV. Quiescentes literas, quae nimirum ipsae non audiuntur ob praecedentem vocalem, cujus

sonum induunt, non nisi tres numerant Syri, ܝ ܘ ܐ. In fine vocis ܐ plerumque quiescit in ܶ et ܺ, ܟܪܝܐ, ܡܫܝܚܐ; raro in ܳ, ܩܛܳܐ. In medio vocis quiescit in ܺ, et maxime in ܶ, ut: ܡܺܐܬܐ, ܡܺܐܬܐ. Si vero in aliis etiam vocalibus quiescit in medio, fit ideo, quod ܐ, in medio habens vocalem, eam remittit in praecedentem literam quiescentem; (conf. §. 7. V. 5.), ergo: ܡܐܠܐ, pro ܡܠܐ, ܢܶܐܬܐ pro ܢܐܬܐ, ܦܘܪܢܣܐ pro ܦܘܪܢܣܐ. Ab initio vocis ܐ quiescit tantum, ubi occultatur; conf. §. 7. V. 6.

ܘ plerumque quiescit in ܘܼ; ut: ܩܘܼܡ. Nonnunquam duo Vau in uno *u* quiescunt, ut: ܫܘܘܕܝܐ *promissio;* ita in Thargumim quoque chaldaicis saepe non tantum duo Wau sed etiam duo Jod occurrunt pro litera simplici cum vel sine Dagesch, ut: בִּוּרֵי pro בֻּרֵי, חֵילְוָותְהוֹן pro חֵילָוָתְהוֹן, אוֹרָייְתָא pro אוֹרָיְתָא. In exoticis ܘ quiescit etiam in ܶ, ut: ܦܶܢܛܶܩܘܣܛܐ; imo in ejusmodi graecis vocibus pro libris editis quiescit etiam in ܳ et ܺ, ut: ܐܪܟܘܣ ἀρχας, ܐܬܺܝܢܘܣ Ἀθηναις; forte a recentioribus vocales male sunt adjectae. Denique cum praecedentibus ܳ et ܶ oritur diphthongus, ut: ܝܰܘܡܐ *jaumo, dies,* ܠܶܐܘܬܐ *leutho, labor.*

ܝ non nisi in ◌ܶ et ◌ܺ quiescit, ut: ܕܝܢ ܒܝܬ. Ab ܝ initio vero tantum quiescit in ◌ܺ, ubi occultatur, ut: ܐܝܬܘܗܝ; conf. §. 7. V. 6.; saepius tunc, ne ܝ pronuntietur ante vocalem ◌ܺ, praefigitur ܐ, quod acquirit vocalem ◌ܺ, ut: ܐܝܫܐ pro ܝܫܐ, יִשַׁי. Denique ܝ cum praecedentibus ◌ܰ ◌ܶ vel ◌ܘ efficit diphthongum, ut: ܗܰܝܡܶܢ, ܗܘܝ, ܩܛܠܘܗܝ, *haimen*, *hoi*, *katlui*.

Eaedem tres literae quiescentes Aramaeorum multo saepius quam hebraicae otiantur, seu plane non audiuntur, consonante praecedente, ut: ܡܩܛܠܐ, ܐܬܐܡܪ ܪܒܝܢ, ܡܩܛܠܝܢ. *He* Syrorum nunquam quiescit, Chaldaeorum vero per solum hebraismum in fine vocis, ubi vices gerit literae א; conf. §. 6. IV.

V. ܐ inter duas vocales pronuntiatur ut ܝ; id quod tantum obtinet, si proxime aut praecedit aut sequitur aliud ܐ, et in participio act. formae I. verborum, quorum media radicalis est vel ܘ quiescens, vel ܐ, vel geminata, ut: ܐܝܪ *ojar* ἀήρ, ܡܠܐܐ *m'lojo*, *plenitudo*, ܩܐܡ *Kojem*, *stans* a ܩܘܡ; ܫܐܠ *schojel*, *quaerens* a ܫܐܠ; ܥܐܠ *ojel*, *intrans* ab ܥܠ. Conf. *Gesenii* L e h r g e b ä u d e cet. p. 15, §. 3, 3.

VI. ܥ ab initio quiescens ante proxime sequens ܗ pronuntiatur et tractatur ut ܐ, ut: ܐܬܥܗܕ *meminit*. Conf. §. 7. V. 6. et §. 8. V. 2.

VII. Chaldaei saepe inserunt נ ante literam, quae esset geminanda, ut: מִנְדָּה pro מִדָּה.

VIII. Syri saepe expungunt ܝ *quiescens*, ut: ܪܫܐ pro ܪܝܫܐ, *caput*; ܩܕܡ pro ܩܕܡܝ, *coram*; ܐܪܡܘ pro ܐܪܝܡܘ, *sustulerunt*, *detraxerunt*, cet.; vel etiam, sed raro, ܝ *mobile*, ut: ܥܝܢ̈ܐ pro ܥܝ̈ܢܐ, *oculi*, ܓܝܣܐ pro ܓܝܣܝܐ *latro*, ܐܟܚܕܐ pro: ܐܝܟ ܚܕܐ, *simul*, *una*, cet. Conf. *Agrellii* Otiola syriaca, Lundae 1816. ubi multa adsunt exempla, §. V. num. VI. p. 51.

IX. Galilaei, quibus post exilium syriaca dialectus fuit vernacula, literas gutturales ܥ ܚ ܗ ܐ plane non potuerunt adpellare, easque crebro omnes cum omnibus permutarunt. Chaldaei sub iisdem gutturalibus, ut Hebraei, amant Schwa compositum; nec ר admittit Dagesch forte.

§. 6. DE PERMUTANDIS LITERIS. *)

Aramaei substituunt pro Hebraeorum

I. ד plerumque ז, ut: זָהָב *aurum*; דְּהַב ܕܗܒܐ. Arabes medium tenent per ذ, ذَهَب.

---

*) Conf. *Jahn* arabische Grammatik; S. 44—76., et quae *Gesenius* in suo Lexico hebraeo-germanico singulis literis praemittit. Ipsam

II. Pro צ jam ט, jam ע, ut: צוּר *petra*, טוּר ܛܘܪܐ; אֶרֶץ *terra*, אַרְעָא ܐܪܥܐ. Arabes jam retinent ص, ut: صَارَة *vertex montis*, jam substituunt ض, mediam quasi literam inter צ, ט, et ע, ut: أَرْض.

III. Pro שׁ, quod fere semper retinetur, saepe quoque ת, ut: שֶׁלֶג *nix*, תְּלַג ܬܠܓܐ; Arabes tunc iterum sunt in medio per ث, ut: ثَلْج. Ubi vero Aramaei servant שׁ Hebraeorum, Arabes habent س, rarissime vero ش, ut: שָׁכַן *habitavit*, שְׁכַן ܫܟܢ, سَكَنَ; et שֶׁמֶשׁ *sol*, שִׁמְשָׁא ܫܡܫܐ, شَمْس.

IV. Pro tertia radicali ה regulariter א ו vel ى; Chaldaei tamen per Hebraismum retinent ה, ut: גָּלָה *revelavit* et *migravit*, גְּלָא (גְּלָה) ܓܠܐ ܓܠܝ. In Arabico respondet jam و, ut: جَلَا pro جلو *revelavit*, jam ى, ut: جَلَى *migravit*.

V. Pro ה foeminini generis א ו, ut: חָכְמָה *sapientia*, חָכְמָא (חָכְמָה) ܚܟܡܬܐ. Arabes habent ة, حِكْمَة.

VI. Pro שׂ, quae litera Chaldaeis raro, Syris nunquam est in usu, (conf. *Gesenii* Lehrgebäude

---

mutuam dialectorum relationem et culturae dignitatem idem *Gesenius* docet in opere: Gesch. der hebr. Sprache und Schrift §. 16. S. 56.

cet. pag. 17.), ס, vel שׂ, et ܣ, ut: בְּשַׂר *caro, mortales*, בְּסַר vel בְּשַׂר, ܒܶܣܪܳܐ. Arabes vero pro Hebraeorum שׂ fere semper habent ش, ut: بَشَرٌ *cutis externa, mortales*, pro ס vero س, ut: אָסַר *ligavit*, أَسَرَ, ܐܶܣܰܪ.

VII. Denique, sed multo rarius, pro נ ن Aramaei substituunt ר, ܪ, ut: שְׁנַיִם اِثْنَانِ, *duo*, תְּרֵין, ܬܪܶܝܢ; בֵּן اِبْنٌ, *filius*, בַּר, ܒܰܪ; pro ח vero ט ܛ (ط), ut: תָּעָה *erravit*, טְעָא, ܛܥܳܐ, طَغِي.

Chaldaei nomina Dei: אֱלָהָא, אֱלֹהִים et יְהוָה non raro superstitiosi corrumpunt, litera quadam mutata, ut: ידוד, אלקים, אלדים.

§. 7. NOTANDA DE VOCALIBUS.

I. Quamplurimis anomaliis scatet Chaldaeorum punctationis systema; haud dubie Rabbini aevi medii illud in chaldaicis libris minus diligenter coluerunt, et fluctuantes jam Syros, jam Hebraeos sunt sequuti; multum tamen codicum quoque erroribus est tribuendum.

Ipsa lingua Chaldaeorum pro temporum et locorum diversitate mirum quantum differt, et in varias quasi abit dialectos. Purissima omnium seu babylonica dialectus exstat in Danielis et Esrae reliquiis; Gemara tamen babylonici Thalmudis jam

valde corruptum exhibet babylonicum Chaldaismum. Hierosolymitana dialectus seu chaldaica lingua, solis tamen hebraicis vocibus permixta, adhuc pura regnat in Thargumim Onkelosi et Jonathanis. Omnino corrupta, exoticis nimirum Persarum, Arabum, Graecorum, Latinorum vocibus adulterata, est in Thalmude Hierosolym., in Thargumim Hieros., et praecipue in reliquis Tharg., quae propterea post Thalmudem Hieros. conscripta, jure statuuntur.

II. Aramaei multo frequentius utuntur Schwa, quam Hebraei; quare prima radicalis, quae in hebraico habet ָ, saepissime ut quiescens habet Schwa, v. c. קָטַל, קְטַל, ܩܛܰܠ. Syri quidem nullum habent illius signum, sane vero pronuntiant tanquam *e* breve, absorptum ut Germani in: g'schickt, g'sagt; sic: ܩܛܝܠ *K'til.*

III. Pro Cholem Hebraeorum Chaldaei saepe substituunt Kamez immutabile, ut: עוֹלָם, עָלַם; sed ubi ו Hebraeorum Chaldaei retinent, Syri saepe habent o ܘ, ut: הַיּוֹם, יוֹמָא, ܝܰܘܡܳܢ.

IV. Finale Segol in hebraicis segolatis Aramaei amant mutare in ַ ܰ, ut: סֵפֶר, סְפַר, ܣܦܰܪ;

Chaldaei vero nonnunquam retinent segolata, ut: רְגֶל, id quod obtinet inprimis in Esrae et Danielis reliquiis sacris.

V. Syri in specie substituunt

1. pro ֵ Hebraeorum et Chaldaeorum fere semper ܰ, ut: ܐܶܬܩܰܛܰܠ pro הִתְקְטֵל. Idem observatur in nominibus propriis versionis Alexandrinae.

2. Pro ֶ Hebraeorum ܶ, ut: ܥܶܣܘ pro עֵשָׂו.

3. Pro ָ Hebraeorum et Chaldaeorum ܰ, ut: ܚܶܟܡܬܳܐ pro חָכְמָה, חָכְמָא.

4. Pro Cholem, Komez, Schurek et Kibbuz Hebraeorum ܘܽ, ut: קֹדֶשׁ, ܩܽܘܕܫܳܐ; חֶזְוִי, ܚܽܘܙܳܝܳܐ; כֹּל ܟܽܠ.

5. Syrorum ܐ, in medio vocis mota vocali, amat remittere vocalem in praecedentem consonantem quiescentem, ut: ܟܶܐܒ pro ܟܐܶܒ, כְּאֵב *doluit*. Conf. §. 5. IV.

6. ܐ, ab initio vocis quiescens, ܥ quoque in eodem casu, sed ante proxime sequens ܡ, in subsidium pronuntiationis adsciscunt vocalem, fere semper ܰ vel ܶ; ܘ vero, ab initio quie-

scens, acquirit ◌ܶ, ut: ܐܶܦܳܐ pro ܐܦܳܐ, ܚܰܠܶܗ pro ܚܠܶܗ, ܒܶܫܡ pro ܒܫܡ, conf. §. 5. VI.

7. Ubi duae consonantes ab initio syllabae quiescentes concurrunt, (id quod saepe obtinet ab initio vocis ob praefixas praepositiones aut conjunctiones, vocali destitutas, aut in medio vocis ob flexionem), prior accipit vocalem, plerumque ◌ܶ, sed etiam ◌ܰ, ◌ܺ, ◌ܽ; prout Hebraei, ubi duo Schwa ab initio syllabae concurrunt, prius resolvunt in brevem vocalem; ut: ܒܰܫܡܰܝܳܐ pro ܒܫܡܰܝܳܐ, *in coelis*; ܡܶܠܟܳܐ pro ܡܠܟܳܐ, *consilium*; ܙܰܢܝܳܬܳܐ pro ܙܢܝܳܬܳܐ, *scortum*; ܬܶܫܒܽܘܚܬܳܐ pro ܬܫܒܘܚܬܳܐ, *laus*.

§. 8. DE VOCABULIS GRAECIS, IN ARAMAICAM TRANSLATIS.

Multa Syri (et Chaldaei recentioris aetatis, conf. §. 7. I.) Graecorum adoptarunt vocabula, quibus vel syriacam addiderunt terminationem, vel graecam formam plus minusve conservarunt; de quibus jam nonnulla observamus.

I. Ipsam adoptandi rationem optime docent exempla: ܐܰܓܺܝܳܐ, ἁγια, ܐܶܘܰܢܓܶܠܝܳܘܢ εὐαγγελιον, ܐܺܝܣܰܓܽܘܓܺܝ εἰσαγωγή, ܦܽܘܪܓܳܣ πυργος, ܐܰܣܛܽܘܟܣܳܐ

γεωμετρια, ܓܐܘܡܛܪܝܐ, διαθηκη, ܕܝܐܬܝܩܝ, ἰδιωτης, ܗܕܝܘܛܐ ἡγεμων, ܗܓܡܘܢ Ἑρμης, ܗܪܡܝܣ τιμη, ܛܝܡܐ, ܡܝܛܪܘܦܘܠܝܛܐ μητροπολιτης, ܡܠܠܘܢ, ܡܠܝܣܛܐ, μαλλον, μαλιστα, ܡܬܡܛܝܩܝ μαθηματα, ܦܘܝܛܐ ποιητης, ܦܘܠܘܣ Παυλος, ܣܘܠܘܓܝܣܡܘܣ συλλογισμος, ܣܘܢܗܕܝܩܘܢ συνοδικον, ܩܪܘܣܛܠܠܘܣ κρυσταλλος, ܟܠܩܘܡܐ χαλκωμα; ܩܢܘܢܐ κανων, ܩܘܪܝܐ ܠܝܣܘܢ κυριε ἐλεισον, ܬܝܩܐ θηκη.

II. Aramaei vocabulis graecis aut latinis, quae a σ, στ incipiunt, praefigunt א ܐ, ut: אִסְטְבָּא, ܐܣܛܘܡܟܘܣ σομαχος, אִסְטְלָא vel אִסְטְלִי et אִצְטְלָא ܐܣܛܠܐ σολη, ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ στρατιωτης, ܐܣܦܝܪܐ σφαιρα; אִסְפַּקְלָטוֹרָא ܐܣܦܩܘܠܛܪܐ *speculator*. Simile occurrit in arabico, conf. Jll. de *Sacy* Grammaire arabe, Partie I. 89. p. 41.; *Rosenmülleri* Institutiones ad fundam. Ling. Arab. Lips. 1818 XLIX. p. 28.; imo in latino etiam vel gallico, v. c. *Hispania*, *Espagne*, *Spanien*.

III. Post ܪ (instar spiritus asp. graec.) ܗ interseritur, ut: ܪܗܘܡܝ Ῥωμη; in nominibus propriis recentioris aetatis etiam post ܝ, et ad diphthongum αι exprimendum, ut: ܐܘܢܓܠܝܘܢ εὐαγγελιον, ܬܕܝ ܬܗܕܝܘܣ Θαδδαιος.

IV. Tempore expeditionum, quas cruciatas vocant, historici multa nomina propria et dignitatum ex linguis Occidentis adoptarunt, ut: ܦܪܢܓܝܐ *Franci*, i. e. Christiani Occidentis, ܐܦܪܢܣܝܣ *Gallia*, ܐܠܡܢܝܐ *Germania* (Allemagne), ܐܢܓܠܛܝܪܐ *Anglia* (Angleterre), ܦܪܢܨ *Prince*, ܗܢܪܝ *Henri*.

§. 9. DE RELIQUIS ORTHOGRAPHICIS SYRORUM SIGNIS.

I. ܩܘܫܝܐ (induratio) sive Dagesch lene, punctum, literis ܒܓܕܟܦܬ impositum, ut tollat adspirationem; et ܪܘܟܟܐ (emollitio) seu Raphe, punctum, iisdem literis subscriptum, quod indicat adspirationem earum.

II. Dagesch forte, (Arabum شَدَّة), Syri non habent, nec literam geminandam, v. c. mediam radicalem formae II. geminatam efferunt; id quod testatur quoque *Ant. Aryda*, Syro — Maronita, ex cujus ore, felix quondam illius discipulus, non raro audivi.

III. ܪܒܘܝ (Ribui), duo puncta supra vocem horizontalia, quae vero cum puncto literae ܪ coalescunt, indicant numerum pluralem, qui nec ex consonantibus nominum, nec ex vocalibus verbo-

rum agnoscitur, ut: ܡܫܡܫ̈ܢܐ, i. e. ܡܫܡ̈ܫܢܐ, *ministri*; non ܡܫܡܫܢܐ, *minister*; ܡ̈ܛܝܝܢ *pervenerunt* (illae); sed ܡܛܝܢ *pervenit* (ille); ܪ̈ܓܠܐ, *pedes*. Saepe vero numero plurali, per se claro, imo et notandis nominibus collectivis, adjiciuntur.

IV. Linea *occultans*, seu lineola horizontalis, literis subjecta, adest

1. sub 2[da] radicali imperativorum passivorum, praecipue I. et II. formae, quam literam sine vocali esse efferendam, seu quiescere, fertur significare, nisi forte solum imperativi est signum, ut: ܐܬܩܛܠܝ. In unico activae vocis imperativo ܗܘܛ *curre* verbi ܗܘܛ (רוץ) occurrit, ubi ergo est legendum: *hat*.

2. Adest sub ܝ initiali ante proxime sequens ܗ, quam literam ut ܐ efferendam esse notat, ut: ܝܗܒ. Conf. §. 7. V. 6.

3. Sub literis: ܐ initiali, ܗ pronominum, ܘ, ܝ sub ܘ post proxime praecedens ܘ; sub ܘ quiescenti ante proxime sequens ܬ, sub ܝ verbi ܐܙܠ, *ivit*, et sub una literarum geminatarum, quas omnes literas plane non audiri significat, ut: ܒܪܬ *bath*, *filia*; ܐܢܬܝ *ath*, *tu*; ܡܠܟܘܬܗ *malkau*,

rex ejus; ܝܠܕܬܝܢ *ilathen, peperistis*; ܥܡ̈ܡܝܢ *amin, populi*, cet. Syri ergo literam, quam non pronuntiarunt, scripserunt tamen.

V. Alia lineola horizontalis, literis imposita, signum est compendii scribendi, ut: ܦ̄ i. e. ܦܝܣܩܐ *sanctus, episcopus*. Eadem lineola distinguit ܐܘ̄ ω!, particulam interjectionis ab ܐܘ *aut*, particula conjunctionis.

VI. Punctum quoque *diacriticum* saepius praeter signa vocalium in nostris librorum editionibus offenditur, quod priscis pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicavit, ut: ܠܗ pro ܠܗ *illi* (viro); ܠܗ pro ܠܗ *illi* (foeminae); exempla uberiora in priori adpendice exhibebuntur.

VII. Usus signorum interpunctionis in variis editionibus varius est, de quibus copiosius agit *Michael.* in Gramm. Syr. p. 45—49. Saepius vero occurrunt;

1. In fine periodi vel punctum nostrum, vel quatuor puncta: ⁖ *aut* ∷ .

2. Protasin finiunt duo puncta oblique posita a sinistra dextram versus : .

3. Minora incisa finiunt vel punctum unicum, vel duo puncta, aut oblique a dextra sinistram versus posita ∴ aut perpendicularia : .

4. Saepe punctum, vocibus impositum, signum est interrogandi, vocandi, admirandi, laudandi, imperandi, cet.

§. 10. DE TONO.

Chaldaei tonum figunt in syllaba ultima, ut: מַלְכָּא, *malcá*; exceptis perpaucis segolatis, 1. et 3. utriusque generis persona plurali aoristi primi, et nonnullis aliis, v. c. numero duali quorumcunque nominum, et numero plurali paradig. 6. §§. 21. 23., ubi tonus est in penultima, ut: רְגָל *régel*, קְטַלְנָא *k'tálna*, קְטַלוּ *k'tálu*, קְטָלָא *k'tála*, רַגְלַיִן *ragláin*, גְּלַיִן, *galáin*.

Syri e contrario tonum figunt in penultima syllaba, ut: ܡܰܠܟܳܐ, *málcho*; exceptis vocibus, quarum ultima desinit in consonantem, non quiescentem, aut in ܶܝ vel ܘ abjecta finali ܐ, in quibus tonus est in ultima, ut: ܐܺܬܶܒ *ithéb*; ܡܰܠܟܰܝ *malchái*, (ܝ non quiescit, sed diphthongescit), ܩܳܪܶܝ *kori*; ܡܰܠܟܘ, *malchú*.

LIBER II.

De singulis orationis partibus.

CAPUT I.

De Pronominibus.

§ 11. DE PRONOMINIBUS PERSONALIBUS ET ABSOLUTIS SIVE SEPARATIS TANQUAM SUBJECTIS, ET SUFFIXIS TANQUAM IN CASIBUS OBLIQUIS, IISQUE

A. Chaldaicis

1. separatis	2. suffixis
In numero singulari:	
Ego אֲנָא, אֲנָה comm.	a) —ַנִי, b) נִי, cum praepositionibus ל, ב, מִנ: —ִי.
Tu אַנְתְּ, (אַתְּ, אַנְתְּה) comm. (raro אַנְתִּי foem.)	masc. a) —ָךְ, b) ךְ; foem. a) 1. —ֵךְ, 2. —ֵכִי, b) ךְ
Ille הוּא, (הָא, אִיהוּ, אִנְהוּא)	a) 1. —ֵהּ, 2. —ֵיהּ, 3. —וֹהִי, b) הִי
Illa הִיא, (אִיהִי, אִיהָא)	a) —ַהּ (—ָא, —ַהּ) b) הָא, הָ
In plurali:	
Nos נַחְנָא, אֲנַחְנָא, (אֲנַן) com.	a) 1. —ָנָא, 2. —ָן, b) נָא
Vos { אַתּוּן, אַנְתּוּן masc.	כוֹן (כוּ, כוּם, כוּן)
Vos { אַתֵּין, אַנְתֵּן foem.	כֵן (כִי)
Illi אִינּוּן, אִנּוּן, הִנּוּן, (הִמּוֹן, הִמּוֹ).	a) —ֵנוֹן, b) נוֹן } vel etiam separata אִנּוּן, אִנֵּן
Illae הֵנִּין, הִנֵּן, אִנִּין, אִנֵּן, אִינֵּן (אִנְהֵי, אִנְהֵין)	a) —ֵנֵּן, b) נֵּן; cum praepos. ל, ב, מִנ: הוֹן (הוּ, הוֹם) masc., הֵן foem.

Formae rariores exhibentur inclusae. Discrimen suffixorum, sub literis a. b. c. enumeratorum, in nota ad finem hujus §. exponitur.

B. Syriacis

1. separatis	2. suffixis
In numero singulari:	
Ego ܐܢܐ comm.	a) 1. ܢܝ, 2. ܢܢܝ, b) ܝ, c) ܢܝ, cum praepos. ܠ, ܒ: ܝ.
Tu ܐܢܬ masc.	a) ܟ, b) ܟ.
Tu ܐܢܬܝ foem.	a) ܟܝ, b) ܟܝ, c) ܟܝ.
Ille ܗܘ vel ܗܘ	a) 1. ܗ, 2. ܝܗܝ, vel ܝܗܝ, b) 1. ܗܝ, 2. ܘܗܝ, c) ܢܗܝ.
Illa ܗܝ vel ܗܝ	a) 1. ܗ, 2. ܝܗ vel ܝܗ, b) ܗ.
In plurali:	
Nos ܚܢܢ comm.	a) 1. ܢ, vel 2. ܢܢ, b) ܢ c) ܢ.
Vos ܐܢܬܘܢ masc.	a) ܟܘܢ, c) ܟܘܢ.
Vos ܐܢܬܝܢ foem.	a) ܟܝܢ, c) ܟܝܢ.
Illi ܗܢܘܢ vel ܐܢܘܢ	ܐܢܘܢ separatum manet, cum praepos. vero ܠ, ܒ: ܗܘܢ.
Illae ܗܢܝܢ vel ܐܢܝܢ	ܐܢܝܢ manet, cum illis praepos. vero: ܗܝܢ.

Nota. Sub *a*) indicantur suffixorum aramaicorum formae, annectendae verbis, ubi in consonantem exeunt, (ex-

cepta Syrorum), ut: יִקְטְלָ ܢܶܩܛܠܽܘܢ. Sub *b*)— annectendae verbis, ubi terminantur chaldaice in ּן (ּן), ־ִי, ־ָ, syriace in ܘ vel ܝ otiosum, quod vero ante suffixa ut ܘ݁ et ܝ݂ pronuntiatur, ut: קְטָלוּ ܩܰܛܠܽܘܗ, קְטָלִי ܩܰܛܠܺܝܗ, cet. Ubi deest *b*), sub *a*) jam comprehenditur. Denique sub *c*) indicantur formae, annectendae solis verbis syriacis, ubi in ܢ desinunt, ut: ܩܰܛܠܺܝܢ; et praeterea 2. personae sing. masc., et plerumque 3. quoque personae plur. foem. aoristi I. Ubi desideratur *c*), sub *a*) jam comprehenditur. De verbis ultimae radicalis א, י, quae singulari ratione cum suffixis construuntur, sermo recurret § 60.

§ 12. QUAEDAM DE USU HORUM PRONOMINUM.

I. Pronomina personalia Aramaeorum persaepe vices gerunt verbi substantivi, suntque aut in 3. persona, neglecta omnino nominativi persona, aut in eadem cum nominativo persona, ut: אַנְתְּ הוּא, ܗܘ ܐܢ݁ܬ, *tu es*; ܚܢܰܢ ܡܳܢܳܐ ܚܢܰܢ, *nos quid sumus?* אֲנַחְנָא הִמּוֹ *nos sumus*. Quo in casu ܗ pronominis ܗܘ, ܗܝ occultatur, (conf. § 9. IV. 3.), ejusque vocalis ad ultimam praecedentis vocis consonantem transfertur, ut: ܗܘ ܛܳܒܽܘ *tobu, bonus est*; ܗܝ ܡܰܢܝ, *mani, quae est illa?* Praecedens autem vox, si desinit in vocalem, abjecta utriusque pronominis vocali, ܘ et ܝ cum vocali praeceden-

tis vocis efficit diphthongum, ut: ܩܫܝܐ ܗܘ *k'scheu, durum est.* Ultima vero vocalis vocis, ante ܗܘ praecedentis, si fuerit ـَ, in ـِ mutatur, ut: ܐܢܐ ܗܘ, *Enau* (pro ܐܢܐ) *ego sum*; quo in casu tamen saepius, ܗ prorsus expuncto, ambae voces in unam coalescunt, ut: ܐܝܟܘ pro ܐܝܟܐ ܗܘ *ubi est ille?* ܗܢܘ pro ܗܢܐ ܗܘ, *hic est*; in ܗܘܝܘ pro ܗܘ ܗܘ, *ille est*, alterum ܗ in ܝ mutatur. Idem quoque obtinet apud Chaldaeos, ut: מַנּוּ pro מַן הוּא *quis est?*

II. ܗܘ, ܗܝ nonnunquam ponitur et loco pronominis demonstrativi, ut: ܓܒܪܐ ܗܘ, *vir ille*, ܐܢܬܬܐ ܗܝ, *foemina illa*; et loco articuli, ut: ܗܘ ܟܪܝܗܐ, ὁ ἀσθενῶν, Joh. 5, 7.

III. ܗܘ etiam ad foemininum genus refertur, ut: ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܬܫܡܫܬܗܘܢ ܗܘ ܕܥܢܢܐ — ܐܬܝܕܥܬ ܠܢ ܒܪܝܬܗܘܢ ܕܥܢܢܐ: *Quemadmodum ex ministerio illo nubium — intelligitur a nobis creatio nubium.* Chrestom. Syr. *Kirsch.* p. 182, lin. 8.; et ibidem lin. 15. et 17.

IV. ܐܢܝܢ ܐܢܘܢ poni amant in accusativo, et loco verbi substantivi; ܗܢܘܢ, ܗܢܝܢ vero occurrunt in nominativo; quale discrimen inter אִנּוּן , אִינּוּן et הִנּוּן , הִמּוֹן non observatur.

§ 13. DE PRONOMINIBUS DEMONSTRATIVIS.

Hic דְּבֵן, דֵּיךְ, דֵּךְ, הָדֵין, דֵּין, דֵּן.
Haec דָּךְ, הָדָא, דָּא, דְּנָן.
Hic et *Haec* דְּנָה comm.

Hi et *Hae* אִלֵּךְ, הָאִלֵּין, אִלֵּין, הָאִלֵּה, אִלֵּה, אֵל, comm.

Hic ܗܽܘ, ܗܳܢܳܐ. *Haec* ܗܺܝ, ܗܳܕܶܐ. *Hi* ܗܶܢܽܘܢ. *Hae* ܗܶܢܶܝܢ. *Hi* et *Hae* ܗܳܠܶܝܢ vel ܐܳܠܶܝܢ comm.

Haec pronomina, conjuncta cum personalibus, exprimunt reciproca, ut: ܗܽܘ ܗܳܢܳܐ, *ipsemet, idem*; ܗܺܝ ܗܳܕܶܐ, *ipsamet, eadem*. Repetita quoque demonstrativa, interjecta tamen particula ܡܶܢ, significant reciproca, ut: ܗܶܢܽܘܢ ܡܶܢ ܗܶܢܽܘܢ, *iidem*.

§ 14. DE RELATIVIS ET INTERROGATIVIS.

Relativum Chaldaeorum est ד vel דִּי, Syrorum ܕ, (ܕܺܝܠ tantum, ad possessivum notandum, §. seq.), et sic ratione originis convenit cum hebr. demonstr. זֶה, ratione usus cum relat. שֶׁ vel אֲשֶׁר.

Casus obliqui hujus aramaici relativi, prout hebraici et arabici, exprimuntur per pronomina tertiae personae, suffixa sequentibus verbis, nominibus aut praepositionibus, a quibus pendet casus obliquus relativi, ut: ܗܰܘ ܕܒܶܗ ܨܶܒܝܳܬ ܢܰܦܫܝ, *in quo complacuit animae meae*, Matth. 12, 18.

Interrogativa sunt

De persona:

Quis { מַן, מַנוּ, (מַן הוּא), (מוֹן, מוּן, Dial. Jerus.)
ܡܰܢ, ܡܰܢܘ (ܡܰܢ ܗܘ).

De re:

Quid { מַן, מָה, מָא, מְנָא, מָנָא
ܡܳܐ, ܡܳܢ, ܡܳܢܳܐ, ܡܢܳܐ, ܡܢܘܢ

De persona et re promiscue:

Quinam Quaenam Quodnam comm. { אֵידָא, אֵידָא, הֵידָא, הֵיְדָא, (אֵי זֶה)
ܐܰܝܢܳܐ, (אֵי זֶה, אֵי זֹאת)

Quinam sing: ܐܰܝܢܘ

Quinam et Quaenam { ܐܰܝܠܶܝܢ comm. plur. Quales. ܐܰܝܠܶܝܢ ܐܰܝܢܳܫ

Interrogativa, quibus ד ܕ praemittitur, notant relativa, ut: ܕܡܰܢ, *quod*; תּוֹרָא דְמַן, *cujus bovem*; quibus vero ד ܕ postponitur, significant demonstrativa, ut: לְכָל מַן דִּי אַתְּ אָזְלָא אֵיזֵל, *in omnem illum* (locum), *quo tu iveris, ibo*; ܐܰܝܢܘ ܕ—, *is, qui*; ܡܰܢ ܕܨܳܒܶܐ, *ille, qui vult.*

§ 15. DE POSSESSIVIS, RECIPROCIS, DISTRIBUTIVIS.

Possessiva indicantur vel per suffixa, ut in reliquis dialectis, vel per relativum דִּי, ܕ, cum prae-

positione ל, ܕ, i. e. per דִּיל, ܕܝܠ, (in chaldaico etiam per דִּי cum ד, nota genitivi, i. e. per דִּיד), cum suffixis, ut: דִּילָךְ, דִּידָךְ, ܕܝܠܟ qui est tibi i. e. *tuus*. Cui si additur personale separatum, significatio oritur reciproca, ut: ܕܝܠܗ̇ ܕܫܢܬܐ ܗܘ, *ejusdem anni*.

Reciproca porro, et personalia pronomina nascuntur per suffixa, adnexa substantivis: נְפַשׁ ܢܦܫܐ, *anima*; גּוּף, *corpus*; עֲצַם, גְּרַם *os*, ܩܢܘܡܐ. *substantia, persona*, ut: נַפְשִׁי *ego, egomet*, ܢܦܫܟ *tu, tumet*. Reciprocum etiam exprimitur per suffixum, cum praepositione quadam praemissum ipsi substantivo, inprimis in genitivo sequenti, ut: בַּהּ שַׁעֲתָא *eodem momento*, Dan. 3, 6. 15. ܒܗ̇ ܒܫܥܬܐ, pro: εὐθέως, Phesch, Matth. 8, 3. בֵּהּ זִמְנָא *eodem tempore*, Dan. 3, 7. ܘܥܠܠܘ ܡܢܗ̇ ܕܕܘܟܬܐ: *ingressi sunt per eundem locum*, Kirsch Chrest. p. 73. lin. 10.

Distributiva notantur vel per: אֱנָשׁ seu נְשׁ et אֱנָשִׁין seu נְשִׁין, (etiam, ut in hebraico, per אִישׁ), ܐܢܫܐ, ܐ݇ܢܫ — sequente מִן ܡܢ, vel elliptice per ܡܢ solum, abjecto substantivo, ut: ܐ݇ܢܫ ܡܢܗܘܢ, *quidam illorum*; ܐܢ ܡܢܗܘܢ *si* (nonnulli) *ex illis*; vel per: ܐܝܬ ܕ *est* vel *sunt*, *qui*. אֱנָשׁ

מֵעַל אֲחוּהִי pro ; *alter ab altero* ; ܚܕ ܠܚܕ *seinvicem* ; ܟܠܚܕ ܟܠܒܪܢܫ *unusquisque* ; ܟܠܡܢ vel ܟܠܡܢ *quiscunque, unusquisque* ; ܟܠܡܐ vel ܟܠܡܕܡ *quidquid* : לָא אֱנָשׁ *nullus*.

CAPUT II.

De Nomine.

§ 16. DE NOMINE IN UNIVERSUM.

Varias nominum orientalium divisiones in *primitiva*, *verbalia* et *denominativa*, eorumque formas *nudas*, *defectivas*, *auctas*, cet. ex Grammatica hebraica postulamus. De *aramaïcis* vero nominibus in specie quaedam veniunt notanda:

I. Formae, quae in prima radicali habent ◌ܰ, et in secunda ◌ܘܳ, plerumque notant personam agentem, ut: ܪܳܚܘܡܳܐ *amator*, *amicus* ; ܒܳܪܘܝܳܐ *creator*, ܬܳܩܘܠܳܐ *ponderans*, cet. ; quae vero in 1. rad. habent ◌ܘܿ, aut desinunt in וּ, וּת, וּתָא et ◌ܘ, ◌ܘܬ, ◌ܘܬܐ, innuere solent abstractum, ut : ܪܘܒܳܥܳܐ *incubatio*, ܦܘܢܳܝܳܐ, *responsum*, ܡܘܬܒܳܐ, *habitaculum*, ܒܪܺܝܘܬ *creatio*, מַלְכוּ, מַלְכוּת, מַלְכוּתָא, ܡܰܠܟܘ, ܡܰܠܟܘܬ, ܡܰܠܟܘܬܳܐ, *regnum*, ܥܒܳܕܘ *opus*, ܥܒܺܝܘ *densitas*, cet.

II. Composita quoque nomina occurrunt, quae Syri, non vero Chaldaei, scribendo quoque conjungunt, ut: בְּעֵל דְּבָבָא, ܒܥܠܕܒܒܐ, *inimicus*.

III. Syri, inprimis recentiores, saepe utuntur deminutivis, quae plerumque terminantur in ܘܢܐ, vel ܘܢ, vel tertiam geminant radicalem, ut: ܛܠܝܘܢܐ, *puerulus*; ܟܬܒܘܢ, βιβλιαρίδιον, *libellus*; ܙܓܘܓܝܬܐ *tintinabulum parvum*. A ܥܠܝܡܬܐ *puella* fit deminutivum novum: ܥܠܝܡܘܢܝܬܐ *puellula*. ܟܢܘܫܝܐ *collectiuncula*, a ܟܢܘܫܐ. ܥܦܪܘܢܐ *hinnulus*, Kirsch. Chrestom. p. 17, lin. 3. videtur esse deminutivum ab ܥܦܪܐ Cant. 2, 7. 9. ad formam arab. فُعَيْل. De terminatione ܘܢ et 3. geminata conf. *Gesenii* Lehrgebäude cet. §. 120. III. 23. Nota. pag. 497; et §. 122. 15. p. 513.

IV. Multa Syrorum et Chaldaeorum nomina sunt exotica, persica inprimis, graeca et latina, quorum, quamvis nonnihil immutatorum, origo facile patet; nonnunquam ipsa quoque significatio paululum immutata fuit, quae postea iterum in dialectum hellenisticam migravit, ut: מַרְגָּלִיתָא, מַרְגְּלִיתָא, מַרְגְּלָא, מַרְגָּל, ܡܪܓܢܝܬܐ et *margarita*, μαργαρίτης, (Perle), et in universum *gemma*, (Edelgestein),

Apoc. 17, 4. 18, 12. 16. 21, 21. Matth. 7, 6. 13, 40.; בְּרַסְפְּדוֹן κρασπεδον, *fimbria vestis* Matth. 23, 5.

V. Syri recentiores in scribendis nominibus propriis orientalibus sequuntur orthographiam jam orientalem, jam graecam, ut: ܝܘܚܢܢ et ܐܝܘܐܢܢܝܣ, Ιωαννης; ܚܪܬ juxta orthograph. oriental. (ex حارث *arator*, dein nomen proprium, praecipue regum celebrium, Arabibus frequens, ut nobis: Bauer, seu Georgius), sed II. Cor. 11, 32. ab interprete Syro scribitur graece: Αρετας, ܐܪܛܐܣ.

§. 17. DE GENERE NOMINUM.

Genus et significatione et terminatione discernitur. Quod attinet significationem, conveniunt nostra nomina cum hebraicis, conf. *Jahn* Gramm. hebr. Edit. 3. p. 69. Terminatione quoque, ut in hebraicis, distinguuntur sola nomina foeminina, unde oritur regula: *Nomina, quae non habent foemininam terminationem, sunt masculina.* Terminationes vero foemininorum sunt: א ָ ܐ ܳ (hebr. ה ָ), ܝ ܶ, ܝ ܶ et ܘ ܘ ܳ, quibus abscissa est in fine ת ܬ, (hebr. ית ִ—ות), ut: חָכְמָא ܚܟܡܬܐ, *sapientia*; נְוָלִי *coenum*; ܒܪܝܬܐ *res creata*; מַלְכוּ ܡܠܟܘܬܐ,

regnum. Rarissimae sunt terminationes Syrorum in ܘܬܐ, ut: ܡܢܬܐ *pars*, et Chaldaeorum in ו, ut: רבו *myrias.*

Multa sunt nomina, quae sub masculina terminatione sunt foeminina, aut certe communia, ipso usu discenda, ut: ܐܠܦܐ, *navis,* ܐܘܪܚܐ *via,* ܐܬܐ *signum,* ܐܪܥܐ *terra,* ܐܓܢܐ *hydria,* ܓܘܒܐ *puteus,* ܟܪܣܐ *venter,* ܥܢܐ *grex,* ܓܘܡܪܐ *prunae,* ܐܕܢܐ *tempus,* ܙܩܐ *uter,* ܣܝܦܐ comm. *gladius,* ܡܘܒܠܐ *onus,* ܟܟܪܐ *talentum,* ܟܐܦܐ *lapis,* ܟܪܣܐ *uterus,* ܠܫܢܐ *lingua,* comm. ܢܦܫܐ *anima,* ܢܘܪܐ *ignis,* ܣܗܪܐ comm. *luna,* ܣܘܟܐ *rami,* ܥܢܢܐ *nubes,* ܥܪܣܐ *lectus,* ܪܘܚܐ *ventus, spiritus,* ܕܚܠܬܐ comm. *terror,* ܫܝܘܠ *Hades,* ܫܘܚܠܬܐ *aerugo,* ܫܡܫܐ *sol,* ܫܘܫܢ *lilium* cet. Communis porro generis sunt nomina animalium, ut: ܚܡܪܐ *asinus,* ܓܡܠܐ *camelus* cet.

Graeca vocabula genus suum servare solent, ut: ܣܘܢܗܕܘܣ συνοδος, foem., ܕܝܐܬܝܩܐ, διαθήκη, foem., cet. Neutra casu genus quasi sortiuntur.

§ 18. DE NUMERO PLURALI ET DUALI.

Masculina in plurali adsciscunt ܝܢ, ܐ̈; foemininorum vero terminatio א ,ܬܐ mutatur in ܢ̈, ܢ; ܘܬܐ, et ו, ܬܐ in ܬܐ̈, ܢ̈; ܝܬ, ܝܬܐ vero in ܝܬܐ̈, ܢ̈, ut: ימין a ים, ܝܡܐ *mare*; ܡܕܝܢܢ מדינן a מדינא

provincia, ܡܕ̈ܝܢܬܐ *civitas*; מַלְכִין ,ܡܠ̈ܟܐ ,נְוָלִין ܟ̈ܢܝܐ
רִבְוָן ܡ̈ܢܘܬܐ.

Dualis Chaldaeorum adsciscit terminationem ַיִן ,ָיִן vel ַיִן, ut: קַרְנַיִן a קֶרֶן *cornu*, מָאתַיִן seu מָאתָן *ducenti*, תְּרֵין *duo*. Syrorum dualis adsciscit ـܰܝܢ, qui vero in 4. tantum vocibus occurrit: ܬܪܶܝܢ *duo*, ܬܰܪ̈ܬܶܝܢ *duae*, ܡܳܐܬܶܝܢ 200, ܡܨܪܶܝܢ *Aegyptus*.

Multas in numero plurali irregularitates habent Aramaeorum nomina, nimirum

1. *Chaldaeorum* a) masculina: אַב *pater*, plur. אֲבָהָן; בַּר *filius*, pl. בְּנִין; בַּיְתָא *domus*, (etiam בֵּיתָא, in statu constr. בֵּית seu בֵּי), pl. בָּתִּין; אַרְיֵא *leo*, pl. אַרְיָוָן; כָּרְסֵא *thronus*, pl. כָּרְסָוָן; לֵילְיָא *nox*, pl. לֵילָוָן seu לֵילָוָן; סוּסְיָא *equus*, pl. סוּסָוָן et סוּסָוָן; פֶּחָה *princeps*, pl. פַּחֲוָן; שֵׁם *nomen*, pl. שְׁמָהָן; cet.

b) foeminina: אַמְתָא *ancilla*, pl. אַמְהָן; אַמָּא *ulna*, pl. אַמִּין; בְּרַתָּא *filia*, pl. בְּנָן; חִטְּתָא *triticum*, pl. חִטִּין, (et חִנְטִין conf. § 5. VII.), מִלָּא *verbum*, pl. מִלִּין; עֲלָא *holocaustum*, pl. עֲלָוָן; שְׁנָא *annus*, pl. שְׁנִין; cet.

c) foeminina absque terminatione foem., sed solo usu quae sunt, (§ 17.), pluralem formant vel ut: אֲרַע, pl. אַרְעָן, vel ut: רוּחַ *spiritus*, pl. רוּחִין; אוּדֶן *auris*, pl. אוּדְנִין.

d) Duplicem vero pluralem admittunt: אֵם *mater*, אִמִּין et אִמְּהָן; אָת *signum*, אָתִין et אָתְוָן; חֵיל *exercitus*, חֵילִין et חֵילְוָן; יוֹם *dies*, יוֹמִין et יוֹמָן; מוֹאזְנָן, plur. foem., et: מוֹאזְנַיָּא dual. vel plur. masc., *bilanx*; נְפַשׁ *anima*, נַפְשִׁין et נַפְשָׁן; קָל *vox* קָלִין et קָלָן; נְהַר *fluvius* נַהֲרִין et נַהֲרָן; אִזְמֵל (σμιλη) *novacula*, אִזְמַלְיָא et אִזְמַלְוָן, cet.

II. *Syrorum* multa 1. formant pluralem ab obsoleta forma numeri singularis: ܒܪܐ *filius*, pl. ܒܢܝ̈ܐ; ܒܝܬܐ *domus*, ܒܬ̈ܐ; ܒܪܬܐ *filia*, (ܒܪܬ in statu absoluto non occurrit), ܒܢ̈ܬܐ; plerumque vere formant a singulari, cui in fine erat ܗ, ܘ vel ܝ, ut: ܐܡܐ *mater*, pl. ܐܡܗ̈ܬܐ; ܚܬܐ *soror*, ܐܚܘ̈ܬܐ; ܐܡܬܐ *ancilla*, ܐܡܗ̈ܬܐ; ܐܘܡܬܐ *populus*, ܐܘܡܘ̈ܬܐ; ܐܬܐ *signum*, ܐܬܘ̈ܬܐ; ܒܗܘܢܐ *pollex*, ܒܗܘܢ̈ܘܬܐ; ܢܘܪܐ *ignis*, ܢܘܪ̈ܘܬܐ; ܣܦܬܐ *labium*, ܣܦܘ̈ܬܐ; ܐܡܪܘܫܬܐ *agnellus*, ܐܡܪܘܫܘ̈ܬܐ; ܕܒܘܪܬܐ *apis*, ܕܒܘܪ̈ܝܬܐ; ܕܘܟܬܐ *locus*, ܕܘܟ̈ܝܬܐ; ܡܐܣܪܬܐ *fasciculus*, ܡܐܣܪ̈ܝܬܐ.

2. *Masculina* pluralem formant foemininum (a singulari obsoleto cum terminat. foem. in ܘ), ut: ܐܣܝܐ *medicus*, pl. ܐܣܘ̈ܬܐ; ܐܘܪܝܐ *praesepe*, ܐܘܪܘ̈ܬܐ; ܐܪܝܐ *leo*, ܐܪ̈ܝܘܬܐ; ܐܬܪܐ *locus*, ܐܬܪ̈ܘܬܐ; ܚܘܝܐ *serpens*, ܚܘ̈ܘܬܐ; ܟܘܕܢܐ *mulus*, ܟܘܕܢ̈ܘܬܐ; ܟܘܪܣܝܐ *solium*, ܟܘܪ̈ܣܘܬܐ; ܟܘܬܝܢܐ *tunica*, ܟܘܬܝܢ̈ܐ; ܠܠܝܐ *nox*, ܠܠܘ̈ܬܐ; ܢܩܝܐ *ovis*, ܢܩܘ̈ܬܐ; ܡܪܐ *dominus* saepe format a ܡܪܘܬ *principatus*, pluralem: ܡܪ̈ܘܬܐ; ܪܥܝܐ *pascens*, in participio sequitur pa-

radigma IX; substantivum: *pastor* habet plur. ܪ̈ܥܘܬܐ; ܫܩܝܐ *pincerna*, ܫܩ̈ܘܬܐ, cet.

3. *Foeminina* pluralem formant masculinum (a sing. masc. obsol.): ܐܡܬܐ *ulna*, pl. ܐܡ̈ܝܢ; (ܐܢܬܬܐ *mulier*, pl. ܢܫ̈ܐ, ut אִשָּׁה et נָשִׁים); ܐܫܝܬܐ *paries*, ܐܫ̈ܝܐ; ܓܘܡܘܪܬܐ *pruna*, ܓܘܡ̈ܪܐ; ܬܐܢܬܐ, *ficus*, ܬܐ̈ܢܝܢ; ܕܡܥܬܐ *lacryma*, ܕܡ̈ܥܐ; ܚܛܬܐ *triticum*, ܚܛ̈ܐ; ܟܟܪܐ *talentum*, ܟܟ̈ܪܝܢ; ܠܒܢܬܐ *later*, ܠܒ̈ܢܐ; ܡܠܬܐ *verbum*, ܡ̈ܠܐ; ܣܥܪܬܐ *hordeum*, ܣܥ̈ܪܝܢ; ܐܣܘܪܬܐ *ligamen*, ܐܣܘ̈ܪܐ; ܦܓܘܕܬܐ *frenum*, ܦܓܘ̈ܕܐ; ܫܢܬܐ *annus*, ܫܢ̈ܝܢ; ܫܥܬܐ *hora*, ܫܥ̈ܝܢ, cet.

4. Duplicem formant pluralem (a duplici sing. obsol.): ܐܒܐ *pater*, pl. ܐܒܗ̈ܝܢ et ܐܒܗ̈ܬܐ; ܐܝܕܐ *manus*, ܐܝܕ̈ܝܢ et ܐܝܕ̈ܘܬܐ; ܙܒܢܐ *tempus*, ܙܒܢ̈ܝܢ et ܙܒ̈ܢܐ; ܚܕܝܐ *pectus*, ܚܕ̈ܝܢ et ܚܕ̈ܘܬܐ; ܚܝܠܐ *exercitus*, ܚܝܠ̈ܝܢ et ܚܝ̈ܠܘܬܐ; ܝܘܡܐ *dies*, ܝܘܡ̈ܝܢ et ܝܘܡ̈ܬܐ; ܠܒܐ *cor*, ܠܒ̈ܝܢ et ܠܒ̈ܘܬܐ; ܢܗܪܐ *fluvius*, ܢܗܪ̈ܝܢ et ܢܗܪ̈ܘܬܐ; ܥܐܕܐ *festum*, ܥܐܕ̈ܝܢ et ܥܐܕ̈ܬܐ; ܥܝܢܐ *oculus*, ܥܝܢ̈ܝܢ *oculi*, et ܥܝܢ̈ܬܐ *fontes*; ܥܩܒܐ *calcaneum*, ܥܩܒ̈ܝܢ et ܥܩܒ̈ܬܐ; ܩܪܢܐ *cornu*, ܩܪ̈ܢܐ et ܩܪܢ̈ܬܐ; ܫܡܐ *nomen*, ܫܡܗ̈ܝܢ et ܫܡܗ̈ܐ; cet.

III. Composita Syrorum, (conf. §. 16. II.), pluralem admittunt vel in posteriori voce, ut: ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ *inimici*, vel in priori, ut: ܒܢ̈ܝܢܫܐ *filii hominis* seu

homines, vel in utraque simul, ut: ܒܢ̈ܬ ܩܠܐ (*filiae vocum*), i. e. *fabulae*, *nugae*, κενωφωνιαι, I. Tim. 6, 20.

IV Multa graeca nomina chaldaicam et syriacam terminationem adsciscunt, quare flexionem quoque nominis aramaici sequuntur. Syri vero in multis graecam retinent terminationem et declinationem, atque numerum inprimis pluralem saepe terminant in: ܐܘܣ, ܘܣ, ܐܣ, vel, Olaph rarius omisso, in ܣ, quae quidem terminatio ex accusativo plurali graeco in ας exeunte, orta esse videtur, ut: ܬܐܘܦܝܠܐ Θεοφιλε, ܕܘܓܡܐ δογμα, ܕܘܓ̈ܡܛܐ δογματα, ܕܝܐܬܝܩܐ διαθηκη, ܕܝܐܬܝ̈ܩܘܣ διαθηκας, ܦܝ̈ܠܐ; ܦܝ̈ܠܐܣ, φιαλην, φιαλας, ܬܐܘܪ̈ܝܣ θεωριας, ܐܙܘ̈ܢܣ ζωνας, cet. Eadem terminatio pluralis occurrit quoque in nominibus origine latinis, et 1ae et 2ae declin., ut: ܐܢܘ̈ܢܣ et ܐܢܘ̈ܢܘܣ *annonae*; ܩܣܛܪ̈ܘܣ *castra*, cet.; quin etiam in nominibus, origine syriacis, ut: ܓܢ̈ܐܣ *horti*, (alibi ܓܢ̈ܐ), a sing. ܓܢܬܐ *hortus*, cet. *Agrellii* Otiola Syriaca, Lundae 1816. §. 5. III. p. 46 — 49. Inde a V. circiter saeculo nonnulla in plurali etiam desinunt in ܘ, (forte οι Graecorum), ut: ܐܪܝܢܘ, *Ariani*, ܣܘܢܗ̈ܕܘ συνοδοι.

V. Nonnulla nomina aramaica in solo plurali occurrunt, ut: שְׁמַיָּא ܫܡ̈ܝܐ *coeli*; מַיִן ܡ̈ܝܐ *aqua*; חַיִּין ܚ̈ܝܐ *vita*; פָּנִים ܐ̈ܦܐ *facies*; ܕܡ̈ܝܐ, *pretium*.

Syri legem, quae jubet ejusdem generis et numeri verbum nomini jungi, multo quidem religiosius observant Hebraeis Arabibusque, (conf. *Michael.* Gramm. Syr.

§ 100.), atque illa generis numerique discrepantia, quae Enallage vulgo dicitur, in lingua Syrorum certe est rarissima; saepe vero offenditur illa, quae per Synesin est explicanda, ita ut Syrorum quoque *pluralia tantum*, quorum notio est singularis, (conf praeced. V.), et cum plurali *formae* ratione habita, (quod creberrime fit), et cum singulari propter *sensum*, atque *collectiva* similiter vel ratione *formae* suae cum singulari, vel ratione *sensus* cum plurali sui generis construantur, qua de re diligenter collegit exempla *Car. M. Agrell* in pulcerrima sua commentatione: De varietate generis et numeri in LL. OO. Hebraea, Arab. et Syr. Lundae, 1815. § 9. inprimis, et §§ 16. 17.

§ 19. DE TRIPLICI NOMINUM STATU.

Notionem de statu *absoluto* et *constructo* ex Grammatica hebraica postulamus. In *singulari* constructo masculinum genus raro subit mutationem, in foeminino vero mutatur ־ָא, ־ܳܐ in ־ַת, ־ܰܬ, terminationi ־ִי ـܝ et ־ܘ additur ת ܬ, ut: סְפַר ܣܦܰܪ in statu absol. et constr., גְבוּרַת vero constr. ab absol. גְּבוּרָא, ܓܒܽܘܪܬ a ܓܒܽܘܪܳܐ, מַלְכוּת, ܡܰܠܟܽܘܬ a מַלְכוּ ܡܰܠܟܽܘ, נְוָלִית a נְוָלִי, ܢܘܠܝܬ a ܢܘܠܝ. In *plurali* constructo, ן ܢ utriusque generis abjecto, in masculino Chaldaeorum quiescit in ־ֵי, ـܝ vero Syrorum diphthongescit cum praecedenti ־ܰ; in foeminino autem loco ן ܢ ponitur ת, ܬ, unde

terminationes erunt: ـَܝ, ـِܝ, ـָת ـܳܠ, ut: סִפְרֵי ܫܦܝܪ, טוֹבַת ܛܒܬ, מַלְכוּת ܡܠܟܘܬ, גָּלִית ܓܠܝܬ.

Status denique *emphaticus* est nomen cum articulo, quem Aramaei non, ut Hebraei et Arabes, voci praemittunt, sed suffigunt. Simile obtinet in lingua danica et norvegica, ubi: Konung indeterminate significat: *ein König*, et: Konungen determinate: *der König*; imo in vernacula nostra, ubi dicimus: Gib es Karl'n, Hansen, Friedrichen — *n* finale etiam est articulus. Aramaeorum vero articulus est litera Aleph, quae additur statui constructo utriusque generis et numeri, ut oriatur status emphaticus. In plurali tamen masculino emphatico Syri plerumque ܝ ex constructo abjiciunt, unde terminatio est: ـܶܐ, longe rarior: ـܰܝܳܐ, (conf. Syr. masc. parad. IX. § 21.). Chaldaei e contrario ibidem plerumque servant ' ex constructo, unde terminatio est: ـַיָּא; masculina tamen, quae in singulari absoluto desinunt in ـִי, (exceptis participiis passivis formae 2. et 3. verborum ultimae rad. א), in omnibus flexionibus ـִי mutant in ـָא, et praeterea in singul. emphatico additur ـָה pro ـָא, et pluralis em-

phaticus desinit in ־ֵי, pro ־ַיָּא; conf. parad. 7. mascul. Chald. § 21. et §. 23. I, 7.

Terminatio masc. pluralis constructi chaldaici in ־ֵי saepius absolute occurrit, inprimis in nominibus gentilibus, quorum propria est terminatio, ut: מִצְרָאֵי *Aegyptii*; גַּבְרֵי מִדְיָנָאֵי תַּגָּרֵי, *mercatores Midianitici*, Gen. 37, 32.

Nota. Patet, masculina emphatica et foeminina absoluta in numero singulari eandem formam habere, et facile posse confundi. Status porro absolutus, inprimis nominum masculinorum, saepissime obsolevit, ejusque loco emphaticus ponitur, cui propterea non raro pronomen 3. personae loco articuli praemittitur, ubi sensum determinatum exprimere debet, conf. § 11, 2. Ideo in lexicis quoque multa nomina ponuntur in solo statu emphatico.

§ 20. DE PERMUTANDIS IN DIVERSA NOMINUM FLEXIONE VOCALIBUS. *)

Variae porro ac multiplices in diversis nominum flexionibus oriuntur *vocalium* mutationes, quae

*) Inserimus hoc loco doctrinam in aramaica et hebraica lingua fere novam: de nominum *declinationibus*, quam *Vaterus* praecipue, et *Gesenius* insigni eruditionis et industriae specimine excoluerunt; res, gravissimi quidem ponderis, multum tamen requirit sudoris et patientiae, quam etiam atque etiam commendamus. Plura qui cupiunt, adeant praestantissima opera: *Vaters* Handbuch u. s. w., 1817. pag. 126 — 143, et *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. pag. 550 — 600.

inprimis ope paradigmatum §§. 21. 22. infra patebunt, sed ipso ac solo usu longiori sunt discendae. Illae vero mutationes sunt sequentes:

1. In formando statu emphatico, in addendis terminationibus numeri pluralis, et plerisque suffixis numeri singularis, (conf. *α* in tabulis paradigmatum), vocalis ultimae syllabae abjicitur, si fuerit

ـَ ـِ, vel, (quod rarius obtinet), ـُ ـِ;
ـٰ ـَ, (in nonnullis foemininis ـٰ).

2. Manet vero vocalis ultimae syllabae, si fuerit

ـُ, (quod saepiss. obtinet), ܘ, ܝ, ـِ
ـٰ, (quod saepiss. obtinet), ـٰ, ـِ.

Nota. Vocales penultimarum syllabarum in nominum utriusque dialecti flexionibus nec abjiciuntur, nec mutantur.

3. Abjecta vocali, (conf. 1. hujus §.), in multis nominibus consonantes accrescunt quiescentes, quare vocalis interseritur; conf. § 7. V, 7. Id, quod fit

a) In paradigm. masculinis Syrorum IV — VIII., et Chaldaeorum 4. et 5., quoties in fine aliquid accedit.

b) In 1

4 — 10. Syr

formatur stat

incipiens a ve

c) In nu

12. 13. Syr

Sequuntu

explicant et ex

gnis vero parad

tatione indicave

pla, eorumque

quibus recense

143. Post tabu

cupidorum pau

ad singula para

inprimis ope paradigmatum §§. 21. 22. infra patebunt, sed ipso ac solo usu longiori sunt discendae. Illae vero mutationes sunt sequentes:

1. In formando statu emphatico, in addendis terminationibus numeri pluralis, et plerisque suffixis numeri singularis, (conf. α in tabulis paradigmatum), vocalis ultimae syllabae abjicitur, si fuerit

ـَ ـِ, vel, (quod rarius obtinet), ـٍ ـٌ;
ـُ ـً, (in nonnullis foemininis ـٰ).

2. Manet vero vocalis ultimae syllabae, si fuerit

ـٍ, (quod saepiss. obtinet), ܝ, ܐ, ـ
ـ, (quod saepiss. obtinet), ـٰ, ـ.

Nota. Vocales penultimarum syllabarum in nominum utriusque dialecti flexionibus nec abjiciuntur, nec mutantur.

3. Abjecta vocali, (conf. 1. hujus §.), in multis nominibus consonantes accrescunt quiescentes, quare vocalis interseritur; conf. § 7. V, 7. Id, quod fit

a) In paradigm. masculinis Syrorum IV — VIII., et Chaldaeorum 4. et 5., quoties in fine aliquid accedit.

b) In 1

4 — 10. Syn

formatur stat

incipiens a ve

c) In nu

12. 13. Syro

Sequuntur

explicant et exl

gnis vero parad

tatione indicave

pla, eorumque

quibus recense

148. Post tabu

cupidorum pau

ad singula para

SCULINA

ominibus uni-
llabae pronun-
r post primam
alem vocales :
—, et —
ae

	Nomina exeuntia in א,	in ־ַי.	Nomina ultimae geminatae.
5. מֶלֶךְ rex.	6. גָּלֵא revelans.	7. קַדְמַי primus.	8. גַּב tergum.
מַלְכָּא rex,	גָּלְיָא rev.	קַדְמָאָה prim.	גַּבָּא terg.
מַלְכֵּהּ r. ejus.	גָּלְיָהּ r. eum.	קַדְמָאֵהּ p. ejus.	גַּבֵּהּ t. ejus.
מַלְכְּהוֹן r. eorum.			גַּבְּהוֹן t. eorum.
מַלְכִין reges.	גָּלַיִן revelantes.	קַדְמָאִין primi.	גַּבִּין terga.
מַלְכֵי reg.	גָּלֵי rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבֵּי terga.
מַלְכַיָּא reg.	גָּלַיָּא rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבַּיָּא terga.
מַלְכֵיהוֹן r. eorum.	גָּלֵיהוֹן r. eos.	קַדְמָאֵיהוֹן p. eorum.	גַּבֵּיהוֹן t. eorum.
קַרְנַיִן cornua,			שִׁנַּיִן duae series dentium.

Vocales tan[...]	s[...]bae, motae per ܲ, ܲ abjicitur, sed ܸ secundam radicalem praecedit.	ܲ manet, sed secundam radicalem praecedit.	Nomina exeuntia in ܐ
Stat. absol.	VII. ܡܠܟ rex.	VIII. ܪܓܠ pes.	IX. ܓܠܝܐ revelans, masc.
Stat. emph.	ܡܠܟܐ rex.	ܪܓܠܐ pes.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. α)	ܡܠܟܗ r. ejus.	ܪܓܠܗ p. ejus.	ܓܠܝܗ r. eum.
Cum suffix. β)	ܡܠܟܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܗܘܢ r. eos.	ܓܠܝܗܘܢ r. eos.
Stat. absol.	ܡܠܟܝܢ reges.	ܪܓܠܝܢ pedes.	ܓܠܝܢ revelantes.
Stat. constr.	ܡܠܟܝ reg.	ܪܓܠܝ ped.	ܓܠܝ rev.
Stat. emphat.	ܡܠܟܐ reg.	ܪܓܠܐ ped.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix.	ܡܠܟܝܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.	

II. SYRIACA FOEMININA.

Vocales non mutantur.

in nominibus, ... ultima syl- ... incipit.

Singularis:

	1.	2.	3.
f. גליא	ܒܬܘܠܐ	ܙܟܘ	ܪܒܚ
lans, foem.	virgo,	victoria.	lucrum.
גלית	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
revel.	vir.	vic.	luc.
גליתא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גליתה	ܒܬܘܠܬܗ	ܙܟܘܬܗ	ܪܒܚܬܗ
r. eum.	v. ejus.	v. ejus.	l. ejus.
	ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

Pluralis:

	1.	2.	3.
גלין	ܒܬܘܠܢ	ܙܟܘܢ	ܪܒܚܢ
...velantes.	virgines.	victoriae.	lucra.
גלית	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
revel.	vir.	vic.	luc.
גליתא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גליתהון	ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
r. eos.	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

…CIS FOEMININIS.

A. In … nominibus, quae in ܘ, vel … exeunt, in toto plurali nova vocalis accedit:

		a) Non proxime ante ܘ	b) Proxime ante ܘ	
Stat. absol.	4…	11. ܡܚܘ plaga.	12. ܕܡܘ similitudo.	13. ܒܥܘ preces.
Stat. constr.		ܡܚܘܵܬ plagae	ܕܡܘܵܬ similitudines.	ܒܥܘܵܬ preces
Stat. emph.		ܡܚܘܵܬܐ plag.	ܕܡܘܵܬܐ similit.	ܒܥܘܵܬܐ prec.
Cum suffix. α)	ܗ…	ܡܚܘܵܬܗ plag.	ܕܡܘܵܬܗ similit.	ܒܥܘܵܬܗ prec.
Cum suffix. β)	…ܢ	ܡܚܘܵܬܗܘܢ pl. eorum.	ܕܡܘܵܬܗܘܢ s. eorum.	ܒܥܘܵܬܗܘܢ p. eorum.

Stat. absol.

[illegible] divisio. ܨܒܘ res. [illegible] dominium.

ܒܪܝܬ res creata. Plur.

Plur. [illegible]

Par… [illegible] ܨܒܘܵܬܐ [illegible] pollex.

Par… [illegible] collectio. [illegible] sacrificium.

Pa… ܣܗܕܘ testimonium.

§ 23.

DE VARIIS NOMINUM FORMIS, AD QUODLIBET PARADIGMA REFERENDIS.

I. Ad *chaldaicorum masculinorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae in ultima syllaba habent ָ, (quorum plurima sunt), vel ִי, ו et וּ, ut: טָב *bonus*, כְּלִיל *corona*, אַתּוּן *fornax*, כָּרוֹז *praeco*, cet.

Ad 2., quae in ultima syllaba habent ַ, quam vocalem in omnibus flexionibus abjiciunt; ut: יַד *manus*, מַדְבַּח *altare*, פָּלַח *serviens*, cet.

Ad 3., quae in ultima habent ֵ, quin unica litera quiescens praesonet. ֵ in flexione integra abjicitur, ut: אִזְמֵל *culter*, participium activum form. 1., 2. et 3., cet.

Ad 4., quorum syllaba ultima habet ֵ, et cui simul praesonat unica quiescens. ֵ ubique abjicitur, et litera illa praesonans cum sequenti litera, ad quietem redacta, in novam coalescit syllabam, quae acquirit ָ; id fit in omnibus participiis passivis form. 1., seu Ithk'tel.

Ad 5., quae unicam habent syllabam cum ֶ vel ֵ, cui vero praesonet litera quiescens. ֶ vel ֵ in flexione ubique abjicitur, et litera prae-

sonans cum sequenti consonante in unam coalescit syllabam, motam vocali ◌ַ, et post gutturales nonnunquam ◌ָ. Quae forma convenit cum segolatis Hebraeorum, quam itaque sequuntur segolata Danielis et Esrae, ut: כְּסַף *argentum*, צְלֵם *imago*, חֲרַב *gladius*, cet.

Ad 6., quae desinunt in ◌ֵא (vel ◌ֵי et ◌ָי). Illud א vel י nempe est 3. radicalis, quae vel omnino abjicitur, vel manet, sed in י mutatur, (א enim 3. radicalis, ut ה Hebraeorum, pro י vel ו ponitur, conf. § 59.); ita in plerisque participiis verborum ultimae radic. א, vel substantivis, ab ejusmodi verbo derivatis, ut: חוֹלְיָא *dulcedo*.

Ad 7., quae desinunt in ◌ָי, (exceptis illis participiis passivis verborum ultimae א). In flexione ◌ַ mutatur in ◌ָ, et י in א, ut multa sunt nomina populorum, numeralia, aut derivativa verborum ult. א, cet. (conf. §. 19), sic: מִצְרָי *Aegyptius*, תְּלִיתָי *tertius*, זַכָּי *purus*.

Ad 8., quaecunque ultimam consonantem in flexione geminant, ut: גַּף *ala*, גּוֹ *medium*, עַם *populus*, חַי *vivus*, cet.

jecto, adsciscit ◌ܰ, ut: ܒܣܪ *caro*, ܐܠܦܐ *navis*, conf. §. 7. V. 6.

Ad VII.) quorum unica syllaba habet ◌ܰ, cui praesonat litera, quae deinde, ◌ܰ abjecto, adsciscit ◌ܶ, ut: ܨܠܡ *imago*, ܝܠܝܕ *natus*, cet.

Ad VIII., ut in priori, sed ◌ܰ transfertur in literam praesonantem, ut: ܓܢܣ *genus*, cet.

Ad IX., quae desinunt in ܐ◌ܰ vel ◌ܶܝ, ante quam syllabam ultimam vel unica praesonat litera quiescens, quae in ulteriori flexione ad normam literae praesonantis in parad. IV. — VIII. ◌ܶ, raro ◌ܰ, adsciscit, ut: ܫܒܝܐ *captivus*, cet. vel praecedit integra syllaba, eadem cum penultima in parad. I. — III., nullique mutationi obnoxia, ut: ܚܙܘܝ *aspectus*, omnia participia verborum ultimae ܐ, cet.

IV. Denique ad *syriacorum foemininorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae desinunt in ܐ◌ܳ; penultima vel composita esset syllaba, Syri si geminarent literam, vel habet ◌ܺܝ, ◌ܶ, ◌ܽܘ, ut: ܥܠܬܐ *causa, praetextus*, ab ܥܠܠ; ܟܠܬܐ *sponsa*, pl. ܟܠܘܬܐ, ܒܝܫܬܐ *malum*, ܫܥܬܐ *hora*, cet.

Ad 2., quae desinunt in ◌ܽܘ, penultima est ut in parad. 1., ut: ܒܥܘ *preces*, ܚܐܪܘ *libertas*, cet.

Ad 3., exeuntia in ܝܬ, penultima est ut in priori, ut: ܡܰܪܥܺܝܬ *grex*, ܩܶܪܺܝܬ *trabs*, ܛܰܝܒܘܬ *gratia*, cet.

Ad 4 — 10., desinentia in ܬܳܐ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens, quae litera in statu emphatico et cum plerisque suffixis, (conf. *α* in parad.), cum prima litera ultimae syllabae, cujus vocalis abjicitur, in novam coalescit syllabam, eamque motam in parad. 4. vocali ܰ, ubi praeterea in praecedenti syllaba manet vocalis, quae vero in parad. 5. abjicitur; in parad. 6. iterum manet, sed nova illa syllaba adsciscit ܶ, ut in parad. 7., ubi tamen in praecedenti syllaba iterum vocalis abjicitur, quae porro manet in parad. 8., sed nova illa syllaba adsciscit ܺ; ut in parad. 9., ubi tamen in praecedenti iterum syllaba vocalis abjicitur; in parad. 10. denique nova illa syllaba adsciscit ܳ. Exempla omnium horum et sequentium paradigmatum jam in spatio vacuo inferiori tabularum sunt adlata.

Ad 11 — 13. desinentia in ܘܬܳ, rarius in ܝܬ vel ܬܳ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens. Pluralem ejusmodi nomina terminant per ܘܳ vel ܝܢ, unde proxime praecedens consonans

in ultima syllaba fit quiescens, et vel cum praesonante illa quiescenti in novam coalescit syllabam, quae in parad. 11. adsciscit ‒ַ, in parad. 12. vero ‒ֶ, vel ipsa illa ad quietem redacta in ultima syllaba aliam sibi acquirit vocalem, ut fit in parad. 13.

Singulis paradigmatis esse suas exceptiones, easque copiosas, supra monui.

§. 24. DE NOMINE CUM SUFFIXIS.

I. In *singulari* substantivorum numero nominibus aramaicis utriusque generis, et masculini et foeminini, adduntur suffixa, quae in tabula pronominum §. 11. sub lit. *a*) sunt expressa; prima tantum persona singul. utriusque dialecti per י‒ִ et ܝ otiosum, (raro per ܝ‒ܶ, ut: ܦܘܡܝ), et tertia pluralis per: הון, הֵן, ܗܘܢ ܗܝܢ exprimitur.

Accedunt vero ad *emphaticum* nominis statum, modo tamen speciali. Abeunt nempe ratione vocalium, in nominibus numeri singularis per illa permutandarum, in duplicem classem; prior, quae in paradigmatis per β notatur, complectitur suffixa:

הון כון ܘ ܟܘܢ ܗܘܢ

et הֵן כֵן : ܟܝܢ ܗܝܢ ;

cum quibus suffixis (ob concursum consonantium quiescentium) nova oritur syllaba in paradigmatis chaldaicis: 2. a. e., et syriacis: II. III. IX. 1. 4—10.

Posterior classis, quae in paradigmatis per *α* notatur, complectitur reliqua suffixa, cum quibus substantiva eandem habent formam, ut in statu suo emphatico. In multis tamen substantivis per addita prioris classis suffixa, prout in statu emphatico, non nova oritur syllaba, quare in illis discrimen *β* inter et *α* cadit, ut in paradigm. chaldaicis: 1. 5. 8. b. c. et syriacis: I. IV. — VIII. 2. 3. Ubi in tabula paradigmatum *β* vacat, exempla desiderantur.

II. In *plurali* quoque substantivorum numero eadem accedunt suffixa nominibus, iisque tamen in statu *constructo*. In *foemininis* quidem simpliciter accedunt ad terminationes ָת, ܳܬ; in *masculinis* vero quaelibet dialectus modum servat specialem.

A. In *chaldaicis* terminatio status constructi ֵי cum suffixis tot patitur mutationes, ut magna cum utilitate illa suffixa, sed cum ipsa termina-

tione ־ֵי jam conjuncta, speciali schemate exhibeantur, quo facto tamen suffixa, (cum terminatione ־ֵי quippe confusa), ultimae ipsius substantivi literae annecti debent. Sunt vero:

־ַי, *mei, ae*	־ָנָא *nostri, ae*
־ָיךְ, *tui, ae*, ad virum	־ֵיכוֹן *vestri, ae*, ad viros
־ַיִכִי, *tui, ae*, ad foem.	־ֵיכֵן *vestri, ae*, ad foem.
־וֹהִי, (־וֹי) *sui, ae; ejus*, de viro	־ֵיהוֹן *sui, ae; eorum*
־ָהָא (־ָהּ) *sui, ae; ejus*, de foemina	־ֵיהֵן *sui, suae; earum.*

B. In *syriacis* simpliciter ad statum constructum ـ̈ܝ accedunt suffixa: ܝ, ܟ, ܢ, ܟܘܢ, ܟܝܢ, ܗܘܢ et ܗܝܢ. Sed *mei, ae* per: ـ̈ܝ, *ejus* masc. per: ـ̈ܘܗܝ, foem. per: ـ̈ܝܗ exprimitur, quae tamen suffixa cum terminatione status constructi ـ̈ܝ confunduntur, et propterea etiam, ut jam de suffixis chaldaicis observavimus, ultimae ipsius substantivi literae annexa debent cogitari. Res tota perspicua fit ope paradigmatum, quae sequuntur.

Nomina in numero singulari :

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
מְלֵךְ rex.	עֲלַם saeculum.
מַלְכִּי r. meus.	עָלְמִי s. meum.
מַלְכָּךְ r. tuus.	עָלְמָךְ s. tuum.
ad virum.	
מַלְכֵּךְ r. tuus.	עָלְמֵךְ s. tuum.
ad foeminam.	
מַלְכֵּהּ r. ejus.	עָלְמֵהּ s. ejus.
de viro.	
מַלְכָּהּ r. ejus.	עָלְמָהּ s. ejus.
de foemina.	
מַלְכָּנָא r. noster.	עָלְמָנָא s. nostrum.
מַלְכְּכוֹן r. vester.	עֲלַמְכוֹן s. vestrum.
ad viros.	
מַלְכְּכֵן r. vester.	עָלְמְכֵן s. vestrum.
ad foeminas.	
מַלְכְּהוֹן r. eorum.	עֲלַמְהוֹן s. eorum.
מַלְכְּהֵן r. earum.	עֲלַמְהֵן s. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
מַלְכוּ regnum.	מַלְכָּא regina.
מַלְכוּתִי r. meum.	מַלְכְּתִי r. mea.
מַלְכוּתָךְ r. tuum.	מַלְכְּתָךְ r. tua.
ad virum.	
מַלְכוּתֵךְ r. tuum.	מַלְכְּתֵךְ r. tua.
ad foeminam.	
מַלְכוּתֵהּ r. ejus.	מַלְכְּתֵהּ r. ejus.
de viro.	
מַלְכוּתָהּ r. ejus.	מַלְכְּתָהּ r. ejus.
de foemina.	
מַלְכוּתָנָא r. nostrum.	מַלְכְּתָנָא r. nostra.
מַלְכוּתְכוֹן r. vestrum.	מַלְכַּתְכוֹן r. vestra.
ad viros.	
מַלְכוּתְכֵן r. vestrum.	מַלְכַּתְכֵן r. vestra.
ad foeminas.	
מַלְכוּתְהוֹן r. eorum.	מַלְכַּתְהוֹן r. eorum.
מַלְכוּתְהֵן r. earum.	מַלְכַּתְהֵן r. earum.

Nomina in numero plurali:

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
מַלְכִין reges, מַלְכֵי, stat. constr.	מַלְכָן reginae, מַלְכַת, stat. constr.
מַלְכַי r. mei.	מַלְכָתִי r. meae.
מַלְכָךְ r. tui.	מַלְכָתָךְ r. tuae.

ad virum.

מַלְכַיִכִי r. tui.	מַלְכָתֵךְ r. tuae.

ad foeminam.

מַלְכוֹהִי r. ejus.	מַלְכָתֵהּ r. ejus.

de viro.

מַלְכָהָא r. ejus.	מַלְכָתָהּ r. ejus.

de foemina.

מַלְכָנָא r. nostri.	מַלְכָתָנָא r. nostrae.
מַלְכֵיכוֹן r. vestri.	מַלְכָתְכוֹן r. vestrae.

ad viros.

מַלְכֵיכֵן r. vestri.	מַלְכָתְכֵן r. vestrae.

ad foeminas.

מַלְכֵיהוֹן r. eorum.	מַלְכָתְהוֹן r. eorum.
מַלְכֵיהֵן r. earum.	מַלְכָתְהֵן r. earum.

Nomina in numero singulari.

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܡܠܟܐ rex, Parad. VII.	ܪܚܡܐ amicus, Parad. III.
ܡܠܟܝ r. meus.	ܪܚܡܝ a. meus.
ܡܠܟܟ r. tuus	ܪܚܡܟ a. tuus.
ad virum.	
ܡܠܟܟܝ r. tuus.	ܪܚܡܟܝ a. tuus.
ad foeminam.	
ܡܠܟܗ r. ejus,	ܪܚܡܗ a. ejus.
de viro.	
ܡܠܟܗ r. ejus.	ܪܚܡܗ a. ejus.
de foemina.	
ܡܠܟܢ r. noster.	ܪܚܡܢ a. noster.
ܡܠܟܟܘܢ r. vester.	ܪܚܡܟܘܢ a. vester.
ad viros.	
ܡܠܟܟܝܢ r. vester.	ܪܚܡܟܝܢ a. vester.
ad foeminas.	
ܡܠܟܗܘܢ r. eorum.	ܪܚܡܗܘܢ a. eorum.
ܡܠܟܗܝܢ r. earum.	ܪܚܡܗܝܢ a. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܒܬܘܠܬܐ virgo, Parad. 1.	ܫܪܒܬܐ familia, Parad. 4.
ܒܬܘܠܬܝ v. mea.	ܫܪܒܬܝ f. mea.
ܒܬܘܠܬܟ v. tua.	ܫܪܒܬܟ f. tua.
ad virum.	
ܒܬܘܠܬܟܝ v. tua.	ܫܪܒܬܟܝ f. tua.
ad foeminam.	
ܒܬܘܠܬܗ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ f. ejus.
de viro.	
ܒܬܘܠܬܗ̇ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ̇ f. ejus.
de foemina.	
ܒܬܘܠܬܢ v. nostra.	ܫܪܒܬܢ f. nostra.
ܒܬܘܠܬܟܘܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܘܢ f. vestra.
ad viros.	
ܒܬܘܠܬܟܝܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܝܢ f. vestra.
ad foeminas.	
ܒܬܘܠܬܗܘܢ v. eorum.	ܫܪܒܬܗܘܢ f. eorum.
ܒܬܘܠܬܗܝܢ v. earum.	ܫܪܒܬܗܝܢ f. earum.

Nomina in numero plurali.

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
ܡܰܠܟܶܐ reges, ܡܰܠܟܰܝ. St. constr.	ܒܬܽܘܠܳܬܳܐ virgines, ܒܬܽܘܠܳܬ St. constr.
ܡܰܠܟܰܝ r. mei.	ܒܬܽܘܠܳܬܝ v. meae.
ܡܰܠܟܰܝܟ r. tui.	ܒܬܽܘܠܳܬܳܟ v. tuae.
ad virum.	
ܡܰܠܟܰܝܟܝ r. tui.	ܒܬܽܘܠܳܬܶܟܝ v. tuae.
ad foeminam.	
ܡܰܠܟܰܘܗܝ r. ejus.	ܒܬܽܘܠܳܬܶܗ v. ejus.
de viro.	
ܡܰܠܟܶܝܗ r. ejus.	ܒܬܽܘܠܳܬܳܗ v. ejus.
de foemina.	
ܡܰܠܟܰܝܢ r. nostri.	ܒܬܽܘܠܳܬܰܢ v. nostrae.
ܡܰܠܟܰܝܟܽܘܢ r. vestri.	ܒܬܽܘܠܳܬܟܽܘܢ v. vestrae.
ad viros.	
ܡܰܠܟܰܝܟܶܝܢ r. vestri.	ܒܬܽܘܠܳܬܟܶܝܢ v. vestrae.
ad foeminas.	
ܡܰܠܟܰܝܗܽܘܢ r. eorum.	ܒܬܽܘܠܳܬܗܽܘܢ v. eorum.
ܡܰܠܟܰܝܗܶܝܢ r. earum.	ܒܬܽܘܠܳܬܗܶܝܢ v. earum.

§. 27.

DE ANOMALIIS IN ADDENDIS SUFFIXIS.

Minus graves ejusmodi anomaliae, inprimis in chaldaica lingua, ipso usu facilius intelliguntur. Sunt tamen nomina, ex lingua hebraica et arabica jam nota: אַב, ܐܰܒ *pater*, אַח ܐܰܚ, *frater*, חָם, ܚܡܐ sive ܚܡܘ *socer*, — quae singulari quadam ratione ante suffixa, (excepto suff. 1ae pers. sing.), adsciscunt ו o, cujus rei addimus exemplum.

אֲבִי ܐܒܝ *pater meus* comm.

אֲבוּךְ ܐܒܘܟ *pater tuus*, ad virum.

אֲבוּיִךְ ܐܒܘܟܝ *pater tuus*, ad foeminam.

אֲבוּהִי (אֲבוּי) ܐܒܘܗܝ *pater ejus*, de viro.

אֲבוּהָא ܐܒܘܗ *pater ejus*, de foemina.

אֲבוּנָא ܐܒܘܢ *pater noster*, comm.

אֲבוּכוֹן ܐܒܘܟܘܢ *pater vester*, ad viros.

אֲבוּכֵן ܐܒܘܟܝܢ *pater vester*, ad foeminas.

אֲבוּהוֹן ܐܒܘܗܘܢ *pater eorum*.

אֲבוּהֵן ܐܒܘܗܝܢ *pater earum*.

§. 28. DE CASIBUS NOMINUM.

Nominativus ex serie contexta facile intelligitur; saepius vero, ut in hebraica vel arabica lin-

gua, occurrit absque verbo, absolutus, et significat: *quod attinet ad hunc* vel *hoc*, ut Act. 15, 21. ܡܘܫܐ ܓܝܪ — ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ ܟܪ̈ܘܙܐ *Mosen vero quod attinet, sunt ei praecones*, pro: *habet suos praecones.*

Genitivus exprimitur vel per statum constructum seu regiminis, cujus apud Chaldaeos frequentior est usus, vel per praefixum ܕ, ד, et separatam quoque particulam די; sed ipsum substantivum, regens genitivum, solet esse in statu emphatico, ut: מַלְכָּא שִׁבְטַיָּא דְּבֵית יְהוּדָא *rex tribus domus Judae;* ܡ̈ܠܝܢ ܕܡܠܟܐ *verba regis*; in chaldaico tamen regens praecedit quoque in statu constructo, ut: עֲשׁוּנֵי דְּמַיָּא, *robora aquae.* Per pleonasmum Syri saepissime, saepe quoque Chaldaei, substantivo regenti addunt suffixum, quod ad sequentem pertinet genitivum, ut: רֵוֵהּ דִּי רְבִיעָאָה *aspectus* (ejus) *quarti*, Dan. 3, 25. ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ *verba* (ejus) *Dei.* In universum casui obliquo praemitti solet ejusmodi suffixum, raro tamen emphasis spectatur. Simile obtinet in Graeco N. F., v. c. Matth. 3, 12., imo in nostra etiam vernacula, v. c. des Vaters sein Sohn, dem Vater sein Sohn. Conf.

Gesen. Lehrgebäude u. s. w. §. 195. 2. de Verbo, 3. de Nomine, pag. 734. Lucem quoque adfundit pronomen emphasis Arabum, conf. *Arydae* Gramm. Arab. p. 135.

Dativo ל ܠ praefigitur; quae litera saepe post verbum passivum occurrit pro ablativo cum praepositione *a* vel *ab*, ut: מִשְׁתָּאֵל לְעַם *rogatus a populo*; ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ ܠܟܝ, *non visa est tibi*, pro: *a te*. Persaepe per pleonasmum adest, ut: אֲבַדְנָא לָנָא *perimus nobis*; ܕܡܝܬ ܠܗ, *quod mortuus esset sibi*. Conf. *Kirsch* Chrestom. p. 189 lin. 11—13.

Accusativus indicatur, vel etiam per ܠ ל, vel per seriem contextam; apud Chaldaeos etiam per יַת, (אֶת hebr.), quod Syrus interpres in Gen. c. I. et nonnunquam in Ecclesiastico et Cantico per imitationem chald. יַת et hebr. אֵת, expressit per ܝܬ; (Ephraem Syrus vero explicat per ܩܢܘܡܐ) Idem accusativus non raro positus videtur pro nominativo, constructione ad sensum facta, ut; ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ, *me vero non omni tempore est vobis*, pro: *ego non sum vobis*, seu *me non habetis*, Matth. 26, 11. conf. *Kirsch* Chrestom. p. 36. lin. ult. et 37. lin. 1., p. 179. lin. 4.

Chaldaei vero nonnunquam praefigunt יָת, ut Hebraei אֶת, nominativo verbi passivi, ut: לָא יִתְקְרֵי עוֹד יָת שְׁמָךְ, *nomen tuum non amplius vocabitur.* Denique Syrorum ܠ accusativi etiam articuli vices gerit, ut: ܩܪܝܬ ܠܟܬܒܐ, *legi librum* (determinatum aliquem).

Vocativo, qui plerumque patet ex serie contexta, praefigitur etiam particula ܐܘ, ω Graecorum.

Ablativus ex praepositionibus agnoscitur.

§. 29. DE USU NOMINUM.

I. Nomen, per adpositionem geminatum, aliquam semper significat notionis intensionem, superlativum v. c., multitudinem, distributionem, diversitatem, ut: ܙܥܘܪܐ ܙܥܘܪܐ *parvum, parvum* i. e. *minimum*; ܒܝܫ ܒܝܫ *malum malum* i. e. *multa et diversa mala*; ܣܕܪܝܢ ܣܕܪܝܢ *areolis areolis* i. e. *areolatim*; ܙܒܢ ܘܙܒܢ, *diverso tempore*; בִּזְמַן בִּזְמַן *omni tempore*, ܐܢܫ ܐܢܫ, נַשׁ נַשׁ seu נָשִׁין נָשִׁין *unus vel alter, nonnulli*; עַמָּא עַמָּא *quilibet populus*; מַתְקַל מַתְקַל *diversum pondus*; עַד שְׁנֵי דָּר וְדָר *ad annos usque omnium generationum*; קַשְׁטָא קַשְׁטָא תְהֵי דָּרִיךְ

veritatem, *veritatem sectare*; מַשְׁרְיָן מַשְׁרְיָן *multi magni exercitus*, cet.

II. Nomina composita Occidentis Aramaei periphrasi quadam notant, ut: ܟܣܝܳܬܳܐ *tecta* pro ἀόρατα; ܐܝܠܶܝܢ ܕܠܰܝܬ ܠܗܘܢ ܢܶܫܶܐ, *quibus non sunt mulieres*, pro ἄγαμοι; ܫܒܝܳܐ ܕܥܰܡܝ, *captivus*, *qui est mecum*, pro: ὁ συναιχμάλωτος μου; ܐܰܚܺܝܕ ܟܽܠ, sive: ܐܚܝܕ ܟܽܠ, *tenens omnia*, pro: παντοκράτωρ, cet.

III. Quaedam Syrorum nomina, cum aliis constructa, multiplices, easque saepe miras exprimunt phrases, quarum nonnullas, nobis rariores, ex *Michaelis* Gram. syr. adferimus.

ܒܰܪ ܐܘܽܡܳܢܽܘܬܳܐ, *filius opificii*, pro: ὁμότεχνος, *ejusdem opificii*.

ܒܰܪ ܫܰܪܒܬܳܐ ܪܰܒܬܳܐ, *filius familiae magnae*, et: ܒܰܪ ܒܰܠܽܘܛܳܐ *filius quercus*, pro: εὐγενής, *nobilis*.

ܒܰܪ ܡܪܰܒܝܳܢܽܘܬܳܐ, *filius educationis*, pro: σύντροφος, *una educatus*.

ܒܰܪ ܒܶܣܪܳܐ, *filius carnis i. e. quasi eadem carne nutritus*, *cognatus*, conf. Rom. 11, 14. Gen. 2, 23.

ܒܰܪ ܫܳܥܬܳܐ *filius horae*, i. e. *ejusdem aetatis*, etiam: *statim*, *illico*.

ܒܪ ܨܘܪܐ *filius colli*, pro: *fimbria, collum ambiens.*

ܒܪ ܐܢܫܐ *filius hominis*, pro: *homo*; ita vel Adamus, qui patrem non habuit, dicitur I. Cor. 15, 47. ܒܪ ܐܢܫܐ ܡܢ ܥܦܪܐ.

ܒܪ ܕܡܘܬܐ *filius similitudinis*, pro: *simillimus.*

ܒܪ ܟܝܢܐ *filius naturae*, pro: *consubstantialis.*

בַּת קוֹל *filia vocis*, pro: *echo, vox resonans, sermo a coelis.*

ܒܪܬ ܩܠܐ *Ephraem Syr. T. I. p.* 116. *vocabulum.*

ܒܝܬ ܒܣܡܐ, *domus odorum* i. e. *thuribulum.*

ܒܝܬ ܙܝܬܐ *domus oleae* i. e. *olivetum*, βηθεθα, *Joh.* 5, 12. βηθσαιδα *Matth.* 11, 21.

ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ *domus solutionis*, i. e. *deversorium*; בֵּית מְבָתָא.

ܒܝܬ ܡܠܟܘܬܐ *domus regni* i. e. *urbs regia.*

ܒܝܬ ܐܪܕܫܝܪ, *provincia Hardaschir.*

ܒܝܬ ܫܒܛܐ *domus virgae* i. e. *synagoga*; בֵּית מִדְרַשׁ *schola.*

ܒܝܬ ܝܠܕܐ, *dies natalis.* ܒܝܬ ܒܟܬܐ *lamentum.*

בֵּית אַפֵּי, *domus vultus* i. e. *velum.*

בֵּית קְבוּרְתָא, vel בֵּית אֲבָדְנָא, *sepulcrum.*

ܒܥܠܕܒܒܐ, ܒܥܠ, בַּעַל דְּבָבָא, *inimicus.*

ܒܥܠ ܕܝܢܐ *dominus judicii* i. e. *adversarius, actor, calumniator.*

ܒܥܠ ܩܝܡܐ, בַּעַל בְּרִית, *foederatus.*

בַּעֲלֵי חַיִּים *animalia viventia.*

בַּעַל נֶפֶשׁ *animosus.*

בַּעַל כִּיסִין *dominus marsupiorum* i. e. *dives.*

ܡܪܐ ܩܢܝܢܐ *pecuarius.* אַנְשֵׁי מִקְנֶה *pastores.*

ܡܪܐ ܚܘܒܐ *dominus debiti* i. e. *creditor.*

ܡܪܝ Syris est frequentissimum, quo utuntur salutantes vel honorifice de aliis, mortuis quoque, loquentes, inprimis de orthodoxis. ܡܪܢ *dominus noster*, absolute ponitur, ubi de rege sermo est; quare ad Christum transtulit Syrus interpres, ut ὁ κύριος per ܡܪܢ redderet; Joh. 21, 7. 12. Act. 1, 1. I. Cor. 2, 26.; huc referas quoque μάραν ἀθα, I. Cor. 16, 22., et forte: κυριος ἐγγυς, Phil. 4, 5. Apud Chaldaeos, מָרָא, מָרִי vel מָר occurrit quoque de magistris, conf. Jahn Archaeol. bibl. Edit. 2., § 106. p. 168.

ܪܒ ܒܝܬܐ οἰκονομος, (*praefectus domus*). ܪܒܝܬ ܪܒܝܬܘܬܐ οἰκονομια.

ܪܺܫ ܐܰܒ݂ܳܗ̈ܳܬ݂ܳܐ *caput patrum* i. e. *patriarcha*.

ܐܶܡܳܐ ܕ݁ܪܺܫܳܐ *mater capitis* i. e. *cranium*.

ܐܶܡܳܐ ܕ݁ܡܰܝ̈ܳܐ *aquaeductus*.

אֵם *mater*, etiam: *bivium*, quasi diversarum viarum mater, et *metropolis*.

§ 30. DE ADJECTIVIS.

Adjectiva, ratione habita formae et flexionis, cum substantivis conveniunt. Sunt quidem, Syris praecipue, frequentiora quam Hebraeis, nec tamen sufficiunt; defectus itaque compensatur.

I. Per substantiva vel ab aliis recta, vel in adpositione, ut: ܪܽܘܚܳܐ ܕ݁ܩܽܘܕ݂ܫܳܐ *spiritus sanctitatis* i. e. *sanctus*; לֶחֶם שְׂעֹרִין *panis hordei* i. e. *hordeaceus*.

II. Per substantiva, absolute quidem posita, sed cum praef. ܕ, ut: ܐܶܢܳܐ ܕ݁ܶܝܢ ܕ݁ܒ݂ܶܣܪܳܐ ܐܢܳܐ, *ego vero carnis (carnalis) sum*.

III. Per substantiva cum suffixis, ut: ܛܽܘܒ݂ܰܝܟ݁ *beatitudines tuas!* pro: *beatus es*.

IV. Per participia passiva vel neutra, ut: *Ignis*, ܕ݁ܠܳܐ ܕ݁ܥܳܟ݂ܳܐ *qui non fit exstinctus*, pro: ἄσβεστος, *inexstinquibilis*. Luc. 3, 17. Marc. 9, 44. 46. 48. coll. v. 43. 45.

V. Per aliam quamcunque periphrasin, ut: ܕܰܐܝܟ ܗܳܢܳܐ, *qui est sicut hic*, pro: *talis*; ܕܰܐܟܘܳܬܶܗ, *qui est, sicut ille*, pro: *qualis*; ܟܽܠܶܗ ܗܳܢܳܐ *universitas ejus est hoc*, pro: *tantum*.

Adjectiva ponuntur etiam pro substantivis, ut: קַדִּישִׁין *sancti*, pro: *angeli*; ܩܰܕܺܝܫܶܐ, ܚܰܣܝܶܐ, *sancti, pii*, i. e. *episcopi*.

Comparativus describitur per positivum cum praeced. vel sequente מִן ܡܶܢ; saepe additur ܛܳܒ, *valde*, vel: יֹתֵר ,יַתִּיר ܝܰܬܺܝܪ *magis*. *Superlativus* per geminationem positivi, conf. §. 29, I. vel, pro מְאֹד Hebraeorum, adjecto: ܛܳܒ, *valde*, ut: ܒܺܝܫܶܐ ܛܳܒ *pessimi*, aut praemisso ܣܰܓܺܝ, *multum*, ut: ܣܰܓܺܝ ܡܝܰܩܪܳܐ τιμιώτατος; vel per ב, ܒ ante pluralem, vel per positivum sequente genitivo plurali cum ܕ, ut: ܙܥܽܘܪܗܽܘܢ ܕܰܫܠܺܝܚܶܐ *parvus* (i. e. minimus) *Apostolorum*, vel per positivum absolute positum, ut Matth. 5, 19. 25, 40, 45.

§ 31.

DE NUMERALIBUS CARDINALIBUS.

Cardinalia iisdem Hebraeorum vel Arabum respondere, intuenti patebit:

	Masc.	Foem.	Masc.	Foem.
1.	חַד	(חֲדָה), חֲדָא	ܚܰܕ	ܚܕܳܐ
2.	תְּרֵין	תַּרְתֵּין	ܬܪܶܝܢ	ܬܰܪܬܶܝܢ
	(תְּרֵי)	(תַּרְתֵּי)	(ܬܪܶܝ)	(ܬܰܪܬܶܝ)
3.	תְּלָתָא	תְּלָת	ܬܠܳܬܳܐ	ܬܠܳܬ
4.	אַרְבְּעָא	אַרְבַּע	ܐܰܪܒܥܳܐ	ܐܰܪܒܰܥ
5.	חַמְשָׁא	חֲמֵשׁ	ܚܰܡܫܳܐ	ܚܰܡܶܫ
6.	שִׁתָּא	שִׁית vel שֵׁת	ܫܬܳܐ (ܐܶܫܬܳܐ) ܫܶܬܳܐ	ܫܶܬ
7.	שִׁבְעָא (שַׁבְעָא שׁוּבְעָא)	שְׁבַע	ܫܰܒܥܳܐ	ܫܒܰܥ
8.	תְּמָנְיָא	תְּמָנֵי (תְּמָנֵי)	ܬܡܳܢܝܳܐ	ܬܡܳܢܶܐ
9.	תִּשְׁעָא	תְּשַׁע	ܬܶܫܥܳܐ	ܬܫܰܥ
10.	עַסְרָא	עֲסַר	ܥܶܣܪܳܐ	ܥܣܰܪ
11.	חַד עֲסַר	חֲדָא עַסְרֵי	ܚܕܰܥܣܰܪ	ܚܕܰܥܶܣܪܶܐ
12.	תְּרֵי עֲסַר	תַּרְתָּא עַסְרֵי	ܬܪܶܥܣܰܪ	ܬܰܪܬܰܥܶܣܪܶܐ
	vel	vel		
	תְּרֵיסַר	תַּרְתֵּיסְרֵי	cet.	

Aramaeorum quoque cardinalia sunt substantiva, quare variandae orationis, ac adjuvandae euphoniae gratia cardinalia foemmina junguntur nominibus masculinae terminationis, et masculina nominibus foemin. terminationis. Numeri denarii a 20—90. exprimuntur per pluralem, suntque generis communis:

20. עֶסְרִין ܥܣܪܝܢ. 30. תְּלָתִין ܬܠܬܝܢ. 40. אַרְבְּעִין ܐܪܒܥܝܢ 50. חַמְשִׁין ܚܡܫܝܢ, cet.

70. vero שַׁבְעִין et שׁוּבְעִין, vel שׁוּבְעָתִין. 80. תְּמָנַן vel תַּמְנַן:

100. מְאָה, ܡܐܐ. 200. מָאתַיִן vel מָאתָן, ܡܐܬܝܢ.
300. תְּלָת מְאָה, ܬܠܬܡܐܐ, cet.

1000. אֲלַף vel אֲלֶף, אַלְפָּא, plur. אַלְפִין, אַלְפֵי, אַלְפַּיָּא;
ܐܠܦ, ܐܠܦܐ, plur. ܐܠܦܝܢ, ܐܠܦܐ.

10,000. רִבּוֹ vel רִבּוֹא, ܪܒܘ, cet.

I. Cardinalia, more Hebraeorum, jam praecedunt, jam sequuntur rem numeratam; plura conjunguntur plerumque per ו ܘ, ultra 20. tamen major numerus solet praeponi minoribus, ut: ܐܠܦ ܘܬܡܢܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ, 1820 Nonnunquam vero minor etiam praecedit; ut: ܬܪܬܝܢ ܘܥܣܪܝܢ, 22.

II. A tribus plerumque in adpositione, rarius in statu constructo, adduntur rei numeratae, ut: ܥܣܪ ܩܘܪܝܢ, *10 urbes*, ܪܒܘ ܡܠܝܢ, *myrias verborum.*

III. Cardinalia porro, instar hebraicorum, inprimis ultra 10., vices gerunt ordinalium, ut: בְּחַד לְיַרְחָא *in uno* i. e. *primo die mensis*; בְּעֶשְׂרִין וְשַׁבְעָא יוֹמָא, *vicesimo et septimo die*; ܚܕ ܒܫܒܐ *unus in sabbatho* i. e. *prima hebdomadis seu dominica*; ܒܬܠܬ ܫܥܝܢ *in tribus horis*, pro: *in tertia hora*; conf. Matth. 26, 61. 27, 63. ܒܫܢܬ ܚܡܫܥܣܪܐ *anno quindecim* i. e. *decimo quinto*; id quod praecipue obtinet in cardinalibus post statum constructum, vel cum praef. ܕ, ut: ܠܫܢܬ ܚܕܐ *ad primum usque annum*; ܕܬܪܝܢ *secundus*.

§ 32. DE RELIQUIS NUMERALIBUS.

Ordinalia, primo excepto, a cardinalibus formantur, et a tertio desinunt chaldaica in ־ַי, syriaca in ܝ, quae terminatio adjungitur ad formam: תְּלִית, ܬܠܝܬ, חֲמִישׁ, ܚܡܝܫ, cet.; de illorum foemininis conferatur § 23. I. 7. II. d.

Primus	קַדְמַי	ܩܕܡܝ
Prima	קַדְמָאָה, (קַדְמֵיתָא)	ܩܕܡܝܬܐ
Secundus	תִּנְיָן et תִּרְיָן	ܬܪܝܢܝ
Secunda	תִּנְיָנָא	ܬܪܝܢܝܬܐ

Tertius תְּלִיתָי ܬܠܝܬܝ

Tertia תְּלִיתָא (תְּלִיתֵיתָא) ܬܠܝܬܝܬܐ

Quartus רְבִיעָי ܪܒܝܥܝ

Quarta רְבִיעָאָה (רְבִיעֵתָא) ܪܒܝܥܝܬܐ

Quintus חֲמִישָׁי ܚܡܝܫܝ

Quinta חֲמִישָׁאָה ܚܡܝܫܝܬܐ cet.

Nota. Status emphaticus masculinus adjectivi instar nominis, conf. §. 19. p. 39. eandem formam habet cum statu absoluto foeminino, unde fit: קַדְמָאָה, ܩܕܡܝܬܐ in statu emphat. masc. et statu absol. foem., cujus foeminini emphaticus est: קַדְמֵיתָא ܩܕܡܝܬܐ *prima*, et sic in ceteris ordinal.

Vicem notantia, ut: *bis*, *ter*, cet. describuntur per cardinalia addito nomine זְמַן ܙܒܢ *tempus*, ut: ܚܕܐ ܙܒܢ *semel*, הָדָא זִמְנָא *hac vice*.

Multiplicativa, ut: *duplum* cet. vel, inprimis in Syriaco, notantur per ܚܕ, חַד sequente cardinali cum vel sine ܒ, ut: ܚܕ, חַד שִׁבְעָה, ܚܕ ܒܫܒܥܐ *unum (in) septem*, i. e. *septuplum*, ܚܕ ܬܪܝܢ *unum duo* i. e. *duplum*; (quo pertinet etiam: ܚܕ ܒܟܡܐ *unum quot*, i. e. *quanto magis*); vel simpliciter per cardinalia cum ܒ, ut: ܒܐܪܒܥܐ *in quatuor*, (nempe: ܥܐܦܐ *duplicationibus*, quod supplendum), pro: *quadruplum*; nonnunquam

substantivum illud additur, ut: ܒܥܘ̈ܦܦܐ ܣܓ̈ܝܐܐ *in duplicationibus multis* i. e. *multipliciter*, Lucae 18, 30.

Partem totius notantia indicantur propriis formis, ut: תְּלִתָא, תּוּלְתָא, תְּלָתוּת, ܬܘܠܬܐ *tertia pars*; רְבִיעַ, רוּבְעָא, ܪܘܒܥܐ *quarta pars*; עֶסְרוֹן, מַעַסְרָא, ܡܥܣܪܐ vel ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ, *decima pars*.

Distributiva: bini, terni, cet. fiunt geminato cardinali, ut: ܚܕ ܚܕ *quilibet, singuli*; תְּרֵין תְּרֵין, ܬܪ̈ܝܢ ܬܪ̈ܝܢ *bini*, cet.

§ 33. DE MENSIUM LUNARIUM NOMINIBUS.

Inserimus hoc loco mensium lunarium nomina, quae in interpretatione saepius occurrunt, de quibus conf. *Michael.* Comment. Soc. Reg. Goetting. pag. 16. seq.

October	תִּשְׁרִי	ܬܫܪ̈ܝ ܩܕܡ	ܬܫܪ̈ܝܢ
November	מַרְחֶשְׁוָן	ܬܫܪ̈ܝ ܐܚܪܝ	*autumnus*
December	כִּסְלֵו	ܟܢܘܢ ܩܕܡ	
Januarius	טֵבֵת	ܟܢܘܢ ܐܚܪܝ	
Februarius	שְׁבָט	ܫܒܛ	

Martius	אֲדָר	ܐܳܕܰܪ
Aprilis	נִיסָן vel אָבִיבָא	ܢܝܣܳܢ
Majus	אִיָּר אִייָר	ܐܺܝܳܪ
Junius	סִיוָן	ܚܙܺܝܪܳܢ
Julius	תַּמּוּז	ܬܰܡܽܘܙ
Augustus	אָב	ܐܳܒ
September	אֱלוּל	ܐܺܝܠܽܘܠ

---

§. 34.

CAPUT III.

De Verbo.

§. 34. DE VERBI DIVISIONIBUS, TEMPORIBUS ET FORMIS.

Quae hoc loco disputari solent de variis verborum Orientis divisionibus, ratione habita *originis* in radicalia seu primitiva et derivata, ratione *elementorum* in verba trium, quatuor et quinque literarum *), ratione *significationis* in transitiva et intransitiva seu neutra, ratione *flexionis* in regularia et irregularia, haec omnia ex hebraica Grammatica, ut nota, postulamus. Conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. p. 131—134.

---

*) Plurimas nunc radices in semiticis linguis trium esse literarum, dubio caret; illas vero ab initio probabilius duas tantum habuisse literas, et postea triliteras evasisse vel per geminationem posterioris radicalis, vel per additam ab initio aut in medio vel in fine vocis unam ex infirmis א, ו, י, vel per praefixam liquidam seu semivocalem נ, vel denique per quamcunque tertiam ex numero reliquarum literarum, quae radicibus duarum, sed earundem literarum, accreverat, ut comprobat communis adhuc illarum radicum notio, v c. eadem radicum: לעם, לעט, לעב, לעע, לעק, לעץ, לעף *lingendi* notio, hac de re copiose non minus quam praeclare, ut solet, disserit inprimis Dr.

Duo tempora Orientis, proprie *aoristi*, (conf. *John* Gramm. hebr. p. 197. seq.), in aramaica, inprimis syriaca, lingua multo magis ad praeteritum et futurum determinantur, reliquis temporibus persaepe modo periphrastico expressis, de quibus suo loco nobis recurret sermo.

Gesenius in saepius celebrato opere recentissimo: Lehrgebäude u. s. w. §. 53. 3. S. 183. Memoratu vero dignum est, quod jam scribit *J. D. Michaelis* in Supplemm. ad Lexx. hebrr. pag. 435. »Jam quem haec relegentem non subibit mirari, quatuor jam verba a דח incipientia, in *impellendi* et *trudendi* significatione consentire: דחח, דחף, דחב, (دحب), דחק, quibus sua sponte quintum notissimum דחה, (دحا), addet? Sed magis etiam mirabitur, Arabicum lexicon evolvens, inque eo et sextum دحر et septimum octavumve verbum دحم et دخم eadem significatione inveniens. Nec tamen cui verbo eam neget, reperiet. Ergo nonne suspicemur, ante has, quas novimus, linguas Orientales sororias radicibus triliteras, aliquam fuisse antiquiorem, sive matrem sororum, sive barbaram, ex qua multum transtulerint fecerintque suum, non dicam *omnino biliteram*, sed tamen *et biliteras radices habentem*, quibus deinde, alicubi forte cum aliqua significationis variatione, *tertia sit addita* a gente triliteris adsueta, aut adsuescente? « Simile quid, pag. 1452. — »quae legens, quis non aliquid iterum onomatopoëtici suspicetur? *biliteri* prope *dixerim, ex antiquiore lingua superstitis*, cui tertia deinde litera accessit.« Conf. *Aurivillii* diss. de primitivis ling. heb. 1779.

Formas, a radice trium literarum derivatas, (quas plurimi post *Erpenium* nominant *conjugationes*, nec tamen illi satis convenienter, conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 67. S. 233.) Aaramaei numerant quatuor, quarum quaelibet praefixa particula אֶת, ܐܬ formal vocem passivam seu *objectivam*, (prout ingeniose illam nominat de *Sacy* Gramm. arabe, Part. I. 264. p. 111.; activam vero nostram vocat *subjectivam*). Sunt vero

I. קְטַל ܩܛܠ, Hebraeorum קַל, (3. pers. sing. masc. aor. I. seu praeter.), in aramaica lingua, ut in arabica, haud dubie radix, de qua tamen in hebraica disputant Grammatici, eamque vel in eadem persona tertia, vel in infinitivo vident, rectius autem in utroque simul viderent; (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 2. S. 230.). Passivum est: אִתְקְטֵל, ܐܬܩܛܠ.

II. קַטֵּל, ܩܛܠ, Hebraeorum קִטֵּל; passivum: אִתְקַטַּל, ܐܬܩܛܠ.

III. אַקְטֵל ܐܩܛܠ, Hebraeorum הִקְטִיל; passivum: אִתַּקְטַל ܐܬܬܩܛܠ.

IV. שַׁקְטֵל, ܫܩܛܠ, ejusdem cum Aktel significationis; passivum: אִשְׁתַּקְטַל, ܐܫܬܩܛܠ; quae

forma convenit cum decima Arabum, cujusque occurrit vestigium in hebr. שַׁלְהֶבֶת *flamma*, a לַהַב *flamma*.

Nota. *Schaktel Schultensius* jam non inter verba quadrilitera, sed inter verbi triliteri formas retulit, id quod comprobarunt *J. D. Michaelis*, (conf. Alt. orient. Bibl. Th. IX. S. 124., et ejusdem Gramm. Syr. p. 91.), et *Joh. Jahn* in hac Grammatica, quos sequimur. *Vaterus* tamen passivum formae III., integram for. IV., et quae nos ad verba quadrilitera referemus, nominat formas *conjugationum variorum*, pag. 173. §. 29. *Car. Agrell* vero in: *Otiola Syriaca* Lundae, 1816. exhibet conspectum opusculi mscr., quod asservatur in Biblioth. Gymn. Wexion., de Numero conjugationum syriacarum, quarum recenset: 1. *nudas* seu *simplices*, numero duas, 2. *auctas A. additis* literis vel ab *initio*, vel in *medio*, vel in *fine*, numero undecim, *B. geminatis* literis numero tres formas; id quod hujus rei studiosis valde commendamus, hoc loco tamen, ne tirones rerum mole turbemus, consulto praetermittimus.

§. 35. DE AOR. I. SEU PRAETERITO FORMAE I. ACTIVAE.

III. Persona.

Sing. Masc.	קְטַל	ܩܛܰܠ
	קְרֵב	ܩܪܶܒ
	יְתֵב	
	דְּמוּךְ	

Sing. Foem.	קְטַלַת	ܩܶܛܠܰܬ
	קְרֵבַת	ܩܶܪܒܰܬ
	יְתִבַת	
	דְּמוּכַת	
Plur. Masc.	קְטַלוּ (־וּן)	ܩܛܰܠܘ (ܩܛܰܠܘܢ et ܩܛܰܠܘ)
	קְרִבוּ	ܩܪܶܒܘ
	יְתִבוּ	
	דְּמוּכוּ	
Plur. Foem.	קְטַלָא (־לָה)	ܩܛܰܠܶܝ (ܩܛܰܠܶܝܢ et ܩܛܰܠܶܝ)
	קְרֵבָא (־בָן)	ܩܪܶܒ
	יְתִיבָא (־בָן)	
	דְּמוּכָא	

II. Persona.

Sing. Masc. et Foem.	קְטַלְתְּ (־תָּה ־תָּא)	M. ܩܛܰܠܬ F. ܩܛܰܠܬܝ
	קְרֵבְתְּ (־תִּי foem.)	M. ܩܪܶܒܬ F. ܩܪܶܒܬܝ
	יְתִבְתְּ	
	דְּמוּכְתְּ	
Plur. Masc.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܰܠܬܘܢ
	קְרֵבְתּוּן	ܩܪܶܒܬܘܢ
	יְתִבְתּוּן	
	דְּמוּכְתּוּן	

Plur.	קְטַלְתֵּין	ܩܛܰܠܬܶܝܢ .
Foem.	קְרֵבְתֵּין	ܩܪܶܒܬܶܝܢ

cet.

I. Persona.

Sing.	קִטְלֵת	ܩܶܛܠܶܬ
	קִרְבֵת	ܩܶܪܒܶܬ
comm.	יִתְבֵת	
	דְמוּכֵת	
Plur.	קְטַלְנָא (קְטַלְנַן)	ܩܛܰܠܢ (ܩܛܰܠܢܰܢ)
	קְרֵבְנָא	ܩܪܶܒܢ (ܩܪܶܒܢܰܢ)
comm.	יְתֵבְנָא	
	דְמוּכְנָא	

Notanda in paradigma Aor. I. act.: Prima itaque radicalis ipsius radicis aramaicae quiescit, conf. §. 7. II.; sub secunda plerumque est ַ ܰ, non raro tamen ֵ — ܶ, ָ, in verbis praecipue intransitivis et semipassivis, ad quae etiam ex more Orientalium referuntur, quae animi affectum, sensationem aut qualitatem significant, ut: מְלַךְ ܡܠܰܟ *consilium dedit*, כְּתַב ܟܬܰܒ *scripsit*, בְּטֵל ܒܛܶܠ *cessavit*, בְּטֵן ܒܛܶܢ *concepit, gravida facta est*, שְׁלַט ܫܠܶܛ *dominatus fuit*, בְּהֵת ܒܗܶܬ *pudefa-*

ctus est, כָּאַב ܟܐܶܒ *doluit*, יָתַב ܝܬܶܒ *sedit*, יָכֹל *potuit*, דְּמֹךְ ܕܡܶܟ *dormivit*, חָרֵב *vastatus fuit*. Nonnulla, quae sub secunda radicali duplicem admittunt vocalem, tamen ejusdem, nonnulla vero tunc diversae sunt significationis, ut: ܠܥܶܣ ܠܥܰܣ *masticavit, edit*, ܫܠܶܡ ܫܠܰܡ *integer fuit*, ܦܠܶܓ *divisus fuit*, ܦܠܰܓ *divisit*; קָרֵב קָרַב *adpropinquavit*, נָסֵב נָסַב *sustulit, accepit*. Simile in hebraico etiam verbo observari, lucem vero omnibus affundi ex arabico, praecipue *Gesenius* docet in Lexico hebraeo - german. Tom. I. Praefat. XVI.—XVIII. et in Grammatica recentiss.: Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 3. S. 231. Illa denique vocalis sub 2. rad. ַ — ֹ, ַ in plerisque retinetur personis, excepta 1. et 3. foem. sing. Syrorum.

Nota. Terminationes nonnullarum personarum, praeter communem et consuetam occurrentes, in paradigmate jam adjecimus. Vocales tamen Chaldaeorum, maxime in 3. et 1. persona praeteriti omnium formarum fluctuant, (conf. §. 7. I.); addimus propterea exemplum, omnibus vocalium anomaliis instructum, ne saepius in reliquis formis idem recurrat notandum.

		Foem.	Pluralis.	
			Masc.	Foem.
III.	Sing. masc. קְטַל	קִטְלַת		
		קְטָלַת		
		קְטַלַת	קְטַלוּ	קְטַלָא
		קְטֶלֶת	קְטִלוּ	קְטָלָא
		קְטֵלַת		
		קִטְלַת		
I. Pers. Sing.		קְטַלֵת	קְטַלֵת	
		קְטַלִית		
		קְטַלַת		
		קְטַלִית	קְטַלִית	
		קְטֵלִית	קְטָלִית vel קְטָלִית ، קְטֵלִית	
		קְטַלַת		
		קְטִילִית	קְטִילִית	

§ 36. DE PASSIVO AOR. I^mi SEU PRAET. FORMAE I.

III.	Sing.	אִתְקְטֵל (־טֵל)	ܐܶܬܩܛܶܠ
		אִתְקְטֵלַת	ܐܶܬܩܛܶܠܰܬ
	Plur.	אִתְקְטִילוּ	ܐܶܬܩܛܶܠܘ (ܘܢ-)
		אִתְקְטִילָא (־לָה)	ܐܶܬܩܛܶܠ (ܝܢ-)
II.	Sing.	אִתְקְטֵלְתְּ	M. ܐܶܬܩܛܶܠܬ F. ܐܶܬܩܛܶܠܬܝ
	Plur.	אִתְקְטֵלְתּוּן	ܐܶܬܩܛܶܠܬܘܢ
		אִתְקְטֵלְתֵּן	ܐܶܬܩܛܶܠܬܝܢ
I.	Sing.	אִתְקְטֵלֵת	ܐܶܬܩܛܶܠܬ
	Plur.	אִתְקְטֵלְנָא (־נָן)	ܐܶܬܩܛܶܠܢ (ܢܢ-)

Notanda: I. In passivo, praefixa particula אֶת, (vel more Hebr. הִתְ) ܐܶܬ݂, prima radicalis manet quiescens, et sub secunda plerumque est ַ ָ, non raro etiam ֵ ֱ, inprimis tertia radicalis si fuerit gutturalis vel ר ܪ, in chaldaico denique secunda etiam habet ֵ.

II. Praeter passivam significationem saepe passivis omnium formarum, instar deponentium latinorum vel mediorum graecorum, activa quoque tribuitur significatio, praecipue reflexiva, aut quae communem plurium actionem indicat, ut: ܐܶܬ݂ܦܰܠܰܛ, *subduxit, excusavit*; ܐܶܬ݂ܚܰܫܰܒ݂ *cogitavit*, Rom. 2, 3. 15, 5.; ܐܶܬ݂ܗܰܦܰܟ݂ *conversatus fuit*; ܐܶܬ݂ܡܰܟܰܟ݂, *se submisit, abjecit*; ܐܶܬ݂ܟܰܬܰܫ, συμβαλλειν, Luc. 14, 31. ܐܶܬ݂ܟܰܬܰܫ, συναθλειν, Phil. 1, 27. ܐܶܬ݂ܡܰܠܰܟ݂, συμβουλευεσθαι, Matth. 26, 4. ܐܶܬ݂ܦܰܠܓܰܒ݂, *communicare invicem, partem dare et accipere*. Plurima collegit exempla *Car. Agrell* in: *Lumin. Syriacis*. Upsal. 1791 et 1792. § 6., et in: *Otiola Syr.* § 3. b. p. 28.

III. Cum prima radicali ש צ ס ז, ܫ ܨ ܣ ܙ, transponitur ת ܬ, et praeterea ת ܬ post ז ܙ in ד ܕ, post צ ܨ in ט ܛ mutatur, ut: אִשְׁתַּבַּק

ܐܫܬܒܩ a שְׁבַק ܫܒܩ *reliquit*; אִצְטְלֵב ܐܨܛܠܒ a צְלַב ܨܠܒ *suspendit, in crucem egit*; אִסְתְּמֵךְ ܐܣܬܡܟ a סְמַךְ ܣܡܟ *innixus fuit, adpropinquavit*; אִזְדְּבֵן ܐܙܕܒܢ a זְבַן ܙܒܢ *emit*. ת Chaldaeorum plane expungitur ante primam rad. ד ט ת, quibus literis postea imprimitur Dagesch forte compensativum, ut: אִדְּכַר *captus fuit*, pro: אִתְדְּכַר; אִטְּבַע pro: אִתְטְבַע *submersus fuit*; אִתַּקַּף pro: אִתְתַּקַּף *se roboravit*.

§ 37. DE AOR. I. SEU PRAETERITO ACT. ET PASS. FORMAE II.

In Activo.

		Chald.	Syr.
III.	Sing.	קְטַל	ܩܛܠ
		קְטַלַת	ܩܛܠܬ
	Plur.	קְטַלוּ	ܩܛܠܘ (-ܠܘܢ)
		קְטַלָא	ܩܛܠ̈ (-ܠܝܢ)
II.	Sing.	קְטַלְתְּ	M. ܩܛܠܬ F. ܩܛܠܬܝ
	Plur.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܠܬܘܢ
		קְטַלְתֵּן	ܩܛܠܬܝܢ
I.	Sing.	קִטְלֵת	ܩܛܠܬ
	Plur.	קְטַלְנָא	ܩܛܠܢ (-ܠܢܢ)

In Passivo:

III.	Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܬܩܛܠ
		אִתְקְטֵלַת	ܐܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתְקְטִלוּ	ܐܬܩܛܠܘ (ܠܘܢ-)
		אִתְקְטִלָא	ܐܬܩܛܠܝ (ܠܝܢ-)
II.	Sing.	אִתְקְטֵלְתְּ	M. ܐܬܩܛܠܬ F. ܐܬܩܛܠܬܝ
	Plur.	אִתְקְטֵלְתּוּן	ܐܬܩܛܠܬܘܢ
		אִתְקְטֵלְתֵּין	ܐܬܩܛܠܬܝܢ
I.	Sing.	אִתְקְטֵלֵת	ܐܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתְקְטֵלְנָא	ܐܬܩܛܠܢ (ܠܢܢ-)

Notanda: I. Geminata secunda radicalis Chaldaeorum recipit Dagesch forte, quo signo carent Syri. Prima radicalis utriusque vocis, et secunda passivae vocis habet ְ ֶ; secunda activae vocis plerumque ַ, (vel ֵ, ut: הַלֵּיךְ), ַ, non raro tamen ִ ֶ, (praecipue ante 3. rad. gutturalem vel ר ܪ,) vel etiam ֵ, ܶ, ut: קַבֵּיל, ܩܰܒܶܠ.

II. Primae formae significatio, ut jam ex Gramm. hebr. et arab. constat, vel manet, vel intenditur, vel mutatur ex intransitiva in transi-

tivam, vel, si jam fuerit transitiva, fit transitiva in alterum, vel acquirit secundariam notionem *censendi* vel *declarandi*, *jubendi* vel quovis modo *curandi*, et *permittendi*. Quamlibet harum significationum formae secundae et tertiae, quae nimirum cum secunda convenit, plurimis exemplis optime confirmavit idem *Cl. Car. Agrell* in: *Lum. Syr.* §§. 2 — 5. et in: *Otiola Syr.* § III. d. f. Denique significatio hujus formae est etiam *privativa*, vel primae formae, ut: ܣܟܠ *stultitiam abstulit*, *intelligere fecit*, a I. ܣܟܠ *stultus fuit*, *insanivit*; vel tertiae formae, ut: ܚܠܠ *lavavit*, *purificavit a pollutione*, a III. ܐܚܠ *polluit*, *profanavit*.

§ 38. DE AOR. I. SEU PRAET. ACT. ET PASS. FORMAE III.

In Activo.

III.	Sing.	אַקְטֵל (טֵל)	ܐܩܛܠ
		אַקְטְלַת	ܐܩܛܠܬ
	Plur.	אַקְטִלוּ	ܐܩܛܠܘ (ܠܘܢ)
		אַקְטִלָא	ܐܩܛܠܝ (ܠܝܢ)
II.	Sing.	אַקְטֵלְתְּ	M. ܐܩܛܠܬ F. ܐܩܛܠܬܝ
	Plur.	אַקְטֵלְתּוּן	ܐܩܛܠܬܘܢ
		אַקְטֵלְתֵּן	ܐܩܛܠܬܝܢ

I.	Sing.	אַקְטְלֵת	ܐܰܩܛܠܶܬ
	Plur.	אַקְטֵלְנָא	ܐܰܩܛܶܠܢ (-ܢܰܢ)

In Passivo.

III.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ
		אִתַּקְטְלַת	ܐܶܬܬܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	אִתַּקְטַלוּ	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܘ (-ܠܘܢ)
		אִתַּקְטַלָא	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ (-ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬ F. ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܝ
	Plur.	אִתַּקְטַלְתּוּן	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܘܢ
		אִתַּקְטַלְתֵּין	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܬܶܝܢ
I.	Sing.	אִתַּקְטְלֵת	ܐܶܬܬܰܩܛܠܶܬ
	Plur.	אִתַּקְטַלְנָא	ܐܶܬܬܰܩܛܰܠܢ (-ܢܰܢ)

Notanda: I. In Activo praefigitur ܐܰ, אַ, (vel more Hebr. הַ, imo ponitur etiam integra forma IV. הַקְטִיל, cum qua convenit); prima radicalis quiescit, secunda habet plerumque ◌ַ ◌ְ, (vel ◌ֵי, ut: אַרְגֵּיז Lev. 24, 11.), etiam ◌ִי, ut: אַרְגִּיז Deut. 32, 16., vel ◌ַ ◌ܰ, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ:

II. In Passivo, expuncta characteristica א, ܐ, praecedens ת ܬ geminatur, quae ת ܬ porro

literae א ܐ expunctae vocalem ◌ַ ◌ܰ adsciscit; prima radicalis quiescit, secunda habet ◌ֵ ◌ܰ. De significatione hujus formae diximus § praecedenti.

Verba: ܐܶܫܟܰܚ *invenit* et ܐܶܫܬܺܝ *bibit* non sunt in III. forma, sed in I. cum ܐ prosthetico, quod ܐ propterea non ◌ܰ, sed ◌ܶ habet; infinitivus vero et participium maxime simulant formam *Aktel*, ut: ܡܶܫܟܳܚܽܘ, ܡܶܫܟܰܚ

§ 39. DE AOR. I. SEU PRAETER. ACT. ET PASS. FORMAE IV.

Praefixo שׁ ܫ loco א ܐ tertiae formae, prorsus convenit forma IV. cum III. ratione habita formationis, significationis et flexionis. Nonnullas tamen addimus personas.

In Activo.

III.	Sing.	שַׁקְטֵל	ܫܰܩܛܶܠ
		שַׁקְטְלַת	ܫܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	שַׁקְטִלוּ	ܫܰܩܛܶܠܘ (ܫܰܩܛܶܠܘܢ)
		שַׁקְטִלָא	ܫܰܩܛܶܠ (ܫܰܩܛܶܠܶܝܢ)
II.	Sing.	שַׁקְטֶלְתְּ	M. ܫܰܩܛܶܠܬ F. ܫܰܩܛܶܠܬܝ

cet.

In Passivo.

III.	Sing.	אִשְׁתַּקְטֵל	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ
		אִשְׁתַּקְטְלַת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܰܬ݂
	Plur.	אִשְׁתַּקְטַלוּ	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ (ܠܘܢ)
		אִשְׁתַּקְטָלָא	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܝ (ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ F. ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܬ݁ܝ

cet.

§ 40. DE TEMPORE PLUSQUAMPERFECTO.

Conjunctus cum aoristo I. alterius verbi aoristus I. verbi substantivi הֲוָא, ܗ̱ܘܳܐ in eadem persona et in eodem numero exprimit, rarius tamen apud Chaldaeos, plusquamperfectum, ut: הֲוָא נְפַק *exiverat*; הֲווֹ קְרוֹ לֵהּ *vocaverant illum*; ܩܛܰܠ ܗ̱ܘܳܐ *occiderat*, ܦܰܩܶܕܘ ܗ̱ܘܰܘ *jusserant*; non raro tamen, suadente id serie contexta, et imperfectum et perfectum sic describitur. Omnino diversum quid obtinet, ubi illud verbum substantivum per abundantiam, et propterea in diversa persona et diverso numero additur alteri verbo, ut: ܠܳܐ ܗ̱ܘܳܐ ܓܶܝܪ ܡܶܦܰܠ ܢܦܰܠ, *non (fuit) excidendo excidit*; ܠܳܐ ܗ̱ܘܳܐ ܐܢ̱ܬܘܢ ܓܒܰܝܬܘܢܳܢܝ, *non (fuit) vos elegistis me.*

§. 41.

DE AORISTO II., SEU POTIUS FUTURO OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֶקְטֹל	ܐܶܩܛܽܘܠ
	Plur.	נִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
II.	Sing.	תִּקְטֹל	ܬܶܩܛܽܘܠ
		תִּקְטְלִין (־לִי)	ܬܶܩܛܠܺܝܢ (ܬܶܩܛܠܺܝ-)
	Plur.	תִּקְטְלוּן	ܬܶܩܛܠܽܘܢ
		תִּקְטְלָן	ܬܶܩܛܠܳܢ
III.	Sing.	יִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
		תִּקְטֹל	ܬܶܩܛܽܘܠ (ܢܶܩܛܽܘܠ-)
	Plur.	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܽܘܢ
		יִקְטְלָן	ܢܶܩܛܠܳܢ

In Passivo.

I.	Sing.	אֶתְקְטֵל	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠ
	Plur.	נִתְקְטֵל	ܢܶܬ݂ܩܛܶܠ
II.	Sing.	תִּתְקְטֵל	ܬܶܬ݂ܩܛܶܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܺܝܢ (ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܺܝ-)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܽܘܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܶܬ݂ܩܰܛܠܳܢ

		Hebr.	Syr.
III.	Sing.	יִתְקְטֵל	ܢܶܬܩܛܶܠ
		תִּתְקְטֵל	ܬܶܬܩܛܶܠ
	Plur.	יִתְקַטְלוּן	ܢܶܬܩܰܛܠܽܘܢ
		יִתְקַטְלָן	ܢܶܬܩܰܛܠܳܢ

II. Forma.

In Activo.

		Hebr.	Syr.
I.	Sing.	אֲקַטֵּל	ܐܩܰܛܶܠ
	Plur.	נְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
II.	Sing.	תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
		(־לִי) תְּקַטְּלִין	ܬܩܰܛܠܺܝܢ (ܝܢ̈ܝܢ-)
	Plur.	תְּקַטְּלוּן	ܬܩܰܛܠܽܘܢ
		תְּקַטְּלָן	ܬܩܰܛܠܳܢ
III.	Sing.	יְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
		תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
	Plur.	יְקַטְּלוּן	ܢܩܰܛܠܽܘܢ
		יְקַטְּלָן	ܢܩܰܛܠܳܢ

In Passivo.

		Hebr.	Syr.
I.	Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܶܬܩܰܛܰܠ
	Plur.	נִתְקַטַּל	ܢܶܬܩܰܛܰܠ

II.	Sing.	תִּתְקְטֵל	ܬܬܩܛܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܬܩܛܠܝܢ (ـܠܝܢ)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܬܩܛܠܢ
III.	Sing.	יִתְקְטֵל	ܢܬܩܛܠ
		תִּתְקְטֵל	ܬܬܩܛܠ
	Plur.	יִתְקַטְלוּן	ܢܬܩܛܠܘܢ
		יִתְקַטְלָן	ܢܬܩܛܠܢ

III. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֲקַטֵּל	ܐܩܛܠ
	Plur.	נְקַטֵּל	ܢܩܛܠ
II.	Sing.	תְּקַטֵּל	ܬܩܛܠ
		תְּקַטְּלִין (־לִי)	ܬܩܛܠܝܢ (ـܠܝܢ)
	Plur.	תְּקַטְּלוּן	ܬܩܛܠܘܢ
		תְּקַטְּלָן	ܬܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܬܬܩܛܠ
	Plur.	נִתַּקְטַל	ܢܬܬܩܛܠ

II.	Sing.	תִּתְקְטֵל	ܬܬܩܛܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܬܩܛܠܝܢ (ܝܢ-)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܬܩܛܠܢ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֶשְׁקְטֵל	ܐܫܩܛܠ
	Plur.	נִשְׁקְטֵל	ܢܫܩܛܠ
II.	Sing.	תִּשְׁקְטֵל	ܬܫܩܛܠ
		תִּשְׁקַטְלִין (־לִי)	ܬܫܩܛܠܝܢ
	Plur.	תִּשְׁקַטְלוּן	ܬܫܩܛܠܘܢ
		תִּשְׁקַטְלָן	ܬܫܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אֶשְׁתַּקְטַל	ܐܫܬܩܛܠ
	Plur.	נִשְׁתַּקְטַל	ܢܫܬܩܛܠ
II.	Sing.	תִּשְׁתַּקְטַל	ܬܫܬܩܛܠ
		תִּשְׁתַּקְטְלִין (־לִי)	ܬܫܬܩܛܠܝܢ (ܝܢ-)
	Plur.	תִּשְׁתַּקְטְלוּן	ܬܫܬܩܛܠܘܢ
		תִּשְׁתַּקְטְלָן	ܬܫܬܩܛܠܢ cet.

Notanda in paradigma: I. Sub media radicali plerumque est ֻ ܘ; sed non raro vel: ֶ, ֵ (יֵ), vel ַ (יַ), praecipue in verbis semipassivis, ut: ܬܶܢܓܽܘܦ *impinges;* יִתֵּן *dabit;* תִּקְטֵיל *occidet;* יְרַחֵים *miserebitur,* תִּשְׁתְּבֵק *relinquetur;* vel porro ַ ܰ, inprimis ante tertiam gutturalem vel ר ,ܪ, ut: תִּקְרַב *adpropinquabit,* אֶפְתַּח *aperiam;* ܬܶܕܚܰܠ *timebis,* ܐܶܦܬܰܚ, *aperiam;* id quod valet quoque de *Ithktel, Kattel* et *Aktel.* In chaldaico denique pro ֻ occurrit etiam וּ vel וֹ, ut: אֶשְׁתּוֹק *tacebo,* אֵיקְטוֹל et אֶקְטוֹל.

II. Praeformativae literae cum praeformativis Hebraeorum vel Arabum fere sunt eaedem; Syrorum tamen 3. sing. masc. et 3. plur. utriusque generis pro ܝ habet ܢ, (probabilius ex הֹמֹן), Chaldaeorum vero 3. plur. foem. י pro ת, (forte ex הִיא).

III. Denique 2. et 3. sing. foem. Syrorum saepe in fine admittit ܝ otiosum seu paragogicum.

De usu hujus temporis. 1. Aoristus II., ut idem Hebraeorum vel Arabum, notat simul imperativum, eumque in 3. persona sing. et plur., et in 1. plur. in sententia et adfirmante et negante, in 2. vero sing. et plur. in sola sententia negante ac prohibente; Syri, rarius Chaldaei,

amant praemittere imperativum: ܬܐ, ܬܘ, *veni*, *venite*, אֱתוּ *venite*, ut: ܬܘ ܢܐܙܠ *venite eamus*; אֱתוּ וְנְתוּב, Hos. 6, 1. Jonath.

2. Aoristus II. cum praef. ܠ ܕ vel ד, notat conjunctivum, isque saepe ponitur pro infinitivo, ut: לִיקְטֹל *ut occidat*; לִיהֱוֹיָן (vel, praeformativa non raro expuncta: לְהֱוֹיָן), *ut sint*; ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ *qui vult venire (ut veniat) post me*, Matth. 16, 3.; ܕ saepe quoque omittitur, ut solus Aor. II. significet infinitivum, ut: ܐܢܫ ܠܐ, ܢܫܟܚ ܢܥܒܪ *ut nemo posset*, *(ut) transiret*, pro: *transire*, Matth. 8, 28. ܦܩܘܕ ܠܝ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟ; *jube me (ut) veniam (venire) ad te*; Matth. 14, 28.

3. Syri per aor. II. verbi principalis sequente aor. I. verbi ܗܘܐ non raro exprimunt conjunctivum temporis imperfecti et plusquamperfecti, ut: ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܗܘܘ *ita ut non possent*, Marc. 3, 20. *Quid damni* ܢܗܘܐ ܗܘܐ *futurum fuisset*, *si spicas* (non quasvis, sed) *bonas* ܢܩܪܒ ܗܘܐ *obtulisset* (Cainus)? — *Ephraem. Syr.* T. I. p. 40, et ibidem p. 44. 53.

4. Chaldaei futurum modo periphrastico notare solent per: עָתִיד *paratus* cum infinitivo alterius verbi, ut: עָתִיד יְיָ לְאִתְפְּרַע *paratus est Jova ad vindicandum* i. e. *vindicaturus est Jova*; Nah. 1, 2. 3.

§ 42.

DE IMPERATIVIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קְטֹל	ܩܛܘܠ
	קְטֻלִי	ܩܛܘܠܝ
II. Plur.	(־לוּן) קְטֻלוּ	ܩܛܘܠܘ
	(־לָן) קְטֻלְנָא	ܩܛܘܠܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܬܩܛܠ
	אִתְקְטֵלִי	ܐܬܩܛܠܝ
II. Plur.	אִתְקְטֵלוּ	ܐܬܩܛܠܘ
	אִתְקְטֵלְנָא	ܐܬܩܛܠܝܢ

II. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קַטֵּל	ܩܛܠ
	קַטֵּלִי	ܩܛܠܝ
II. Plur.	קַטֵּלוּ	ܩܛܠܘ
	קַטֵּלְנָא	ܩܛܠܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܬܩܛܠ
	אִתְקַטַּלִי	ܐܬܩܛܠܝ

II. Plur. { אִתְקַטַּלוּ — ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ
{ אִתְקַטַּלְנָא — ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܶܝܢ

III. Forma.

In Activo.

II. Sing. { אַקְטֵל — ܐܰܩܛܶܠ
{ אַקְטֵלִי — ܐܰܩܛܶܠܝ

II. Plur. { אַקְטֵלוּ — ܐܰܩܛܶܠܘ
{ אַקְטֵלְנָא — ܐܰܩܛܶܠܶܝܢ

In Passivo.

II. Sing. { אִתְקְטֵל — ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܩܛܰܠ
{ אִתְקְטֵלִי — ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܩܛܰܠܝ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

II. Sing. { שַׁקְטֵל — ܫܰܩܛܶܠ
{ שַׁקְטֵלִי — ܫܰܩܛܶܠܝ

cet.

In Passivo.

II. Sing. אִשְׁתַּקְטַל — ܐܶܫܬ݁ܰܩܛܰܠ
אִשְׁתַּקְטַלִי — ܐܶܫܬ݁ܰܩܛܰܠܝ

cet.

Notanda: Quae de vocali mediae radicalis in aor. II. § 41. diximus, valent etiam in imperativo, ut: אֱזִילוּ *ite* ܥܒܶܕܘ *facite*, עֲבִידוּ *facite*, כְּבֻשׁוּ *subjicite*, פְּתַח ܦܬܰܚ *aperi*, תְּקוּפוּ *fortes estote*, פְּקוֹד *impera*.

Nonnunquam pro imperativo ponitur, ut in hebraica lingua, praeteritum blandius et optative, ut: ܥܢܺܝܬܳܢܝ pro עֲנֵנִי, Ps. 4, 2.

§ 43. DE INFINITIVIS OMNIUM FORMARUM.

Forma		
I.	מִקְטַל vel מְקְטַל	ܡܶܩܛܰܠ (ܡܶܩܛܳܠܘ)
	אִתְקְטָלָא	ܡܶܬܩܛܳܠܘ
II.	קַטָּלָא	ܡܩܰܛܳܠܘ
	אִתְקַטָּלָא	ܡܶܬܩܰܛܳܠܘ
III.	אַקְטָלָא	ܡܰܩܛܳܠܘ
	אִתַּקְטָלָא	ܡܶܬܬܰܩܛܳܠܘ
IV.	שַׁקְטָלָא	ܡܫܰܩܛܳܠܘ
	אִשְׁתַּקְטָלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܳܠܘ

Notanda: Omnibus infinitivis utriusque dialecti foeminina est terminatio in ָא et ܘ, excepto activo formae I.; qui tamen nonnunquam etiam habet foemininam terminationem, ut: לְמִבְנְיָה

et לְשַׁכְלָלָה, Esr. 5, 9., ubi ה est pro א per hebraismum; ܦܪܫܘ *disdedere*, Luc. 9, 33. Omnes porro infinitivi Syrorum habent ܡ praeformativum, quod respuunt infinitivi Chaldaeorum, excepto infinitivo formae I. act., in quo tamen post aliquām praefixam non raro iterum מ abjicitur, ut: לְקְטַל vel לְמִקְטַל.

Aramaei infinitivo, inprimis qui ab altero pendet verbo, praemittere amant praepositionem, eamque praecipue ל, ܠ, ut: לְמִקְטַל *occidere*; אֲמַר לְכַפָּתָה *jussit, ut ligarent*, Dan. 3, 20.; ܠܡܪܥܐ ܚܙܝܪܐ, *pascere porcos*; ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܒܩ, *quis potest dimittere* (peccata)? Marc. 2, 7. Ubi vero praeterea מ est praefigendum, manet ל, ne duo מ concurrant, ut: מִלְּמִקְטַל, *ab occidendo*. Infinitivus vero, cui finitus ejusdem verbi modus additur, praefixam respuit, ut: מִמְסַר תִּמְסַר *tradendo trades*! ܡܕܡܐ ܕܡܐ, *valde similis est.*

§ 44. DE PARTICIPIIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

		Chald.	Syr.
Act. Sing.		קָטֵל (־טִל)	ܩܳܛܶܠ
		קָטְלָא	ܩܳܛܠܳܐ
Plur.		קָטְלִין	ܩܳܛܠܺܝܢ
		קָטְלָן	ܩܳܛܠܳܢ

Pass. I.	Sing.	קְטִיל	ܩܛܝܠ
		קְטִילָא	ܩܛܝܠܐ
	Plur.	קְטִילִין	ܩܛܝܠܝܢ
		קְטִילָן	ܩܛܝܠܢ
Pass. II.	Sing.	מִתְקְטֵל (־טַל)	ܡܬܩܛܠ
		מִתְקַטְלָא	ܡܬܩܛܠܐ
	Plur.	מִתְקַטְלִין	ܡܬܩܛܠܝܢ
		מִתְקַטְלָן	ܡܬܩܛܠܢ

II. Forma.

Act.	Sing.	מְקַטֵּל (־טַל)	ܡܩܛܠ
		מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
	Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
		מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. I.	Sing.	מְקַטַּל	ܡܩܛܠ
		מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
	Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
		מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. II.	Sing.	מִתְקַטַּל	ܡܬܩܛܠ
		מִתְקַטְּלָא	ܡܬܩܛܠܐ

cet.

III. Forma.

Act.	מְקַטֵּל (־טַּל)	ܡܩܰܛܶܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܐ	cet.
Pass. I.	מְקַטַּל	ܡܩܰܛܰܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܐ	cet.
Pass. II.	מִתְקַטַּל	ܡܶܬܩܰܛܰܠ	
Sing.	מִתְקַטְּלָא	ܡܶܬܩܰܛܠܳܐ	cet.

IV. Forma.

Act.	מְשַׁקְטֵל (־טַל)	ܡܫܰܩܛܶܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܐ	cet.
Pass. I.	מְשַׁקְטַל	ܡܫܰܩܛܰܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܐ	cet.
Pass. II.	מִשְׁתַּקְטַל	ܡܶܫܬܰܩܛܰܠ	
Sing.	מִשְׁתַּקְטְלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܠܳܐ	cet.

Notanda: I. Omnium formarum participia, excepto activo formae I., adsciscunt ם ܡ praeformativum.

II. *Activa* omnium formarum participia sub media rad. habent ֵ ܶ (in chald. etiam ֵ, ut: דָּלֵק *ardens*, Dan. 7, 9.), et *passiva* ַ ܰ; (idem est discrimen in Arabum participiis, ut: مُفْعِل,

act. f. II., ܡܩܰܛܠ, pass. f. II., cet.). Saepe tamen activa omnium formarum participia etiam sub media rad. admittunt ـَـ ـِـ, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ, ut: ܦܳܠܰܚ פָּלַח serviens, אָמַר ܐܳܡܰܪ dicens, יָדַע ܝܳܕܰܥ sciens, et sic in ceteris formis; quo facto discrimen activa inter et passiva cadit etiam in genere masc. sing., prout alioquin, vocali illa in flexione abjecta, in statu nimirum emphatico masc., in genere foeminino et in toto numero plurali perpetuo cadit illud discrimen, quare activa vel passiva significatio ex sola serie contexta erit intelligenda.

III. Litera denique characteristica tertiae formae: ܐܬ, ob literas praeformativas participiorum, prout in aor. II. et infinitivo formarum ex eadem ratione, solet abjici; sola verba, quibus una radicalium excidit, nonnunquam retinent charact. Aleph, ut: ܡܰܐܚܶܐ, ܡܰܐܚܝܳܢܳܐ, ܐܰܚܝܳܢܳܐ a ܚܝܳܐ vixit. Singularis et hebraica forma est: מְהַחְצְפָה pro מְחַצְפָה, *dura, crudelis*, Dan. 2, 15.

§. 45. DE PARTICIPIO *K'TIL*, SEU PASS. I. FOR. I.

Participium passivum: קְטִיל, ܩܛܝܠ, *occisus*, quod in lingua chaldaica sub media radic. etiam

admittit ־ֵ, ut: תְּקֵל *appensus*, Dan. 5, 25. 28.,
et in syriaca sub prima ־ַ, ut: ܬܗܝܪ *stupefactus*;
activo etiam sensu occurrit, ut: ܐܚܝܕ *φερων*, *tenens*,
sustinens, unde: ܐܚܝܕ ܟܠ, *παντοκρατωρ*; ܣܒܝܠ *portans*, ܠܒܝܟ *prehendens*; saepe passivo quidem
adest sensu, activo tamen vertitur, praecipue
in verbis affectuum, ut: ܐܒܝܠ *lugens*, (*contristatus*), טְעִין ܛܥܝܢ *portans*, (*oneratus*).

Chaldaei porro hoc participium, inprimis
in sacris Danielis et Esrae reliquiis, flectunt ad normam aoristi I., ut sequitur:

Occisus est, cet.			
	III.	קְטִיל	קְטִילַת
		קְטִילוּ	קְטִילָא
	II.	קְטִילְתְּ	
		קְטִילְתּוּן	קְטִילְתֵּן
	I.	קְטִילֵת	
		קְטִילְנָא	

Syri hanc flexionem ignorant, speciali tamen
modo nonnunquam illo utuntur participio, ut:
ܫܒܝܩܢ ܠܝ ܟܠ, *relicta sunt mihi (a me) omnia*,
pro: *omnia reliqui*; ܟܦܝܪ ܒܟ *negatum in te*, pro:

abnego te; ܕܨܒܝܢܐ ܠܝ ܐܝܟ *ut dilectum est mihi*, i. e. *ut volo*.

§. 46. DE PERIPHRASI IMPERFECTI.

Imperfectum non tantum, more Hebraeorum, docente serie contexta per utrumque aoristum significatur, sed etiam per הֲוָא ܗܘܐ cum participio vel cum voce: אִית, ܐܝܬ (יֵשׁ, ايس, conf. *Gesenius* Lehrgebäude, cet. §. 53. 6. p. 187.), ut: חָזֵה הֲוָא *videbat*, חָזֵה הֲוַיְתְּ *videbas*, cet. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ *dicebant*, ܡܗܠܟ ܗܘܐ, *ibat*, ܐܝܬ ܗܘܐ *erat*; conf. Dan. 5, 19.; persaepe הֲוָא ܗܘܐ omittitur, ut: עָנֵה וְאָמַר *respondens et dicens* (erat). Haec tamen periphrasis, suadente serie contexta, notat quoque perfectum, plusquamperfectum, hujusque conjunctivum, ut: עֲנוֹ וְאָמְרִין *responderunt et dixerunt*; ܐܡܪ ܗܘܝܬ *dixissem*, (conf. *Michael.* Chrestom. Syr. p. 33. lin. 7—9. et 12. vel *Assem.* bibl. or. T. 1. p. 369.); imo et imperativum, cui vero praemittitur verbum substantivum, ut: ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ *dicite*; ܗܘܘ ܐܬܝܢ *venite*; ܗܘܝܢ ܡܚܫܒܝܢ *reputemur*; ܗܘܬ ܝܠܦܐ *discat* (illa).

§. 47.

DE PERIPHRASI PRAESENTIS.

Praesens fit vel per ܐܝܬ אִית cum suffixis, vel per participium cum pronominibus separatis, (saepe etiam sine illis, ut: ܠܡܢ ܕܨܒܝܢ ܡܩܛܠܝܢ ܘܠܡܢ ܕܨܒܝܢ ܡܚܝܝܢ ܘܡܡܠܟܝܢ *quem volunt, occidunt, et, quem volunt, in vita conservant, et regem creant; Abulphar.* p. 168. lin. 3.). Prior ratio tantum praesens verbi substantivi spectat, ut sequitur:

Sum		אִיתַי	ܐܝܬܝ
Sumus		אִיתַנָא	ܐܝܬܝܢ
Es	M.	אִיתָךְ	ܐܝܬܝܟ
	F.	אִיתַיכִי	ܐܝܬܝܟܝ
Estis	M.	אִיתֵיכוֹן	ܐܝܬܝܟܘܢ
	F.	אִיתֵיכֵן	ܐܝܬܝܟܝܢ
Est	M.	אִיתוֹהִי (כת׳ אִיתוֹהִי)	ܐܝܬܘܗܝ
		אִיתָנֵהוּ	
Est	F.	אִיתוֹהָא	ܐܝܬܝܗ
Sunt	M.	אִיתֵיהוֹן	ܐܝܬܝܗܘܢ
	F.	אִיתֵיהֵן	ܐܝܬܝܗܝܢ

Cui praesentis periphrasi ubi praeterea additur ܗܘܳܐ, oritur imperfectum: ܗܘܳܐ ܩܳܛܶܠ ܗܘܳܐ *erat.*

Pronomen personale post participium ponitur loco verbi substantivi, et sic plerumque praesens, nonnunquam etiam imperfectum et perfectum indicat. Pronomen illud vel separatur a participio, vel in nonnullis personis, prima litera abjecta, participio suffigitur, cujus rei exemplum in activo formae I. participio omnium loco exhibemus.

I. Sing.	M.	קָטֵל אֲנָא	ܩܳܛܶܠ ܐ̱ܢܳܐ	Occido
		קָטֵלְנָא	—	
	F.	קָטְלָא אֲנָא	ܩܳܛܠܳܐ ܐ̱ܢܳܐ	
		קָטְלָאנָא	—	
I. Plur.	M.	קָטְלִין נַחְנָא	ܩܳܛܠܺܝܢ ܚܢܰܢ	Occidimus
		קָטְלִינַן	—	
	F.	קָטְלָן נַחְנָא	ܩܳܛܠܳܢ ܚܢܰܢ	
		קָטְלָנַן	—	
II. Sing.	M.	קָטֵל אַנְתְּ	ܩܳܛܶܠ ܐܰܢ̱ܬ	Occidis
		קָטְלַת	ܩܳܛܠܰܬ	
	F.	קָטְלָא אַנְתְּ (תִּי)	ܩܳܛܠܳܐ ܐܰܢ̱ܬܝ	
		קָטְלַתִּי	ܩܳܛܠܰܬܝ	

M. II.Plur.	קָטְלִין אַנְתּוּן	ܩܳܛܠܺܝܢ ܐܢ݁ܬ݁ܽܘܢ	Occiditis
	קָטְלִיתוּן	ܩܳܛܠܺܝܬ݁ܽܘܢ	
F.	קָטְלָן אַנְתֵּן	ܩܳܛܠܳܢ ܐܢ݁ܬ݁ܶܝܢ	
	קָטְלָתֵן	ܩܳܛܠܳܬ݁ܶܝܢ	
III.Sin. M.	קָטֵל הוּא	ܩܳܛܶܠ ܗ̱ܘܳܐ	Occidit
		ܩܳܛܶܠ ܗ̱ܘ	

Reliqua tertiae personae pronomina, separata quippe, nihil habent difficultatis.

Quaedam de usu participii Syrorum observanda:

I. Participio, quod exprimit statum et conditionem agentis vel patientis, solet praemitti ܟܰܕ *dum*, vel ܕ *qui*, ut: *Et respiciens Jesum*, ܟܰܕ ܡܗܰܠܶܟ *ambulantem*, (*dum ambularet*), Joh. 1, 36. *Vidit Levi Alphaei*, ܝܳܬܶܒ *sedentem*, (*qui sedebat*), Marc. 2, 14. Saepe tale participium cum ܟܰܕ vertendum est per ablativum absolutum, ut: Matth. 15, 20. ܟܰܕ ܠܳܐ ܡܫܺܝܓܳܢ ܐܺܝܕ̈ܰܝܗܽܘܢ, *cum non lotae essent manus ejus*, i. e. *non lotis manibus*. Sic Marc. 7, 2. 5. Joh. 11, 44.

II. Participia Graecorum, verbo eleganter juncta, exprimunt Syri ponendo utrumque verbum per asyndeton in eodem tempore et numero, eademque persona, ut: ܙܶܠܘ ܒܰܥܰܘ, πορευθεντες ἐξετασατε, *ite, exquirite*; Matth. 2, 8.; et ibidem: *ut et ego* ܐܳܬܶܐ ܐܶܣܓ݁ܽܘܕ ܠܶܗ *veniam, adorem illum*.

III. Per Graecismum participium ponitur infinitivi loco, imprimis post verba *incipiendi*, *continuandi*, *desinendi*, *ut*: ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܫܟܚ ܐܚܝܕ ܐܢܘܢ, *ut non posset capere illos*, Marc. 2, 2. ܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ *coeperunt manducare*, Matth. 12, 1.

§. 48. DE VERBO CUM SUFFIXIS.

Suffixa verborum transitivorum significare accusativum, intransitivorum vero dativum aut casum praepositionis; pronomina porro reciproca minime suffixis, sed praecipue passivis formis notari, nec ideo primae et secundae verborum personae suffigi pronomina ejusdem personae, (et apud Syros nulli praeterea verbi personae pronomina tertiae pers. pluralis); haec omnia jam ex hebraica grammatica nota supponimus. Varias quoque suffixorum formas, addendas diversis verborum terminationibus, jam supra §. 11. in fine sub literis *a b c* indicavimus. Restat itaque, ut ipsas singularum verbi personarum mutationes, quas in annectendis suffixis subeunt, curatius nunc exhibeamus.

Aor. I. seu Praeteritum.

III. Persona singularis masculina.

	קטל	ܩܛܠ
Occidit me	קטלני	ܩܛܠܢܝ
— nos	(־לן) קטלנא	ܩܛܠܢ
— te m.	קטלך	ܩܛܠܟ
— te f.	(־לכי) קטלך	ܩܛܠܟܝ
— vos m.	קטלכון	ܩܛܠܟܘܢ
— vos f.	קטלכן	ܩܛܠܟܝܢ
— illum	(־לוהי ־ליה) קטלה	ܩܛܠܗ
— illam	קטלה	ܩܛܠܗ
— illos	קטלנון קטלנון	ܩܛܠ ܐܢܘܢ
— illas	קטלנין קטלנין	ܩܛܠ ܐܢܝܢ

קטל ܩܛܠ manet ante suffixa: ,נן ,נון ,כן ,כון ܟܝܢ ܟܘܢ; mutatur vero in קטל ܩܛܠ ante reliqua suffixa. Accedunt vero suffixa, expressa sub litera *a*; conf. § 11. nota in fine.

III. Pers. sing. foem.

	קטלת	ܩܛܠܬ
Occidit me	קטלתני	ܩܛܠܬܢܝ
— nos	קטלתנא	ܩܛܠܬܢ

Occidit te	m.	קְטָלְתָּךְ	ܩܛܠܬܟ
— te	f.	קְטָלְתֵּךְ	ܩܛܠܬܟܝ
— vos	m.	קְטַלְתְּכוֹן	ܩܛܠܬܟܘܢ
— vos	f.	קְטַלְתְּכֵן	ܩܛܠܬܟܝܢ
— illum		קְטָלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illam		קְטָלְתַּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos		קְטָלְתְּנוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas		קְטָלְתְּנֵן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

קְטַלַת ܩܛܠܬ manet ante suffixa secundae pers. pluralis, et abit ante reliqua in קְטָלַת ܩܛܠܬ. Adduntur suffixa ut in priori persona.

II. Pers. sing. masc.

	קְטַלְתְּ	ܩܛܠܬ
Occidisti me	קְטַלְתַּנִי	ܩܛܠܬܢܝ
— nos	קְטַלְתָּנָא	ܩܛܠܬܢ
— illum	קְטַלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܝܗܝ
— illam	קְטַלְתַּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

קְטַלְתְּ ܩܛܠܬ manet, sed accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, Syrorum vero per exceptionem indicata sub *c*; conf. § 11. Not. in fine.

II. Pers. sing. foem.

	(־תִּי) קְטַלְתְּ	ܩܛܠܬܝ
Occidisti me	קְטַלְתִּינִי	ܩܛܠܬܝܢܝ
— nos	קְטַלְתִּינָא	ܩܛܠܬܝܢ
— illum	קְטַלְתִּיהִי	ܩܛܠܬܝܗܝ
— illam	קְטַלְתִּיהָ	ܩܛܠܬܝܗ
— illos	קְטַלְתִּינוּן	ܩܛܠܬܝ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתִּינֵן	ܩܛܠܬܝ ܐܢܝܢ

קְטַלְתְּ manet, vel rarior, quae in paradigmate notatur, forma occurrit: ·קְטַלְתִּי ܩܛܠܬܝ vero mutatur in ܩܛܠܬܝܢ; accrescunt ergo suffixa sub *b* notata; § 11. in fine.

I. Pers. sing. comm.

	קְטְלֵת	ܩܶܛܠܶܬ
Occidi te m.	(־תָּךְ) קְטַלְתָּךְ	ܩܛܠܬܟ
— te f.	(־לְתֵכִי) קְטַלְתֵּךְ	ܩܛܠܬܟܝ
— vos m.	קְטַלְתְּכוֹן	ܩܛܠܬܟܘܢ
— vos f.	קְטַלְתְּכֵן	ܩܛܠܬܟܝܢ
— illum	קְטַלְתֵּיהּ	ܩܛܠܬܗ
— illam	קְטַלְתַּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܶܛܠܶܬ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵן	ܩܶܛܠܶܬ ܐܢܝܢ

קְטֵלְת ܩܶܛܠܶܬ mutatur in קְטַלְת ܩܛܰܠܬ; et annectuntur suffixa sub *a*, § 11.

III. Pers. plur. masc.

		קְטַלוּ	ܩܛܰܠܘ
Occiderunt	me	קְטָלוּנִי	ܩܛܰܠܽܘܢܝ (ܩܛܰܠܽܘܢܳܢܝ)
—	nos	קְטָלוּנָא (וּנָן)	ܩܛܰܠܽܘܢ (ܩܛܰܠܽܘܢܰܢ)
—	te m.	קְטָלוּךְ	ܩܛܰܠܽܘܟ (ܩܛܰܠܽܘܢܳܟ)
—	te f.	קְטָלוּךְ	ܩܛܰܠܽܘܟܝ (ܩܛܰܠܽܘܢܶܟܝ)
—	vos m.	קְטָלוּנְכוֹן	ܩܛܰܠܽܘܟܽܘܢ
—	vos f.	קְטָלוּנְכֵן	ܩܛܰܠܽܘܟܶܝܢ
—	illum	קְטָלוּהִי	ܩܛܰܠܽܘܗܝ (ܩܛܰܠܽܘܢܳܝܗܝ)
—	illam	קְטָלוּהָא	ܩܛܰܠܽܘܗ (ܩܛܰܠܽܘܢܳܗ)
—	illos	קְטָלוּנוּן	ܩܛܰܠܘ ܐܶܢܽܘܢ
—	illas	קְטָלוּנִין	ܩܛܰܠܘ ܐܶܢܺܝܢ

ܩܛܰܠܘ קְטַלוּ mutatur in ܩܛܰܠܘ קְטָלוּ, et accedunt suffixa sub *b*, § 11. Chaldaei ante suffixa כֵן, כוֹן, Syri ante reliqua suffixa, amant inserere ܢ נ paragogicum.

III. Pers. plur. foem.

		ܩܛܰܠܝ	ܩܛܰܠܶܝܢ
Occiderunt	me	ܩܛܰܠܝܢܝ	ܩܛܰܠܶܝܢܳܢܝ
—	nos	ܩܛܰܠܝܢ	ܩܛܰܠܶܝܢܰܢ

Occiderunt	te m.	ܩܛܠܟ	ܩܛܠܢܟ
—	te f.	ܩܛܠܟܝ	ܩܛܠܢܟܝ
—	vos m.	ܩܛܠܟܘܢ	ܩܛܠܢܟܘܢ
—	vos f.	ܩܛܠܟܝܢ	ܩܛܠܢܟܝܢ
—	illum	ܩܛܠܝܗܝ	ܩܛܠܢܝܗܝ
—	illam	ܩܛܠܗ	ܩܛܠܢܗ

Chaldaeorum קְטַלָא non videtur in usu, vel latet in forma masculina קְטַלוּ; Syrorum quoque ܩܛܠܢ rarius occurrit, et mutatur vel in ܩܛܠܝ cum ܝ paragogico, vel in ܩܛܠ, atque plerumque suffixa sub *c* per exceptionem accrescunt; § 11, in fine.

II. Pers. plur. masc.

	M.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܠܬܘܢ
Occidistis	me	קְטַלְתּוּנִי (־וּנָנִי)	ܩܛܠܬܘܢܢܝ
—	nos	קְטַלְתּוּנָא (־וּנָנָא)	ܩܛܠܬܘܢܢ
—	illum	קְטַלְתּוּנֵהּ	ܩܛܠܬܘܢܝܗܝ
—	illam	קְטַלְתּוּנָהּ	ܩܛܠܬܘܢܗ
—	illos	קְטַלְתּוּנוּן	—
—	illas	קְטַלְתּוּנִין	—

קְטַלְתּוּן ܩܛܠܬܘܢ manet, et accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, vel ן finali abjecto, suffixa sub *b*, Syrorum vero sub *c* expressa; § 11.

II. Pers. plur. foem. Pro hujus personae usu Chaldaeorum exempla desiderantur; Syrorum ܩܛܰܠܬܶܝܢ manet, et accedunt suffixa sub *c*; rarissime tamen occurrit, quare unicum adferimus exemplum: ܫܒܰܩܬܶܝܢܳܝܗܝ, *reliquistis eum*, Exod. 2, 20.

I. Pers. plur. comm.

	קְטַלְנָא	ܩܛܰܠܢ ܩܛܰܠܢܰܢ
Occidimus te m.	קְטַלְנָךְ	ܩܛܰܠܢܳܟ
— te f.	קְטַלְנֵךְ	ܩܛܰܠܢܶܟܝ
— vos m.	קְטַלְנָכוֹן	ܩܛܰܠܢܳܟܽܘܢ
— vos f.	קְטַלְנָכֵן	ܩܛܰܠܢܳܟܶܝܢ
— illum	קְטַלְנָהִי (־נוּהִי)	ܩܛܰܠܢܳܝܗܝ
— illam	קְטַלְנָהָא	ܩܛܰܠܢܳܗ
— illos	קְטַלְנָנוּן	—
— illas	קְטַלְנָנֵן	—

קְטַלְנָא mutatur in קְטַלְנָ, accrescentibus suffixis sub *b*; (suffixum vero 2. sing. foem. est ךְ־ֵ, (sub *a*,), ut discernatur a masculino); ܩܛܰܠܢ Syrorum manet, et accedunt suffixa sub *c*; § 11.

Exempla praeteritorum cum suffixis in aliis formis sunt: קַטְּלוּנִי f. II., אַקְטְלוּהִי f. III, Dan.

6, 23. 7, 13. ܦܰܠܶܚܬܶܗ *absolvi illud*, f. II. ܩܰܒܶܠܬܘܿܢܳܢܝ *recepistis me*, ܩܰܒܶܠܢܳܟ *recepimus te*, f. II.; ܐܰܢܗܰܪܬܳܗ̇ (illa) *illustravit eam*, f. III. ܐܰܠܒܶܫܬܳܟ *vestivi te*, f. III.

Aor. II. seu Futurum.

III. Pers. sing. masc.

		יִקְטֹל	ܢܶܩܛܘܿܠ
Occidet	me	יִקְטְלִנַּנִי	ܢܶܩܛܠܰܢܝ
—	nos	יִקְטְלִנַּנָא	(ܢܶܩܛܠܰܢ ·ܠܶܢ)
—	te m.	יִקְטְלִנָּךְ	ܢܶܩܛܠܳܟ
—	te f.	יִקְטְלִנֵּךְ ־לִנְּכִי ־לִיךְ	ܢܶܩܛܠܶܟܝ
—	vos m.	יִקְטְלִנְכוֹן	ܢܶܩܛܘܿܠܟܘܿܢ
—	vos f.	יִקְטְלִנְכֵן	ܢܶܩܛܘܿܠܟܶܝܢ
—	illum	יִקְטְלִנֵּהּ ־לִיהּ	ܢܶܩܛܠܺܝܘܗ݈ܝ
—	illam	יִקְטְלִנַּהּ	ܢܶܩܛܠܺܝܗ̇
—	illos	יִקְטְלִנּוּן	
—	illas	יִקְטְלִנִּן	

Chaldaeorum יִקְטֹל, נ paragogico semper inserto, ante suffixa clausa: כוֹן, כֵן, mutatur in: יִקְטְלִנְ, et ante reliqua suffixa, נ paragogico geminato, in: יִקְטְלִנּ. Idem valet, mutatis mutandis, de reliquis personis numeri singularis. Syrorum

ܢܶܩܛܠܘܢ ante suffixa clausa ܟܝܢ ܟܘܢ manet, ante reliqua suffixa, (accedunt vero illa sub *a*, eaque saepe, in 3. persona semper, sub *a* 2. expressa), ܢܶܩܛܠܘܢ mutatur in ܢܶܩܛܠܘ. Idem, mutatis mutandis, valet de reliquis personis numeri singularis.

III. Pers. plur. masc.

	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܘܢ
Occident me	יִקְטְלוּנַנִי	ܢܶܩܛܠܘܢܢܝ
— nos	יִקְטְלוּנָנָא	ܢܶܩܛܠܘܢܢ
— te m.	יִקְטְלוּנָךְ	ܢܶܩܛܠܘܢܟ
— te f.	יִקְטְלוּנֵךְ ־נְכִי	ܢܶܩܛܠܘܢܟܝ
— vos m.	יִקְטְלוּנְכוֹן	ܢܶܩܛܠܘܢܟܘܢ
— vos f.	יִקְטְלוּנְכֵן	ܢܶܩܛܠܘܢܟܝܢ
— illum	יִקְטְלוּנֵיהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܝܗܝ
— illam	יִקְטְלוּנַהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܗ
— illos	יִקְטְלוּנוּן	
— illas	יִקְטְלוּנִן	

Chaldaeorum יִקְטְלוּן manet, geminato tamen fere semper נ ob נ paragogicum, quod plerumque interseritur. Idem valet de reliquis personis numeri pluralis. Syrorum ܢܶܩܛܠܘܢ etiam manet, sed accedunt suffixa sub *c*.

Addimus exempla futurorum cum suffixis aliarum formarum: ܢܒܛܠܝܗ, *cessare faciet eam*, f. II; ܢܫܪܛܘܢܟܘܢ *lacerabunt vos*, f. II. ܐܘܒܕܟܝܢ *perdam vos* (foem.), f. III.; ܢܫܠܡܝܘܗܝ, *tradet ipsum*, f. III.

Imperativus.

II. Pers. sing. masc.

	קְטֻל	ܩܛܘܠ
Occide me (ad vir.)	קְטֻלְנִי ־לֵנִי ־לַנִּי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלְנָא	ܩܛܘܠܢ
— illum	קְטֻלֵיהּ ־לֵנֵּהּ	ܩܛܘܠܝܗܝ
— illam	קְטֻלָהּ ־לֶנָּהּ ־לְהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלְנּוּן	—
— illas	קְטֻלְנֵּן	—

II. Pers. sing. foem.

	קְטֻלִי	ܩܛܘܠܝ
Occide me (ad foem.)	קְטֻלִינִי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלִינָא	ܩܛܘܠܝܢ
— illum	קְטֻלִיהִי	ܩܛܘܠܝܗܝ
— illam	קְטֻלִיהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלִינוּן	—
— illas	קְטֻלִינֵן	—

II. Pers. plur. masc.

	קְטָלוּ	ܩܛܠܘ
Occidite me (ad vir.)	קְטָלוּנִי ־לוּנַנִי	ܩܛܠܘܢܢܝ
— nos	קְטָלוּנָא	ܩܛܠܘܢܢ
— illum	קְטָלוּהִי	ܩܛܠܘܗܝ
— illam	קְטָלוּהָא	ܩܛܠܘܗ
— illos	קְטָלוּנוּן	
— illas	קְטָלוּנִין	

II. Pers. plur. foem.

	—	ܩܛܠܝܢ
Occidite me (ad foem.)	—	ܩܛܠܝܢܢܝ
— illum	—	ܩܛܠܝܢܗܝ

Chaldaeorum: קְטַלוּ, קְטַלִי, קְטַל (foem. plur. caret) vel plerumque manet, vel, נ parag. interserto, mutatur in: קְטַלְנָ, et קְטַלוּנ.

Syrorum ܩܛܠܘ manet, sed accedunt suffixa primae pers. sing. et plur. sub *a.* 2., tertiae pers. masc. sing. sub *c.*, et tertiae pers. foem. sing. sub *a.* 2. indicata.

ܩܛܠܬܝܢ mutatur in ܩܛܠܬܝܢ, et adnectuntur suffixa sub *b*; rarius tamen occurrit, v. c. Joh. 4, 21.

ܩܛܘܠܘܗ abit in ܩܛܘܠܝܗ cum suffixis sub *b*.

ܩܛܘܠܝܢ rarius in usu est, et ܝ abjicit. Jes. 51, 4.

Exempla imperativi cum suffixis aliarum formarum: ܐܬܕܟܪܝܢܝ *recordare mei*, (pass. f. I.); ܩܕܫܝܗܝ *sanctifica eum*, f. II.; ܫܒܚܝܗܝ, *laudate eum*, f. II. foem. plur., Rom. 15, 11. ܐܫܡܥܝܢ, *fac nos audire*, f. III.

Infinitivus.

	מִקְטַל	ܡܩܛܠ
Occidere me	-לַנִּי -לַנִי מִקְטְלִי	ܡܩܛܠܢܝ
— nos	-לַנָא מִקְטְלָנָא	ܡܩܛܠܢ
— te m.	-לָךְ מִקְטְלָךְ	ܡܩܛܠܟ
— te f.	-לַךְ -לִיךְ מִקְטְלֵךְ	ܡܩܛܠܟܝ
— vos m.	-טְלְנְכוֹן מִקְטַלְכוֹן	ܡܩܛܠܟܘܢ
— vos f.	-טְלְנְכֵן מִקְטַלְכֵן	ܡܩܛܠܟܝܢ
— illum	-לֵיהּ -לוֹהִי מִקְטְלֵיהּ	ܡܩܛܠܗ
— illam	-לַהּ מִקְטְלָהּ	ܡܩܛܠܗ
— illos	-טְלְנוּן מִקְטַלְהוֹן	—
— illas	-טְלְנֵן מִקְטַלְהֵן	—

Infinitivis Chaldaeorum accedunt suffixa vel *verborum* sub *a*, § 11, נ tamen parag. saepe inserto, et מִקְטַל for. I. mutato in מִקְטַל, ut: מִקְטְלַנִי,

vel cum נ parag. מְקַטְּלָנִי, cet., vel suffixa *nominum* juxta paradigma 2. masc., ut: מְקַטְּלִי, cet. In reliquis formis terminatio ־ָא mutatur in וּת, et suffixa sub *a* adnectuntur, ut: קַטָּלוּתָךְ, for. II. Syrorum infinitivi tanquam substantiva sequuntur paradigmata ejusdem formae, infinitivus ergo I. formae sequitur parad. II. masc., et infinitivi reliquarum formarum sequuntur parad. 2. foem., terminatione ܘܼ mutata in ܘܬܼ, ut: ܡܩܰܛܠܽܘܬܝ for. II.

Nota 1. Participia utriusque dialecti et habent nominum suffixa, et sequuntur illa nominum paradigmata, ad quae pro formis suis pertinent.

2. Syriacorum verborum personis, in ܘܼ exeuntibus, etiam, sed rarius, ܢ paragogicum additur, quo facto suffixa sub *e* accedunt, ut: ܐܰܪܓܙܽܘܢܳܢܝ, *irritaverunt me*, (Aor. I. f. III.), Zach. 8, 14. ܐܶܚܽܘܕܽܘܢܳܝܗܝ, *tenete eum*, Ps. 2, 11.

§ 49. DE VERBIS PLURIUM LITERARUM.*)

Verba quatuor vel quinque literarum oriuntur

I. *Addita* aliqua litera servili vel ab initio vel in medio vel in fine verbi trium literarum.

*) Hanc quoque doctrinam, erudita non minus, quam utili dialectorum collatione instituta, pulcherrime illustrat Clar. Dr. *Gesenius* in opere: Lehrgebäude u. s. w. Erste Beylage, S. 861. Plurima hac de re collegit exempla *Agrellius* in: Otiola Syriaca. Lundae 1816. p. 33 — 39.

1. Addita ab *initio* litera

A. ܡ, ut: ܡܰܣܟܶܢ *pauperem fecit*, ܐܶܬܡܰܣܟܰܢ *pauper factus est*, a ܣܟܶܢ coll. arab. سَكُنَ *pauper fuit*.

B. ܫ, ut: ܫܰܓܗܶܒ *festinavit, ursit*, a ܓܗܶܒ *tumultuatus est*; ܐܶܫܬܰܠܓܰܡ *flagellatus est*, a ܠܓܰܡ *flagellavit*.

Verba, praefixa ܫ ab initio, inter formas usitatissimas quarto loco retulimus, conf. §. 34. Not. in fine, p. 79.

C. ܬ, ܬ, ut: ܬܰܠܡܶܕ, *docuit, discipulum fecit*, Matth. 28, 19. a ܠܡܰܕ *didicit*; ܬܰܪܓܶܡ, תִּרְגֵּם, *interpretatus est*.

2. In *medio* post primam radic. inserta litera

a. ܘ, ut: ܟܰܘܪܶܟ *contorsit*, ܐܶܬܟܰܘܪܰܟ *se torsit, perplexus fuit*, a rad. ܟܪܰܟ, coll. hebr. chald. et arab. *ligavit, nodavit*; ܣܰܘܟܺܝ (ܣܰܟܺܝ) *sustulit, exspectavit*, a ܣܟܳܐ *putavit*; ܐܶܬܓܰܘܪܰܪ, *ruminavit*, a ܓܪܰܪ *traxit*.

b. ܝ, ut: ܒܰܝܕܶܠ *perperam egit*, a ܒܕܰܠ coll. بَدَّلَ *permutavit*; שֵׁיזֵב (etiam: שֵׁיזִיב, et per compendium: שֵׁזֵב, ܫܰܘܙܶܒ) *eripuit*.

c. ܡ, ut: ܕܪܶܟ et ܕܰܡܪܶܟ, *gressus fuit*; ܣܰܝܒܰܪ *perstitit, pertulit*, a ܣܒܪ, *robustus, fortis fuit*; ܐܶܬܕܰܡܟܰܪ *pudore affectus est*, a ܕܟܰܪ *ignominia affecit*.

d. ܠ, ut: ܟܰܪܟܶܠ et ܓܰܪܓܶܠ *volvit*; ܟܰܕܠ et ܓܰܕܠ, *implicuit, nevit*; ܥܰܪܛܶܠ *denudavit*, coll. عطل monilibus *nuda fuit* mulier.

3. In *fine* suffixa litera

α. ܢ, ut: ܒܰܝܬܶܢ, *domesticum, familiarem fecit*, ܐܶܬܒܰܝܬܰܢ *familiariter usus est*; ܦܰܪܣܶܢ, *manifestavit*, a ܦܪܰܣ *expandit*; ܬܰܚܬܶܢ, *inferiorem fecit, subjecit* a ܬܚܶܬ, *sub, infra*.

β. ܝ, ut: ܪܰܫܝ, *caput, principem fecit*, a ܪܺܫܐ *caput*; ܐܶܬܡܰܪܝ *dominatus est*, a ܡܳܪܐ *dominus*.

II. *Geminatis* una vel duabus literis verbi trium literarum, inprimis verborum mediae radic. geminatae utriusque dialecti, et syriacorum mediae ܘ quiescentis, ergo

a. *una* radicalium geminata, ut: גַּרְגֵּר *omnia grana collegit*, ܓܰܪܓܰܪ *protraxit*, a גָּרַר ܓܰܪ *rapuit, traxit*; דָּקַק et דִּקְדֵּק *contudit*, אִדְּקְדַּק pro אִתְדַּקְדַּק *contritus est*; ܐܶܬܡܰܪܡܰܪ *exacerbatus fuit*, a ܡܰܪ *amarus fuit*; ܥܰܒܥܶܒ *factitavit*, ab ܥܒܰܕ

fecit; ܐܶܬܢܰܚܰܡ *piger factus est*, a ܢܚܶܡ *piger fuit*, cet.

b. duabus radicalium geminatis, ut: ܐܶܬܚܰܠܡܰܠܰܡ *somniavit* (forte ac diu), a ܚܠܰܡ *somniavit*; ܛܰܠܫܶܫ *inquinavit, cruentavit*, a ܛܘܫ; ܦܰܬܦܶܬ *comminuit*, a ܦܘܬ; ܪܰܘܪܶܡ *exaltavit*, a ܪܘܡ (רום) *altus fuit*; ܐܰܙܺܝܥ *commovit*, a ܙܘܥ (זוע) *commotus fuit*, cet.

III. Nonnulla ex duobis verbis, literarum fere earundem, videntur esse composita, ut: ܐܶܙܕܰܠܛܰܡ *turpe putavit, erubuit*, a ܙܠܛ *foedus, turpis fuit*, et ܙܠܶܡ *contumelia affecit, stupravit*. אִתְגַּרְדֵּים *abruptus fuit*, a ܓܪܰܡ *abscidit*, et גֵּרֵד *rosit*, جرد *avulsit*.

IV. Sunt quoque ab exoticis, graecis praecipue, derivata, ut: ܩܰܬܠܶܩ καθολικον *fecit*; ܦܰܛܪܶܟ *Patriarcham constituit*; ܩܰܛܪܶܓ κατηγορευειν, *praedicavit*, cet.

Flexio omnium convenit cum flexione formae IV.; significatio vero plerumque est transitiva, ut formarum II. III. IV., non raro tamen intransitiva et eadem cum verbo trilitero, sed tunc saepe intensiva.

§. 50.

DE IRREGULARIUM VERBORUM DIVISIONE.

Postulamus divisionem, auditoribus jam familiarem, ex Gramm. hebr. *Joann. Jahn*, III. edit. §. 73. p. 247. Habebimus itaque, tres classes irregularium verborum, quorum *primae* classis tria sunt genera, quatenus prima vel secunda vel tertia radicalium est gutturalis; quae tamen verba non tantum vocalium mutationibus sunt obnoxia, sed literam quoque non raro abjiciunt instar verborum *secundae* classis, quae in quibusdam flexionibus vel abjiciunt literam, vel cum alia permutant, vel in quietem redigunt, et quorum sex sunt genera; unum genus abjicit vel permutat ultimam rad. א ا, (ה Hebraeorum); duo genera permutant vel abjiciunt primam radic., si fuerit ו ; و vel י , ي; tria vel permutant, vel abjiciunt, vel in quietem redigunt secundam rad., si fuerit ו و aut י ي quiescens, aut geminata, seu 2. et 3. rad. eadem. Ad *tertiam* classem referuntur, quae duplicem habent irregularitatem; sequuntur itaque regulas verborum primae et secundae classis.

Nota. A paradigmate prisco פָּעַל prima radicalis verborum in universum dicitur פ, secunda ע, tertia ל; unde

ipsa verba irregularia breviori modo notari solent: פ״א, פ״י, פ״ו, פ״ן i. e. verba primae radicalis א, י, ו, ן; porro verba: ע״ו, ע״י, ע״ע, i. e. secundae rad. ו, י vel geminatae; denique verba: ל״א, ל״ו, ל״י, i. e. tertiae radicalis א, ו, י.

§. 51. PRIMA CLASSIS: I. DE VERBIS *PRIMAE* RAD. GUTTURALIS.

In universum sub gutturali (prima, secunda vel tertia) verborum *chaldaicorum*, more Hebraeorum, pro simplici Schwa ponitur compositum; praeterea Dagesch forte, quod respuunt literae gutturales, compensatur per vocalem longam; denique non raro Phatach furtivum sub 3. radicali occurrit; multae tamen aliae in ejusmodi verbis chaldaicis locum habent anomaliae, conf. §. 7. I.

Apud *Syros* irregularia sunt sola verba primae rad. ܢ; sed chaldaicis quoque primae rad. א quaedam sunt singularia, quae omnia sequens docet paradigma.

Forma I. in Activo.

Aor. I. ܐܶܟܰܠ Imp. ܐܶܟܘܽܠ vel ܐܶܟܽܘܠ *dic.* Part. Pass. ܐܟܺܝܠ

A. II. 3. s. m. ܢܶܐܟܘܽܠ vel ܢܺܐܟܽܘܠ יֵאכֻל vel יֵיכֻל Dan. 4, 30.

1. s. c. ܐܶܐܟܘܽܠ vel ܐܺܟܽܘܠ אֵיכֻל

Inf. ܡܶܬܐܟܳܠܘ v. ܡܶܐܟܰܠ | מֵאכַל , מֵיכַל , מֵכַל
מְאכַל , מִיכַל , מִכַל

Forma I. in Passivo.

Aor. I. 3. s. m. ܐܶܬܐܟܶܠ vel ܐܶܬܬܣܶܡ | אִתְאֲכַל vel אִתְּכַל
clausus est.

3. f. ܐܶܬܐܟܠܰܬ cet. | cet.

Forma II. in Activo.

Aor. II. 3. s. m. ܢܶܐܟܘܠ vel ܢܰܠܶܦ | יֵאכֵל vel יֵכַל
docebit

1. s. c. ܐܟܘܠ pro ܐܶܐܟܘܠ | אֵכַל pro אֵאכַל

Ita in inf., imper., partic. | Ita in imper. et partic.

Forma II. in Passivo.

Aor. I. 3. s. m. ܐܶܬܐܰܟܰܠ v. ܐܶܬܬܢܰܚ | אִתְאֲכַל vel אִתְּסָא
gemuit. | *sanatus fuit.*

Forma III. et IV. in Act. et Pass.

Aor. I. 3. s. m. ܐܰܘܟܶܠ vel ܐܰܝܟܶܠ | אוֹכֵל vel אֵיכַל
ܐܶܬܐܰܘܟܰܠ | אִתוֹכַל
ܫܰܘܟܶܠ v. ܫܰܝܟܶܠ | שׁוֹכֵל vel שֵׁיכַל
ܐܶܫܬܰܘܟܰܠ | אִשְׁתּוֹכַל

I. ܐ ab initio quiescens adsciscit ܰ vel ܶ pro Schwa composito Hebraeorum et Chaldaeorum, ita in aor. I. et imper. act. et part. pass. f. I.; conf. §. 7. V. 6.

II. In aor. II. et infinit. act. formae I. Syrorum ob vocalem literae praeformativae prima rad. ܐ non amplius indiget vocali, saepe tamen ܰ literae praeformativae mutatur in ܶ. Chaldaeorum vero Schwa compositum sub א prima rad. coalescit cum vocali lit. praeformativae, imo א non raro, (in 1. pers. sing. fere semper), in י mutatur, quod י tamen saepe abjicitur. Primâ rad. א, ܐ in 1. pers. sing. aor. II. cum praeformativa א, ܐ coalescit, ut: אֵכֵל pro אֶאֱכֵל, ܐܶܦܩܽܘܠ pro ܐܶܐܦܩܽܘܠ.

III. In passivo f. I. ܐ suam vocalem remittit in praecedentem ܠ, vel א, ܐ una cum vocali expungitur, et ܗ ܠ geminatur.

IV. In forma II. act. et pass. א ܐ potest expungi, quoties praefigitur litera vel syllaba, in quam deinde redit vocalis expunctae א, ܐ, quae litera porro compensatur in passivo per geminatam ܗ ܠ.

V. In utraque voce III. et IV. formae א ܐ mutatur in ו ܘ, nonnunquam in י ܝ. Huc pertinet formae quartae Hebraeorum respondens: הֵימִן, ܗܰܝܡܶܢ *credidit*, ab אֲמַן, et הֵיתָיִ vel הֵיתִי Dan. 5, 3. 13., et ܐܰܝܬܺܝ *adduxit*, ab אֲתָא ܐܶܬܳܐ *venit*.

Nota 1. ܐܶܙܰܠ *abiit*, ܐܶܬܳܐ *venit* abjiciunt ܐ in imperativo f. I., unde: ܙܶܠ, ܙܶܠܘ; ܬܳܐ, ܬܰܘ.

2. Verbi ܐܶܙܰܠ, si significat: *abiit* (alias *profuit*) ܙ occultatur, quoties in medio vocis haberet vocalem, quam potius remittit in ܐ, ut: ܐܶܙܰܠܬ pro ܐܶܙܠܰܬ, ܢܶܐܙܠܽܘܢ pro ܢܶܐܙܠܽܘܢ, ܐܶܙܠܶܢ pro ܐܶܙܠܶܢ.

§. 52. II. DE VERBIS *MEDIAE* RADIC. GUTTURALIS.

De chaldaicis diximus § 51. Syrorum sola iterum verba mediae rad. ܐ subeunt irregularitates, easque tantum paucas.

I. ܐ vocalem suam remittit in praecedentem literam, id quod obtinet in forma I. act. et pass., et in f. III., ut: ܛܐܶܒ *bonus fuit*, ܫܰܐܠ *pete*; ܢܶܫܰܐܠ *petet*; ܐܶܫܬܰܐܠ *petitus est*, *abstinuit*, cet.; ܐܰܟܶܐܒ *male egit*, *afflixit*; ܐܰܛܶܐܒܘ *bene facite*! Conf. §. 7. V. 5.

II. In passivo formae I. vel saepe invenitur ܶ sub ܐ, vel per vitium, ipsa simili pronuntia-

tione ortum, et longiori consuetudine confirmatum, ܬ aut ante primam radic. ponitur, aut plane aliud ܬ primae radicali praefigitur, unde quatuor sunt formae: ܐܬܬܟܦ, ܐܬܬܟܦ, ܐܬܬܟܥ, ܐܬܬܟܦ.

III. In forma II. act. et pass. vel manet ܬ, vel plerumque mutatur in ܛ, ut: ܐܬܒܥܝ *inquisitio facta est*; ܛܝܒ *paravit*, ܐܬܛܝܒ *paratus fuit*. In chaldaicis etiam nonnullis א in ׳ mutatur, ut: שְׁיַר *reliquit*, Gen. 10, 12. a rad. שְׁאַר.

§. 53. III. DE VERBIS *TERTIAE* RADIC. GUTTURALIS.

Tertia si fuerit ה ܗ, ח ܚ, ע ܥ, vel ר ܪ, sub secunda rad. solet esse ַ ܰ, ut: פְּלַח pro פְּלַח ܦܠܚ pro ܦܠܚ *servi, honora*; אֶפְלַח, ܐܦܠܚ; פְּלַח ܦܠܚ; אִשְׁתְּלַח ܐܫܬܠܚ *missus est*; שְׁדַר ܫܕܪ, *misit*; אַרְשַׁע ܐܪܫܥ, *injuste egit*.

De chaldaicis porro diximus §. 51., praecipue de Phatach furtivo sub tertia rad., ut: שְׁלִיחַ

Verba tertiae rad. Aleph ad secundam classem pertinent, (§. 59.) exceptis tribus: ܒܝܐ *consolatus est*, ܛܡܐ *contaminavit*, et ܣܢܐ, *foedavit*, quorum forma II. esse deberet: ܒܝܐ, ܛܡܐ, ܣܢܐ.

§. 54.

SECUNDA CLASSIS: I. DE VERBIS PRIMAE RAD. ܢ SEU DE VERBIS: פַּן ܦܢ.

More Hebraeorum in imperativo, aor. II. et inf. formae I. et in forma III. integra *Nun* expungitur, quod *Nun* Chaldaei per Dagesch forte in media rad., aut, haec si fuerit gutturalis vel Resch, per longam vocalem sub litera praeformativa vel characteristica solent compensare; quod ipsum saepe tamen, ut Hebraei, negligunt. Syri autem, Dagesch forti quippe destituti, nihil substituunt. Exempla praebeat נְפַק ܢܦܰܩ *exivit.*

Forma I. Aor. II.	אִפַּק - נִפַּק	ܐܶܦܘܽܩ ܢܶܦܘܽܩ
Imper.	פֻּק פֻּקִי	ܦܘܽܩ ܦܘܽܩܝ
Infin.	מִפַּק	ܡܶܦܰܩ
For. II. Aor. I. act.	אַפֵּק אַפְּקַת	ܐܰܦܶܩ ܐܰܦܩܶܬ
Aor. I. pass.	אִתַּפַּק אִתַּפְּקַת	ܐܶܬܬܰܦܰܩ ܐܶܬܬܰܦܩܰܬ

Saepe vero *Nun* manet, in verbis praecipue mediae rad. He, Wau quiescentis, aut geminatae.

Nota. ܣܠܶܩ *ascendit* verbum est defectivum, (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 113, S. 460), atque illas flexiones anomalas habet ab obsoleto ܢܣܶܩ, ut: ܣܶܩ

imper., ܡܦܘܩ inf., cet. Vocalis ◌ܶ sub secunda rad. in imperativo: ܦܘܩ neminem turbet, nam inprimis haec verba primae rad. *Nun* amant in aoristo II. et imperativo sub secunda rad. apud Syros ◌ܶ aut ◌ܰ, ut: ܢܦܘܩ; ܢܬܠ aor. II., ܦܘܩ, ܬܠ imper., et apud Chaldaeos omnes fere vocales, ut: Aor. II. אֶתֵּן, יִתַּר, אֶשַּׁק; imp. פּוּקוּ. Occurrit etiam For. III. partic. מַפִּיק, מַצִּל.

§. 55. II. DE VERBIS PRIMAE RADICALIS ܘ ,ܝ,
SEU DE VERBIS: פ״י ܦܝ.

Plurima horum verborum, ut in hebraica lingua, sunt proprie פ״ו ܦܘ, seu primae rad. ו ܘ, quae litera autem ab initio verbi pro ratione, Hebraeis et Aramaeis singulari, (qui in universum ו ܘ ab initio alicujus vocis non amant), fere semper in ܝ י mutatur; id quod testantur Arabes, qui soli verba: فو et في et forma et pronuntiatione diversa discernunt. Idem confirmant illorum, et hebraicorum, et aramaicorum, verborum proprie פ״ו ܦܘ derivata et flexiones, in quibus non raro prima radicalis ו ܘ iterum adparet, v. c. in tota III. et IV. forma.

Praemittimus paradigma: ܝܠܕ יְלַד, (hebr. יָלַד, sed arab. وَلَدَ), *genuit* et *peperit*, cui necessarias observationes subjungemus.

Forma I. In Activo.

	Sing.	Plur.		Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	ܝܺܠܶܕ	ܝܺܠܶܕܘ	3. f.	ܝܶܠܕܰܬ	ܝܺܠܶܕܝ
1. c.	ܝܶܠܕܶܬ	ܝܺܠܶܕܢ			
Aor. II. 3. m.	ܢܺܐܠܰܕ	ܢܺܐܠܕܽܘܢ		יֵילֵד	יֵלְדוּן
1. c.	ܐܺܐܠܰܕ	ܢܺܐܠܰܕ		אֵילֵד	נֵילֵד
Imp. 2. m.	ܝܠܰܕ	ܝܠܰܕܘ		לֵד	לְדוּ

Inf. ܡܶܐܠܰܕ Part. pass. ܝܠܺܝܕ Inf. מֵילַד מֵלַד

In Passivo.

Aor. I. S. 3. m. ܐܶܬܺܝܠܶܕ 3. f. ܐܶܬܝܰܠܕܰܬ Inf. ܡܶܬܝܠܳܕܽܘ

Aor. II. S. 3. m ܢܶܬܝܠܶܕ Plur. ܢܶܬܝܠܕܽܘܢ Part. ܡܶܬܝܠܶܕ

Forma III. In Activo.

Aor. I. ܐܰܘܠܶܕ Aor. II. ܢܰܘܠܶܕ Aor. I. אוֹלֵד Aor. II. יוֹלֵד

Imp. ܐܰܘܠܶܕ Inf. ܡܰܘܠܳܕܽܘ Imp. אוֹלֵד Inf. אוֹלָדָא

Part. act. ܡܰܘܠܶܕ Pass. ܡܰܘܠܰܕ Act. מוֹלֵד Pass. מוֹלַד

In Passivo.

Aor. I. ܐܶܬܬܰܘܣܰܦ Aor. II. ܢܶܬܬܰܘܣܰܦ A. I. אִתּוֹקַד A. II. יִתּוֹקַד

et Imp. *additus est* et Imp. *combustus est.*

Inf. ܡܶܬܬܰܘܣܳܦܽܘ Part. ܡܶܬܬܰܘܣܰܦ Inf. אִתּוֹקָדָא Part. מִתּוֹקַד

Forma IV.

Act. ܐܰܘܕܰܥ Pass. ܐܶܬܬܰܘܕܰܥ Act. שֵׁיצִי (יְצָא) Pass. אִשְׁתּוֹתַר
nuntiavit *cognovit* *finivit absolvit*, *relictus est*,
ab ܝܺܕܰܥ *scivit. scire factus est.* ab hebr. יָצָא *exiit.* ab יְתַר *reliquus fuit.*

I. ܝ, ab initio syllabae quiescens, adsciscit vocalem ܝܺ, (§. 7. V. 6.), id quod fit in aoristo I., imper., part. Ktil, et in integra pass. voce formae I., in qua vero ܺ remittitur in praecedentem ܐ. Sic remittitur etiam in praefixas: ܕ, ܘ, ܒ, ut: ܘܺܝܠܶܕ *et genuit*, conf. §§. 69. 70. inf.

Excipitur unicum ܝܗܒ (وهب) *dedit*, cujus ܗ, ubi haberet vocalem, occultatur, et vocalis transfertur in ܝ, ut: ܝܰܗ̣ܒ (pro ܝܗܰܒ) *dedit*, ܝܰܗ̣ܒܬ *dedisti*, ܝܰܗ̣ܒܘ *dederunt*, cet.; manet ergo in ܝܶܗܒܰܬ *dedit illa*, ܝܶܗܒܶܬ *dedi*, cet. In passivo quoque manet: ܐܶܬܝܰܗܶܒ.

II. In imperativo formae I. chaldaico, ut in hebraico, ܝ abjicitur, id quod sequuntur tria tantum verba syriaca: ܝܺܕܰܥ, ܝܶܠܶܕ et ܝܰܗ̣ܒ, quorum imperativus est: ܕܰܥ, ܠܶܕ, ܗܰܒ.

II. In Infinitivo et aor. II. f. I. chaldaico *vel* ܝ manet, et tunc quiescit plerumque in praecedente Zere, (rarius in Segol), aut in Chirik, *vel* ܝ abjicitur, sed compensatur vel per Zere sub litera

praeformativa, vel per Dagesch forte in media rad., vel per נ insertum, (conf. §. 5. VII.) unde 5. occurrunt formae:

Aor. II. אִנְלַד ,אֵלַּד ,אֵלַּד אֵילַד (אֵילַד) אֵילַד

Inf. מִנְלַד מִלַּד מִלַּד מֵילַד (מֵילַד) מֵילַד cet.

Occurrunt aliae adhuc leviores anomaliae in punctis aor. II. chaldaici, ut: יְכַל (more hebraico), Dan. 2, 10., אֵינִיק sugam Job. 3, 12. יְלַד 3. s. m., תְּלִיד 2. s. m., וִילִדָן 3. pl. f.; non raro etiam: יֵאלַד ,יֵאלַד.

In syriaco infinitivo et aor. II. ܝ mutatur in ܐ, 1. pers. sing. excepta, in qua ܝ plerumque manet, (raro autem abjicitur, ut *Kirsch.* Chrestom. p. 62. lin. 4. ܐܩܢܐ, *ut acquiram*). Duo tantum verba ܝܠܕ ܝܬܒ et ܝܕܥ (وضع) semper abjiciunt ܝ in aor. II. et infinitivo. Secunda radicalis apud Syros in aor. I. amat ܐ, et in aor. II. ac imper. ܐ.

IV. Secunda forma prorsus est regularis, sed in tota III. forma more Hebraeorum י ܝ mutatur in ו ܘ, sicque conveniunt haec verba cum verbis primae radic. Aleph, §. 51. V. Pro chaldaica saepe occurrit etiam hebraica forma: הוּלַד ,הוּלַד.

Nota. Mutatur vero י ܝ in ו ܘ, quia prima radicalis fere omnium verborum hujus classis est proprie ו ܘ, ut ex respondentibus verbis arabicis intelligitur, conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. §§. 80. 81. et initium hujus §. In III. forma quae-

dam retinent י ܝ, ut: הֵיבַל *duxit*, Esr. 5, 14. 7, 15; הֵיטִיב *bene fecit*, ܐܝܠܠ *ululavit*, ܐܝܢܩ *lactavit*.

V. In tota IV. forma, (quae tamen rarius occurrit), Syri ܝ iterum mutant in ܘ, Chaldaei vero retinent י, vel in ו mutant.

§. 56. III. DE VERBIS MEDIAE RAD. ו ܘ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS ܥܘ עוּ

Haec verba comprehendunt simul verba mediae י ܝ quiescentis, seu ע״י ܥܝ, quae soli iterum Arabes certis legibus et significatione distinguunt, §. 57.

Media rad. ו ܘ nonnullorum verborum semper est mota, inprimis, quorum tertia rad. est Aleph, ut: שָׁוָא ܫܘܐ *similis fuit*, הֲוָא ܗܘܐ *fuit*, רְוַח *dilatatus fuit*, ܪܘܚ *dilatavit*, חֲוָה *expavit*, ܨܒܐ *voluit*; nonnullorum vero jam mota est, jam quiescens, et sic ipsa etiam significatio diversa, ut: חֲוַר ܚܘܪ *albus fuit*, חור ܚܘܪ seu ܚܪ *vidit, adspexit*; שׁוּח *demersus fuit*, ܦܫܪ *liquefactus est*, שְׁוַח, ܦܘܚ et ܐܦܘܚ *germinavit*; multorum denique ו ܘ semper est quiescens. Jam sola media rad. ו ܘ *quiescens*, non autem mobilis, ut in verbis hebraicis,

plures habet irregularitates, quas exhibet paradigma קום ܩܘܡ (قام pro قوم) *surrexit, stetit.*

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3.m.	קָם	קָמוּ	ܩܳܡ	ܩܳܡܘ
3. f.	קָמַת	קָמָא	ܩܳܡܰܬ	ܩܳܡܝ (ܝ̈ܢ)
2.m.	קָמְתְּ	קָמְתּוּן	ܩܳܡܬ	ܩܳܡܬܘܢ
2. f. comm.		קָמְתֵּן	ܩܳܡܬܝ	ܩܳܡܬܝܢ
1. c.	קָמֵת	קָמְנָא	ܩܳܡܶܬ	ܩܳܡܢ
Aor. II. 3.m.	יְקוּם	יְקוּמוּן	ܢܩܘܡ	ܢܩܘܡܘܢ
2. f.	תְּקוּמִין	תְּקוּמָן	ܬܩܘܡܝܢ	ܬܩܘܡܢ
1. c.	אֲקוּם	נְקוּם	ܐܩܘܡ	ܢܩܘܡ
Imp. 2. m.	קוּם	קוּמוּ	ܩܘܡ	ܩܘܡܘ
2. f.	קוּמִי	קוּמָא	ܩܘܡܝ	ܩܘܡܝܢ
Infin.	מְקָם vel מֵקָם		ܡܩܳܡܘ vel ܡܩܳܡ	
Part. act. m.	קָאֵם	קָיְמִין	ܩܳܐܶܡ	ܩܳܝܡܝܢ
Part. act. f.	קָיְמָא (קָאְמָא)	קָיְמָן	ܩܳܝܡܐ	ܩܳܝܡܢ
Part. pass. m.	קִים	קִימִין	ܡܩܝܡ	ܡܩܝܡܝܢ
Part. pass. f.	קִימָא	קִימָן	ܡܩܝܡܐ	ܡܩܝܡܢ

In Passivo.

Aor. I. אִתְקִים vel אִתְקַם ܐܶܬ݁ܬ݁ܩܺܝܡ

Aor. II. יִתְקִים vel יִתְקַם ܢܶܬ݁ܬ݁ܩܺܝܡ

Imp. אִתְקִים vel אִתְקַם ܐܶܬ݁ܬ݁ܩܺܝܡ

Inf. אִתְקָמָא ܡܶܬ݁ܬ݁ܩܳܡܽܘ

Part. מִתְקִים vel מִתְקַם ܡܶܬ݁ܬ݁ܩܺܝܡ

II. Forma.

	Act.	Pass.	Act.	Pass.
Aor. I.	קַיֵּם	אִתְקַיַּם	ܩܰܝܶܡ	ܐܶܬ݂ܩܰܝܰܡ
Aor. II.	יְקַיֵּם	יִתְקַיַּם	ܢܩܰܝܶܡ	ܢܶܬ݂ܩܰܝܰܡ cet.

III. Forma.

In Activo.

Aor. I. אָקִים vel אֲקִים vel אֲקֵם cet. ܐܰܩܺܝܡ, ܐܰܩܺܝܡܘ

Aor. II. יְקִים vel יָקִים cet. ܢܩܺܝܡ ܢܩܺܝܡܘܢ

Imp. אֲקִים vel אָקִים cet. ܐܰܩܺܝܡ ܐܰܩܺܝܡܘ

Inf. אֲקָמָא, אֲקִימָא, אֲקִימָא ܡܰܩܳܡܽܘ

Part. act. מְקִים ܡܩܺܝܡ Part. pass. מְקָם ܡܩܰܡ

I. In aor. I. et infin. f. I. activae ו ܘ expungitur, et per longam ac immutabilem vocalem ־ִ ܺ compensatur; in imper. et aor. II. mutatur in ו ܘ quiescens, et in masc. sing. participii act.

in א ו, in foem. vero sing. et in utroque genere numeri plur. ejusdem participii, ac in toto partic. pass. *Ktil* in י ܝ.

Nonnullae tamen occurrunt exceptiones, ut: ܢܘܼܣ pro ܢܘܣ, *apage!* In aor. IV. הֲנֵד pro הֲנִיד, Dan. 4, 11. אֲחִךְ pro אָחוּךְ Gen. 24, 56. יְהַךְ pro יְהוּךְ Esr. 6, 5. In infin. etiam: מְקָם et מְקוֹם. In part. קָאֲמַיָּא (א in medio pro י), Dan. 7, 16., שִׂימַת pro שְׂמַת, Dan. 6, 18., in qua ultima forma participium pass. flectitur ad normam aor. I., §. 45.

II. In toto passivo f. I. ו ܘ mutatur in י ܝ, excepto infinitivo utriusque dialecti, in quo abjicitur, id quod saepius in reliquis etiam flexionibus chaldaicis obtinet; ת ܬ vero geminatur.

III. In forma II. act. et pass., (quae multo frequentior, quam apud Hebraeos, occurrit), ו ܘ mutatur in י ܝ. Chaldaei tamen, saepius vero Syri, ו ܘ retinent, ut: רַוַּח *dilatavit*, ܨܘܵܝ *sobrius fuit*. Quaedam utrumque admittunt, sed diversa proprie sunt verba, ut docet diversa illorum significatio, ut: ܥܲܘܸܪ *excaecavit*, (hebr. עִוֵּר, coll. عوّر *obcaecavit*, et عور *monoculus fuit*; ܥܝܸܪ *excitavit* (hebr. et chald. עוּר *evigilavit*). Ipsae hu-

jus formae flexiones sunt regulares. Occurrit etiam forma hebraica קוֹטֵל, ut: מְסוֹבְלִין, Esr. 6, 3.

IV. In Aktel ו ܘ mutatur in י ܝ quiescens, excepto infinitivo et part. pass., ubi expungitur; sed in reliquis etiam flexionibus chaldaicis ו potest abjici, et per Zere sub prima rad. compensari. Chaldaei praeterea sub literis praeformativis et characteristicis primae et tertiae formae, solis participiis exceptis, vel Schwa vel Kamez admittunt; Syri vero sub ܢ habent ـ, et sub reliquis literis Schwa.

Passivum hujus formae cum passivo formae I. convenit, raro tamen est in usu. Chaldaei pro illo ponunt Hebraeorum Hoktal, imo et pro activo non raro ponunt Hiktil, ut: הֲקֵים vel הֲקִים; הֲקִים vel הָקֵם.

V. Schaktel horum verborum non est in usu.

§. 57. IV. DE VERBIS MEDIAE RAD. ו ܘ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS עו, ܥܘ.

Haec verba Aramaeorum, sicut Hebraeorum, a verbis mediae ו ܘ quiescentis minime certis legibus et significatione, ut apud Arabes, distin-

guuntur; permutantur itaque inter se, et communem sequuntur flexionem, conf. § 56., per-paucis exceptis; quae in nonnullis temporibus formae I. ܘ in omnibus personis conservant, nimirum: מִית, סִיב, (etiam סֵיב), ܣܝܡ, ܢܝܒ in solo aor. I., et: שִׂים, יְשִׂים, ܣܝܡ, ܢܣܝܡ in solo imperativo et aor. II.

In reliquarum formarum flexionibus, in quibus ܘ verborum ܥܘ ע״ו in ܝ mutatur, horum verborum ܘ manere, sponte intelligitur.

ܚܝܐ חֲיָא *vixit* propria sibi anomalia ܝ ejicit, quoties, praeformativa praefixa, ܚ non habet vocalem, ut: Inf. מִחְיָא, partic. Aktel: מַחֵא, Dan. 5, 19; inf. ܡܚܐ vel ܡܚܝܐ; aor. II. אֶחֵי, תֶּחֵי, (ܝ ex א ortum esse, probat: תֶּחְוֹן *vivetis*), ܢܚܐ, ܬܚܐ vel ܢܚܝܐ. Idem, nulla praecedente praeformativa, nonnunquam obtinet, ut: ܚܝ pro ܚܝܝ *vive* foem., ܚܐ pro ܚܝܐ foem. part. Pro ܝ expuncto nonnunquam ante primam radicalem litera ܐ, ܝ inseritur, ut: ܢܐܚܐ, ܡܐܚܐ, תִּיחֵי.

§ 58.

§ 58.

V. DE VERBIS MEDIAE RAD. GEMINATAE, I. E. QUAE SECUNDAM ET TERTIAM RAD. HABENT EANDEM, SEU DE VERBIS: ע״ע, ܥ̈ܥ.

Verba aramaica secundae et tertiae rad. Aleph, et chaldaica etiam secundae א, tertiae ה, (conf. § 6. IV.), sequuntur legem verborum ultimae Aleph, quare ad sequentem classem sunt referenda. Reliquorum autem hujus classis verborum singularia exhibet sequens paradigma: דַּק ܕܩ (pro: דְּקַק ܕܩܩ) *contrivit.*

Forma I.

		Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	3. m.	דַּק	דַּקּוּ	ܕܩ	ܕܩܘ
	3. f.	דַּקַּת	דַּקָּא	ܕܩܬ	ܕܩ (ܕܩܝܢ)
	2. m.	דַּקְתְּ	דַּקְתּוּן	ܕܩܬ	ܕܩܬܘܢ
	2. f.	comm.	דַּקְתֵּין	ܕܩܬܝ	ܕܩܬܝܢ
	1. c.	דַּקִּית	דַּקְנָא	ܕܩܬ	ܕܩܢ
Aor. II.	3. m.	יְדוּק	יְדֻקּוּן	ܢܕܘܩ	ܢܕܩܘܢ
Imp.	2. m.	דּוּק	f. דֻּקָא	m. ܕܘܩ	f. ܕܘܩܝ

Inf. מִדַּק ܡܕܩ Part. act. דָּקֵק ܕܐܩ, P. pass. דְּקִיק ܕܩܝܩ.

Forma III.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܰܕܶܩ	ܐܰܕܶܩܘ
1. c.	אַדֵּקֵת	אַדֵּקְנָא	ܐܰܕܶܩܶܬ	ܐܰܕܶܩܢ
Aor. II. 3. m.	יֵדַּק	יֵדְּקוּן	ܢܰܕܶܩ	ܢܰܕܩܘܢ
Imp. 2. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܰܕܶܩ	ܐܰܕܶܩܘ
Infinitiv.	אַדָּקָא		ܡܰܕܳܩܽܘ	

Part. act. מַדֵּק, pass. מַדַּק P. act. ܡܰܕܶܩ pass. ܡܰܕܰܩ

Verba itaque hujus classis in universum saepe ejiciunt mediam radicalem seu priorem literarum geminatarum, et vocalem mediae expunctae remittunt in primam radicalem, id quod fit

I. In prima forma, (excepto participio activo Chaldaeorum, et passivo K'til Aramaeorum), in tota tertia et quarta forma. Syri ob defectum τȣ Dagesch literam expunctam non compensant; Chaldaei vero compensant illam per Dagesch forte vel in tertia rad., si habet vocalem, nec tamen praecedit litera praeformativa, (sic in 3. sing. foem., 3. plur. masc. et foem., et 1. sing. aoristi I., in 2. sing. foem. et 2. plur. masc. imperativi); vel

illam compensant in prima radic., quoties illi praecedit praeformativa, (sic in infin. et aor. II. formae I. et in tota tertia forma). Ubi denique nec tertia rad. vocalem habet, nec litera praeformativa praecedit, nulla fit compensatio, (sic in 3 sing. masc., in 2. tota sing. et plur., et in 1. plur. aoristi I., et in 2. sing. masc. et 2. plur. foem. imperativi formae I.).

In participio act. f. I. Syri pro media expuncta interserunt ܐ, quod pronuntiatur ut ܝ, § 5. V.

Nota 1. Prima radic. si fuerit gutturalis, vel *a*) manet haec simpliciter, quia geminari nequit, ut: מְחַן inf. f. I. a חֲנַן *misertus est*; saepe vero vocalis praecedens tunc est longa, ut: הֵעֵל imper. ab עֲלַל *intravit*, Dan. 2, 24. vel *b*) נ inseritur, conf. § 5. VII., ut: הַנְעֵל vel אַנְעֵל pro אָעֵל, f. III. ab עֲלַל, Dan. 2, 25. 4, 3. 6, 19.

2. Easdem irregularitates, de quibus n. 1. hujus §. diximus, habet III. et IV. forma, act. et pass., ut: אַקֵּל ܐܰܩܶܠ, אִתְקַל, ܐܶܬܩܰܠ, שַׁקֵּל, ܫܰܩܶܠ, אִשְׁתַּקַּל, ܐܶܫܬܰܩܰܠ a קַל ܩܰܠ *levis fuit*; uberiora itaque harum formarum exempla in paradigmate adferre, supervacaneum duximus.

II. Passivum formae I. est regulare, ut: אִתְקְלַל ܐܶܬܩܠܶܠ; Chaldaei tamen mediam rad., nonnunquam expunctam, per Dagesch forte in ת compensant, ut: אִתַּקַּל.

III. Forma II. act. et pass. prorsus est regularis, quam non raro supplent verba quatuor literarum, quae ab his verbis formari amant, ut: קַלְקֵל ܩܰܠܩܶܠ pro קַלֵּל ܩܰܠܶܠ, conf. § 49. II.

Nota. Saepius haec verba, inprimis Chaldaeorum in III. et IV. forma, modo etiam regulari flectuntur.

§ 59. VI. DE VERBIS *ULTIMAE* RAD. א ܐ, SEU DE VERBIS ל״א, ܠ̈ܐ.

Verba aramaica tertiae rad. א ܐ (vel non raro: ܝ ,ي) comprehendunt hebraica tertiae radic. ה (i. e. ו ,י et ي ,و) et א (أ), ac arabica tertiae rad. و , ي, ا. Aramaei ergo in unicam classem verborum: ל״א ܠ̈ܐ confundunt duplicem Hebraeorum classem verborum: ל״א et ל״ה, et triplicem Arabum classem verborum: لا , لو , لي. Hebraei autem, media quasi via progressi, in verbis ל״א retinuerunt quidem Arabum verba لا, sed duplicem Arabum classem verborum لو et لي pariter in unam conjecerunt classem verborum ל״ה. Rem illustrant exempla:

Aram.			Hebr.	Arab.
קְרָא	ܩܪܳܐ	*vocavit, legit*	קָרָא	قرأ
עֲדָא	ܥܕܳܐ	*transivit*	עָדָה	عدا (عدو)
רְמָא	ܪܡܳܐ	*jecit*	רָמָה	رمى

Ergo soli iterum Arabes (conf. §§. 55. 56. 57.) verba omnino diversa literis quoque diversis distinguunt. Conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. § 108. IV. S. 418. §. 109. S. 419. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. § 77. p. 259. Praemittimus paradigma: גְּלָא ܓܠܐ *migravit* et *revelavit*, confer. § 6. IV.

Forma I.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גְּלָא	גְּלוֹ	ܓܠܐ	ܓܠܘ
	גְּלַת	גְּלָאָה (־יָאָא)	ܓܠܬ	ܓܠܝ (ܓܠܝܝܢ)
comm.	גְּלַיְתְּ	גְּלֵיתוּן M.	ܓܠܝܬ	ܓܠܝܬܘܢ
	גְּלֵית	גְּלֵיתֵן F.	ܓܠܝܬܝ	ܓܠܝܬܝܢ
	גְּלֵית	גְּלֵינָא	ܓܠܝܬ	ܓܠܝܢ (ܢܢ)

Occurrit etiam altera forma, minus usitata:

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	סְנִי	סְנִיאוּ vel סְנִיו	ܣܢܐ	ܣܢܘ
	סְנִיאַת (vel סְנִית vel סְנֵית)	סְנִיאָה vel סְנִיא	ܣܢܝܬ	ܣܢܝ (ܣܢܝܝܢ)

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
		סְנֵיתוּן	ܣܢܝܬ	ܣܢܝܬܘܢ
	סְנֵית (סְנֵית)	סְנֵיתֵין	ܣܢܝܬܝ	ܣܢܝܬܝܢ
	סְנֵית	סְנֵינָא	ܣܢܝܬ	ܣܢܝܢ (ܣܢܝܢܢ)
Aor. II	יִגְלֵא	יִגְלוֹן	ܢܓܠܐ	ܢܓܠܘܢ
	(-לֵי -לִין)	(וּן)		
	תִּגְלֵי	יִגְלְיָן	ܬܓܠܐ	ܢܓܠܝܢ
	תִּגְלֵא	תִּגְלוֹן (-וּן)	ܬܓܠܐ	ܬܓܠܘܢ
	תִּגְלִין	תִּגְלְיָן	ܬܓܠܝܢ	ܬܓܠܝܢ
	אֶגְלֵא	נִגְלֵא	ܐܓܠܐ	ܢܓܠܐ
	(-לֵה -לֵי)			
Imper.	גְּלִי (גְּלִי)	גְּלוֹ	ܓܠܝ	ܓܠܘ
	גְּלִי	גְּלָנָא (גְּלָן)	ܓܠܝ	ܓܠܝܝܢ
Part. act.	גָּלֵא	גָּלַיִן	ܓܠܐ	ܓܠܝܢ
	גָּלְיָא	גָּלְיָן	ܓܠܝܐ	ܓܠܝܢ
Part. pas.	גְּלֵא (גְּלִי)	גְּלַיִן (גְּלַן)	ܓܠܐ	ܓܠܝܢ
	גְּלֵיָא	גְּלָן (גְּלַיָן)	ܓܠܝܐ	ܓܠܝܢ
Inf.		מִגְלֵא (-לֵי)	ܡܓܠܐ (-ܠܝ)	

In Passivo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	אִתְגְּלִי (-לֵי)	אִתְגְּלִיוּ	ܐܬܓܠܝ	ܐܬܓܠܝܘ

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
	אִתְגְּלֵית	אִתְגְּלֵינָא	[illegible]	[illegible]
	(גְּלִית)			([illegible])

cet. juxta flexionem סְנִי [illegible].

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. II.	יִתְגְּלֵי	יִתְגְּלוֹן	[illegible]	[illegible]
	(־לֵא)	(לוּן)		
2. f.	תִּתְגְּלִין	תִּתְגְּלְיָן	[illegible]	[illegible]
			cet.	
Imp.	אִתְגְּלֵי	אִתְגְּלוֹ	[illegible]	[illegible]
	(־לָא)			
	אִתְגְּלַי	אִתְגְּלְיָא	[illegible]	[illegible]
Part.	מִתְגְּלֵי	מִתְגְּלְיָן	[illegible]	[illegible]
	מִתְגְּלְיָא	מִתְגַּלְיָן	[illegible]	[illegible]
Inf.		אִתְגְּלָאָה	[illegible]	[illegible]

Forma II.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גַּלִּי (גַּלִּיא)	גַּלִּיוּ	[illegible]	[illegible]
	גַּלִּית	גַּלִּיא	[illegible]	[illegible]

cet. ut: סְנִי [illegible].

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. II.	יְגַלֵּי (־לֵא)	יְגַלּוֹן	[illegible]	[illegible]
2. f.	תְּגַלִּין	תְּגַלְּיָן	[illegible]	[illegible]

cet.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Imp.	גַּלִּי (גַּלֵּי)	גַּלּוֹ	ܓܰܠܳܐ	ܓܰܠܰܘ
	גַּלִּי	גַּלָּנָא	ܓܰܠܳܝ	ܓܰܠܶܝܢ
Part. act.	מְגַלֵּי	ܡܓܰܠܶܐ pass.	מְגַלַּי	ܡܓܰܠܰܐ
Infinitiv.	גַּלָּאָה		ܡܓܰܠܳܝܘ	

In Passivo.

Aor. I.	אִתְגַּלִּי	אִתְגַּלִּיו	ܐܶܬܓܰܠܺܝ	ܐܶܬܓܰܠܺܝܘ
	cet. ut פַּנִּי	ܦܰܢܺܝ		
Aor. II.	יִתְגַּלֵּי (־לֵּא)	יִתְגַּלּוֹן	ܢܶܬܓܰܠܶܐ	ܢܶܬܓܰܠܽܘܢ
Imp.	אִתְגַּלִּי	ܐܶܬܓܰܠܳܐ Part.	מִתְגַּלֵּי	ܡܶܬܓܰܠܶܐ
Inf.	אִתְגַּלָּאָה		ܡܶܬܓܰܠܳܝܘ	

Forma III.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַגְלִי (־לֵי)	f. אַגְלִיַת	m. ܐܰܓܠܺܝ	f. ܐܰܓܠܝܰܬ
Aor. II.	יַגְלֵי	ܢܰܓܠܶܐ Imp.	אַגְלִי	ܐܰܓܠܳܐ
Part. act.	מַגְלֵי	ܡܰܓܠܶܐ pass.	מַגְלַי	ܡܰܓܠܰܐ
Inf.	אַגְלָאָה		ܡܰܓܠܳܝܘ	

In Passivo.

Aor. I. אִתְגַּלִּי ܐܬܓܠܝ Aor. II. יִתְגַּלֵּי ܢܬܓܠܐ
(־לֵי)

Imp. אִתְגַּלִּי ܐܬܓܠܐ Inf. אִתְגַּלָּאָה ܡܬܓܠܝܘ
(־לֵי)

Part. מִתְגַּלֵּא ܡܬܓܠܐ

Forma IV.

In Activo.

Aor. I. שַׁגְלִי ܫܓܠܝ Aor. II. יְשַׁגְלֵי ܢܫܓܠܐ
(־לֵי) (־לֵא)

Imp. שַׁגְלִי ܫܓܠܐ Inf. שַׁגְלָאָה ܡܫܓܠܝܘ
(־לֵי)

Part. act. מְשַׁגְלֵא ܡܫܓܠܐ pass. מְשַׁגְלַי ܡܫܓܠܝ
(־לֵי)

In Passivo.

Aor. I. אִשְׁתַּגְלִי ܐܫܬܓܠܝ Aor. II. יִשְׁתַּגְלֵי ܢܫܬܓܠܐ
(־לֵי)

Imp. אִשְׁתַּגְלִי ܐܫܬܓܠܐ Inf. אִשְׁתַּגְלָאָה ܡܫܬܓܠܝܘ
(־לֵי)

Part. מִשְׁתַּגְלֵי (־לֵא) ܡܫܬܓܠܐ

Nota 1. In aor. I. Ktal praeter usitatissimam flexionem occurrit alia, nonnullis tantum verbis propria, et cum flexione aoristi I. reliquarum formarum hujus verbi conveniens, quam exhibet paradigma סְנִי, ܣܢܝ. Anomaliae quoque hujus paradigmatis, quas ad nonnullas personas chaldaicas adjecimus, in flexione aoristi I. reliquarum formarum occurrunt.

2. Verba hujus generis plures earundem personarum terminationes in flexione temporum admittunt, quarum nonnullas jam in paradigmate notavimus; sunt autem praecipue sequentes:

A. In *Chaldaeorum* aoristo I. *a*) habet 2. persona sing. masc. more Hebraeorum formas: גְּלִיתָא, גְלֵיתָא, גְּלֵיתָ, גְּלִיתָא, et 1. sing. comm.: גְּלִיתִי, quae formae hebraicae fere saepius occurrunt, quam ipsae paradigmatis.

b) Praeterea habet 3. pers. sing. foem. formas: גְּלַת, גְּלָאת et גְּלִית; 3. plur. masc. formam hebraicam: גְּלוּ, etiam: גְּלוֹן, aut saepe primam radicalem habet motam, ut: בְּעוֹ, Cant. 3, 1., denique 3. plur. foem.: גְּלָאן, גְּלֵן.

c) In imperativo habet 2. plur. masc.: גְּלוֹן, et 2 plur. foem.: גְּלֵן vel גְּלֶנָה, in qua posteriori forma manet etiam tertia rad., ut: בְּכָאֶנָה *plorate*, II Sam. 1, 24.

d) Omnes denique horum verborum terminationes in א per hebraismum saepe א mutant in ה, id quod praecipue obtinet in sacris Danielis et Esrae reliquiis.

B. In *Syrorum* aoristo I. Ktal et Ethktel habet 3. persona plur. foem. etiam formam: ܓ̈ܠܝܝܢ, ܐܬܓ̈ܠܝܝܢ, et 1. pl. comm.: ܓܠܝܢܢ, ܐܬܓܠܝܢܢ.

His jam praemissis, varias ac multiplices horum verborum ànomalias ope paradigmatis exponemus.

I. Quoties tertia rad. א ܐ verbum claudit, vel א ܐ manet quiescens, vel mutatur in י ܝ quiescens, utrumque vero quiescit

in aor. I. Ktal in ־ָא ־ܐ, nonnunquam in ־ֵי ־ܝ;
in aor. I. act. vel passiv. reliquarum form. in
־ֵי (־ִי) ־ܝ;
in aor. II. omnium formarum in
־ֵא (vel ־ֵי, ־ִי), ־ܐ;
in imper. Ktal in ־ִי vel ־ֵי, ־ܝ;
— Ethktel in ־ֵי vel ־ִי, ־ܝ;
— reliquarum formarum in ־ִי, ־ֵי, ־ܐ;
in inf. Ktal in ־ֵא (־ֵי) ־ܐ (־ܝ);
— reliquarum form. in ־ָאָה (־ָאָא) ־ܬܐ;
in part. pass. Katel, Aktel, Schaktel in ־ֵי ־ܝ;
in reliquis partic. in ־ֵא vel ־ֵי, (etiam ־ִי in Ktil) ־ܐ.

II. Ubi vero in fine verbi litera vel syllaba adcrescit, vel α) א ܐ *mutatur* in literam י ܝ, quae porro aut *mota* est, aut *quiescens*, vel β) א ܐ prorsus *abjicitur*. Nimirum

α) *Mutatur* א ן vel 1. in literam י ـِ *motam* in persona plur. foem. 2. et 3. aoristi II. omnium formarum utriusque dialecti.

Praeterea apud *Chaldaeos* in forma גְּלִית personae 3. sing. foem. aor. I. (conf. A. *b* hujus §.), et in formis: סְגִיא (סְגִית) סְגִית personae 3. foem. sing. et plur. aor. I. Apud *Syros* in pers. 3. foem. sing. aoristi I. omnium formarum, excepta prima activa Ktal, in forma altera: ـِـيـ personae 3. foem. plur. aor. I. omnium formarum, et in 2. foem. plur. imperativorum.

Porro saepius in flexione participiorum utriusque dialecti, conf. Parad. masc. 6. chald., IX. syr., et foem. *f* chald., 8. 9. syr.

Denique in Syrorum infinitivis, excepto Ktal, in quibus Chaldaei retinent אָ motam, et rarius tantum mutant in י, ut: הַשְׁבָּיָה (inf. Aktel.) Dan. 6, 9.

Vel 2. א ן mutatur in literam י ـِ *quiescentem*, id quod tantum obtinet in aoristi I. persona 2. sing. et plur. utriusque generis, et in 1. sing. et plur., in quibus personis apud Chaldaeos lit. י in Ktal plerumque quiescit in ـֵ, in reliquis

vero formis, et saepe etiam in Ktal, quiescit in ־ַ;
apud Syros autem in iisdem personis aoristi I.
Ktal ܝ plerumque quiescit seu diphthongescit in
ܰܝ, in iisdem reliquarum formarum, et non raro
etiam formae Ktal, in ־ִ.

β). Litera א ה *abjicitur*, nimirum

a. In *aoristi I.* Ktal persona 3. foem. sing. et 3.
masc. plur. utriusque dialecti, et in 3. foem. plur.
Syrorum.

b. In aoristi I. reliquarum formarum syriacarum persona 3. foem. plur.

c. In *aoristi II.* omnium formarum utriusque dialecti persona 2. foem. sing., (ubi ex ܰܝܢ
fit ܝܢ), in 2. et 3. masc. plur., (ubi ex ון fit ון).

d. In plurali masc. *participiorum*, ubi terminatio ין־ ܝܢ mutatur in ין־, ܝܢ, conf. Parad.
masc. 6. chald., IX. syr.

e. In *imperativorum* 2. foem. sing.; (ubi ־ִי
mutatur in ־ַי, et ܝ in ܝ), et in 2. masc.
plur., (ubi ו mutatur in ו, et ܘ in ܘ); atque in
chaldaica 2. foem. plur., quae desinit in ־ָנָא.

In Syrorum imperativis ܶ ex 2. foem. sing. migravit in 2. foem. plur., in Ktal semper, et nonnunquam in reliquis etiam formis.

§. 60.

DE VERBIS ל״א ,ל״ן CUM SUFFIXIS.

Singulari prorsus modo et Chaldaei et Syri verbis ultimae rad. א ן suffixa solent adnectere; conf. §. 11. in fine.

I. Apud *Chaldaeos* 1.) Persona 3. masc. sing. aoristi I. omnium formarum literam א et י *a*) plerumque abjicit, *b*) non raro quoque retinet, ut: *a*) חֲזַנִי II. Sam. 1, 7. חֲזָהִי Jud. 19, 3. תְּלָנוּן Jes. 42, 5. אַחְזִנּוּן (Aktel) II. Reg. 20, 13. *b*) בְּרָאַנִי Prov. 8, 22. חֲזָאָה Gen. 38, 15. אַחֲזֵינִי Ezech. 11, 25. אַחֲזְיָךְ Deut. 4, 36.

2) Terminatio tertiae pers. sing. foem. aor. I ־ַת ante omnia fere suffixa mutatur in ־ָת, ut: אַטְעָיַתְנּוּן (Aktel) Hos. 4, 12.

3) Persona 2. et 1. comm. aoristi I. omnium formarum in singulari numero rarius, in plurali vero nunquam mutatur ante suffixa, ut: רְמִיתַנִי (2. pers.) Jon. 2, 4. חֲזֵיתֵיה (1. pers.) Gen. 44, 28. Sed etiam, rarius quamvis, occurrit haec

forma: אַחְסְנְתַּנִי (2. pers. Aktel) Ps. 71, 20. בְּנִיתָה (1. pers.) Dan. 4, 27.

4) Tertia plur. masc. aor. I. plerumque habet ו pro ן, et וּ pro וּן —, ut: חֲווּהָא Thren. 1, 7. עַטְעֻיוּךָ Jes. 3, 12. Rarius occurrit: רְמוֹנוּן Jos. 10, 27. רְמוֹהִי Jer. 38, 9.

5) Personae aoristi II., quibus in fine nihil adcrescit, (3. masc. et foem., 2. masc., 1. comm. sing. et 1. comm. plur.), abjecta tertia radicali, verbum inter et suffixa, sub *a* §. 11. expressa, adsciscunt נ—, ut: אֶבְעֶנֶּיהָ, Prov. 23, 35. In reliquis vero aoristi II. personis suffixa modo regulari accedunt.

6) Imperativorum personis, in vocalem desinentibus, suffixa, sub *b*. §. 11. indicata, absque mutatione et simpliciter adduntur, ut: רְמִינִי Exod. 4, 3. אַחֲזִינִי, אַשְׁקִינִי (Aktel), Exod. 33, 18. Gen. 29, 7. In Ktal occurrit etiam forma: קְרִיהָ *lege illam* (illud), Jer. 36, 15., et in plurali offenditur etiam ו pro וּ, ut: רְמוֹנִי Jon. 1, 12.

7) Infinitivus Ktal vel sequitur paradigma 6. masc., ut: מֶחֱזֵיהּ *videre illum*, vel tertiam rad. amittit, ut: מֶחֱזָךְ *videre te*; utrumque habes in II. Sam. 13, 5. 6. מִבְכָּה Gen. 23, 2.

II. Apud *Syros* 1. In personis, exeuntibus in ܶܠ, (3. masc. sing. aor. I. Ktal, et 2. masc. sing. imperativorum Katel et Aktel), ܐ abjecto, ܶ pronuntiatur cum suffixis *b*., (sed cum ܗܝ tertiae pers. masc. sing.), ut: ܓܒܳܢ, Eph. 1, 4. ܕܢܫܦܪܶܗ II. Tim. 2, 4. ܚܘܳܢ Joh. 14, 8. ܐܬܠܶܝܗܝ Matth. 17, 17.

2. In personis, in ܝ desinentibus, vel, ܼ abjecto, ܝ tanquam consonans mota pronuntiatur cum suffixis *a*; ita in 3. masc. sing. aoristi I. formae II. et III., nonnunquam etiam I. formae, ut: ܚܘܝܢܝ Act. 10, 28. ܐܩܝܡܗ Luc. 4, 9., vel ܝ manet, et conjungitur cum suffixis *b*.; ita in 2. masc. sing. imperativi Ktal, et in priori casu ante suffixa ܟܘܢ ܟܝܢ, ut: ܫܕܝܗ Matth. 5, 29., ܚܘܝܟܘܢ Matth. 3. 7.

3. Aoristi I. personae: 3. foem. et 1. comm. sing. cum suffixis *a*., et 2. masc. sing. cum suffixis *c*., in

omnibus formis immutatae manent. Ita etiam personae: 3. foem., 2. masc. et foem. et 1. comm. in numero plur. aoristi I. omnium formarum, et 2. ac 3. masc. et foem. in plur. aoristi II. omnium formarum cum suffixis *c.* regulari modo conjunguntur.

4. In personis, quae in ܘ otiosum terminantur, ܘܗܝ pro ܘ, et ܘܢ pro ܘܢ pronuntiatur cum suffixis *b.*; sic in 3. masc. plur. aoristi I. omnium formarum, et in 2. masc. plur. omnium imperativorum, ut: ܚܙܐܘܗܝ, Matth. 2, 10. in aor. I., et Hebr. 3, 1. in imper.; ܢܣܝܘܢܝ Hebr. 3, 9. in aor. I. Katel.

5. Terminatio personarum in ܝܬ mutatur in ܝܬ, et adnectuntur suffixa *b.*; sic in 3. masc., 2. masc. et foem., 1. comm. sing. et in 1. comm. plur. aoristi II. omnium formarum, ut: ܐܫܠܡܝܗ Joh. 19, 10. ܠܫܡܠܝܘܗܝ Matth. 2, 6., ܢܦܨܝܢ Tit. 2, 14. ܢܫܡܠܝܟܘܢ I. Thess. 1, 11.

6. Personae imperativorum foeminini generis: ܓܠܝ et ܓܠܝܢ vel ܓܠܝܢ, sonant: ܓܠܝܢ vel ܓܠܐܝ

cum suffixis *b.*, et ܝܐ cum suffixis *c.*, ut: ܐܰܝܬܺܝܬܽܘܗܝ, II. Sam. 14, 10. ܐܰܫܩܺܝܢܝ Gen. 24, 17. ܟܰܣܳܘܢܝ (plur.) Luc. 23, 30.

7. In infinitivo Ktal pro ܐ̱ ponitur ܡ, ut: ܠܡܶܚܙܳܝܟ Luc. 8, 20. ܠܡܰܘܒܳܕܶܗ Matth. 2, 13. Sed ante : ܟܽܘܢ et ܟܶܝ, abjecto ܐ, manet ܶ, ut: ܠܡܶܣܢܰܝܟܽܘܢ Joh. 7, 7.

§. 61. TERTIA CLASSIS: DE VERBIS DUPLICITER IRREGULARIBUS.

De verbis tertiae *classis* nihil in specie erit dicendum, sequuntur enim regulas verborum primae et secundae classis illorum, ad quae pro duplici litera irregulari pertinent. Adferimus tamen exercitii gratia difficiliora quaedam horum verborum exempla:

I. Verborum פ״ן ܦ ܢ et ל״א ܢ, ut: נְדָא *adspersit*, ܢܣܳܐ *probavit*, in Aktal: אַדִּי aor. I., יַדִּי aor. II., מַדִּי part.; ܐܰܣܰܘ imp. *probate*, II. Cor. 13, 5.

II. Verborum פ״א ܦ ܢ et ל״א ܢ, ut: ܐܳܣܳܐ אָסָא *sanavit*, ܐܶܬܳܐ אֲתָא *venit*; in Ktal: אָתֵי *veniens*, אֵיתֵי

veniam, יֵיתְיָן *venient* foem. ܐܬܝ̈ܝ *venerunt* foem., ܬܐ *veni*, masc. ܬܝ *veni* foem. In Kattel: תְּסַנְּיֵה *sanabis eum*, ܐܣܝܗ *sanavit*, ܐܣܘ *sanate*, ܐܣܐ *sanabo*, ܐܣܝܘܗܝ *sanabo eum*. In Ethkatal: ܐܬܐܣܝ *sanatae sunt* foem. אִתְּסִיאוּ. In Aktel: מַיְתֵי *adducens*, ܐܝܬܝ *adduxit*, cet.

III. Verborum פ״י et ל״א, ut: יְמָא, ܝܡܐ *juravit*, ידא ܝܡܐ inus,, sed in For. III. *confessus fuit*; in Ktal יָמַן *jurantes*, masc., pro: יָמַיִן; תֵּימֵי *jurabis*; ܝܡܝܬ *juravi*, ܢܐܡܐ *jurabit*, ܡܐܡܐ *jurare*. In Aktel: יוֹמֵי, אוֹמֵינָךְ, תוֹמוֹן *juro tibi*, ܡܘܡܝܢ *exorcistae*, ܢܘܡܘܢ, אוֹדָאָה *confiteri*, אוֹדֵיתָא *confessus es*, נוֹדֵי *confitebitur*; ܐܘܕܝܬ *confessa est*, ܐܘܕܐ *confitebor*, *celebrabo*, ܡܘܕܝܘ *confiteri*, ܡܘܕܝܢܢ *confessi sumus*, (partic. cum pronom. §. 47.) ܐܘܠܦܢ *promisit*.

IV. Verborum ע״ו et ל״א, ut: ܠܐܝ *laboravit*, *aegre tulit*, (hebr. לָאָה), ܟܐܐ *objurgavit*; in Ktal: ܠܐܘ masc., ܠܐܝ foem. *laborarunt*; ܠܐܝܢ part. pass. in plur.; ܟܐܘ, *objurgarunt*, ܟܐܝ *objurga*, *cohibe*. In Aktel: ܢܠܐܝܟ *fessum te faciemus*; ܡܠܐܝܢ, part. plur.

In tironum gratiam ex praestantissima *Vateri* Grammatica inserimus §. sequenti tabulam omnium verborum irregularium et Chaldaeorum et Syrorum, cujus ope verba illa et cum verbo regulari et inter se facilius conferri, eorumque anomaliae uno quasi obtutu conspici possunt.

§. 62.

I. Forma activa

	Verbum regul.	V. פא	V. פן
Aor. I. 3. Sing.	קְטַל	אֲכַל	נְפַק
3. Plur.	קְטַלוּ	regularis	regularis
Aor. II. 3. S.	יִקְטַל	יֵאכֻל vel יֵיכֻל	יִפַּק
3. Pl.	יִקְטְלוּן	יֵאכְלֻן	יִפְּקוּן
Imp. 2. S.	קְטֻל	regularis	פֻּק
2. Pl.	קְטֻלוּ		פֻּקוּ
Inf.	מִקְטַל	מֵאכַל vel מֵיכַל	מִפַּק
Part. act.	קָטֵל	vel מֵכַל	
Part. pass.	קְטִיל	regulare	regulare

I. Forma passiva

Aor. I. 3. S.	אִתְקְטֵל	אִתְאֲכֵל vel אִתְּכֵל	אִתְנְפֵק
3. Pl.	אִתְקְטִלוּ	cet.	
Aor. II. 3. S.	יִתְקְטֵל	in reliquis	
Imper. 2. S.	אִתְקְטֵל	regulari modo	
Inf.	אִתְקְטָלָא	flectuntur.	
Part.	מִתְקְטֵל		

II. Forma activa

Aor. I. 3. S.	קַטֵּל	אַכֵּל	נַפֵּק
3. Pl.	קַטִּלוּ	regularis	in reliquis
Aor. II. 3. S.	יְקַטֵּל	יְאַכֵּל vel יֵכֵּל	regulari
Imper. 2. S.	קַטֵּל		modo
Inf.	קַטָּלָא	regularis	flectitur.
Part. act.	מְקַטֵּל	regulare vel מְכֵּל	
Part. pass.	מְקַטַּל	vel מְכַּל	

Ktal.

V. פי	V. עו	V. עע	V. לא
ילד	קם	דק	גלא
regularis	קמו	דקו	גלו
ילד vel יילד	יקום	ידוק	יגלי
ידע vel יילדון	יקומון	ידקון	יגלון
לד	קום	דק	גלי
לדו	קומו	דקו	גלו
מדע vel מילד	מקם	מדק	מגלא
regulare	קאם	regulare	גלא
	קים		גלא

Ithktel.

אתילד	אתקים	אדקק	אתגלי
in reliquis		in reliquis	אתגליו
regulari modo	יתקים	regulari modo	יתגלי
flectitur.		flectitur.	אתגלי
			אתגלאה
			מתגלי

Kattel.

ילד	קים	דקק	גלי
in reliquis	קימו	in reliquis	גליאו
regulari modo	יקים	regulari modo	יגלי
flectitur.	קים	flectitur.	גלי
	קימא		גלאה
	מקים		מגלי
	מקים		מגלי

	Verbum regul.	V. פא	V. פ״ן
			II. Forma passiva
Aor. I 3. S.	אִתְקְטֵל	אִתְאֲכֵל, etiam אִתְּסִי	אִתְּנְפֵק
3. Pl.	אִתְקְטָלוּ	II. Reg. 2, 22. 8, 29.	
Aor. II.	יִתְקְטֵל	in reliquis	
Imper.	אִתְקְטֵל	regulari modo	
Infinit.	אִתְקְטָלָא	flectuntur.	
Partic.	מִתְקְטֵל		
			III. Forma activa
Aor. I. 3. S.	אַקְטֵל	אוֹכֵל vel אֵיכֵל	אַפֵּק
3. Pl.	אַקְטֵלוּ	אוֹכֵלוּ	אַפֵּקוּ
Aor. II.	יַקְטֵל	יוֹכֵל	יַפֵּק
Imper.	אַקְטֵל	אוֹכֵל	אַפֵּק
Infinit.	אַקְטָלָא	אוֹכָלָא	אַפָּקָא
Part. act.	מַקְטֵל	מוֹכֵל	מַפֵּק
Part. pass.	מַקְטַל	מוֹכַל	מַפַּק
			III. Forma passiva
Aor. I.	אִתַּקְטַל	אִתּוֹכַל	אִתַּפַּק
			IV. Forma activa
Aor. I.	שַׁקְטֵל	שׁוֹכֵל vel שֵׁיכֵל	
			IV. Forma passiva
Aor. I.	אִשְׁתַּקְטַל	אִשְׁתּוֹכַל	

Ithkattal.

V. פ״י	V. ע״ו	V. ע״ע	V. ל״א
אִתְיְלִד	אִתְקַיַּם	אִדַּקַּק	אִתְגְּלִי
in reliquis	אִתְקַיַּמוּ	in reliquis	אִתְגְּלִיו
regulari modo	יִתְקַיַּם	regulari modo	יִתְגְּלֵי
flectitur.	אִתְקַיַּם	flectitur.	אִתְגְּלֵי
	אִתְקַיָּמָא		אִתְגְּלָאָה
	מִתְקַיַּם		מִתְגְּלֵא

Aktel.

אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלִי
אוֹלֵדוּ	אֲקִימוּ	אַדִּקוּ	אַגְלִיאוּ
יוֹלֵד	יְקִים	יַדֵּק	יַגְלֵי
אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלֵי
אוֹלָדָא	אֲקָמָא	אַדָּקָא	אַגְלָאָה
מוֹלֵד	מְקִים	מַדֵּק	מַגְלֵא
מוֹלַד	מְקָם	מַדַּק	מַגְלִי

Iththaktal.

אִתּוֹקַד	אִתְקִים vel אִתְּקָם		אִתַּגְלִי
	Aor. II. יִתְּקָם		
	Part. מִתְּקָם		

Schaktel.

שֵׁיצִי			שַׁגְלִי

Ischthaktal.

אִשְׁתּוֹתַר			אִשְׁתַּגְלִי

I. Forma activa

	Verbum regul.	V. ܦܐ.	V. ܥܐ.	V. ܦܢ.
Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܫܐܠ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܘܠ	ܢܐܟܘܠ	ܢܫܐܠ	ܢܦܘܩ
Imper.	ܩܛܘܠ	ܐܟܘܠ	ܫܐܠ	ܦܘܩ
Infin.	ܡܩܛܠ	ܡܐܟܠ	ܡܫܐܠ	ܡܦܩ
Part. act.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܫܐܠ	ܢܦܩ
Part. pass.	ܩܛܝܠ	ܐܟܝܠ	ܫܐܝܠ	ܢܦܝܩ

I. Forma passiva

Aor. I.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܫܬܐܠ	ܐܬܢܦܩ
Aor. II.	ܢܬܩܛܠ	ܢܬܐܟܠ	ܢܫܬܐܠ	in reliquis
Imper.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܫܬܐܠ	regulari
Infin.	ܡܬܩܛܠܘ	ܡܬܐܟܠܘ	ܡܫܬܐܠܘ	modo
Part.	ܡܬܩܛܠ	ܡܬܐܟܠ	ܡܫܬܐܠ	flectitur.

II. Forma activa

Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܒܝܬ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܠ	ܢܐܟܠ	vel	in reliquis
Imper.	ܩܛܠ	pro alia forma	ܫܐܠ	regulari
				modo
Infin.	ܡܩܛܠܘ	ܡܐܟܠܘ	cet.	flectitur.
Part. Act.	ܡܩܛܠ	ܡܐܟܠ		
Part. Pass.	ܡܩܛܠ	ܡܐܟܠ		

Ktal.

V. [illegible]	V. [illegible]	V. [illegible]	V. [illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Ethktel.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	regulari modo flectitur in reliquis.	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]

Katel.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
regulari modo flectitur in reliquis.	[illegible]	regulari modo flectitur in reliquis.	[illegible]
	[illegible]		[illegible]
	[illegible]		[illegible]
	[illegible]		[illegible]
	[illegible]		[illegible]

L

II. Forma passiva

	Verbum regul.	V. ܝܠܕ	V. ܩܡ	V. ܥܠ
Aor. I.	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ	ܐܶܬ݂ܝܠܶܕ	ܐܶܬ݂ܬ݁ܩܺܝܡ	ܐܶܬ݂ܥܠܶ
Aor. II.	ܢܶܬ݂ܩܰܛܰܠ	ܢܶܬ݂ܝܠܶܕ	cet. vel	
Imper.	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠ	ܐܶܬ݂ܝܠܶܕ	ܐܶܬ݂ܩܝܡ	regulari modo
Infin.	ܡܶܬ݂ܩܰܛܳܠܽܘ	ܡܶܬ݂ܝܠܳܕ݂ܽܘ	cet.	flectitur
Partic.	ܡܶܬ݂ܩܰܛܰܠ	ܡܶܬ݂ܝܠܶܕ		in reliquis.

III. Forma activa

Aor. I.	ܐܰܩܛܶܠ	ܐܰܘܠܶܕ v. ܐܝܠܶܕ	ܐܰܩܺܝܡ	ܐܰܥܶܠ
Aor. II.	ܢܰܩܛܶܠ	ܢܰܘܠܶܕ	ܢܩܺܝܡ	ܢܰܥܶܠ
Imper.	ܐܰܩܛܶܠ	ܐܰܘܠܶܕ	ܐܰܩܺܝܡ	ܐܰܥܶܠ
Infin.	ܡܰܩܛܳܠܽܘ	ܡܰܘܠܳܕ݂ܽܘ	ܡܩܳܡܽܘ	ܡܰܥܳܠܽܘ
Part. act.	ܡܰܩܛܶܠ	ܡܰܘܠܶܕ	ܡܩܺܝܡ	ܡܰܥܶܠ
Part. pass.	ܡܰܩܛܰܠ	ܡܰܘܠܰܕ	ܡܩܰܡ	ܡܰܥܰܠ

III. Forma passiva

Aor. I.	ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܩܛܰܠ	ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܘܠܰܕ		ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܥܰܠ

IV. Forma activa

Aor. I.	ܫܰܩܛܶܠ, ܫܰܘܠܶܕ vel ܫܺܝܠܶܕ

IV. Forma passiva

Aor. I.	ܐܶܫܬ݁ܰܩܛܰܠ ܐܶܫܬ݁ܰܘܠܰܕ

Ethkatal.

V. ܦܝ.	V. ܥܘ.	V. ܥܥ.	V. ܠܐ.
ܐܬܝܠܕ	ܐܬܩܝܡ	ܐܬܒܙ	ܐܬܓܠܝ
regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܓܠܐ
	ܐܬܩܝܡ		ܐܬܓܠܐ
	ܡܬܩܝܡܘ		ܡܬܓܠܝܘ
	ܡܬܩܝܡ		ܡܬܓܠܐ

Aktel.

ܐܘܠܕ	ܐܩܝܡ	ܐܒܙ	ܐܓܠܝ
ܢܘܠܕ	ܢܩܝܡ	ܢܒܙ	ܢܓܠܐ
ܐܘܠܕ	ܐܩܝܡ	ܐܒܙ	ܐܓܠܐ
ܡܘܠܕܘ	ܡܩܝܡܘ	ܡܒܙܘ	ܡܓܠܝܘ
ܡܘܠܕ	ܡܩܝܡ	ܡܒܙ	ܡܓܠܐ
ܡܘܠܕ	ܡܩܝܡ	ܡܒܙ	ܡܓܠܝ

Eththaktal.

ܐܬܬܘܠܕ	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܬܓܠܝ

Schaktel.

ܫܘܕܥ			ܫܓܠܝ

Eschthaktal.

ܐܫܬܘܕܥ			ܐܫܬܓܠܝ

§ 63.

DE USU VERBORUM.

I. Aramaeorum verbum multo religiosius, quam Hebraeorum vel Arabum, concordare cum nominis genere et numero, sed nihilo minus saepe occurrere constructionem verbi ad sensum, supra jam observavimus § 18. V. p. 36.

II. Verbis intransitivis seu neutris, Syri inprimis, non raro passivo sensu utuntur, ut: ܛܥܐ *errare*, pro: *decipi* πλανᾶσθαι, Luc. 21, 8. Joh. 7, 47.; ܝܩܕ .יְקַד *arsit*, pro: *combustus fuit*, Matth. 13, 30. Hebr. 13, 11.; ܢܦܠ *cecidit*, pro: *conjectus*, *dejectus est*, Matth. 3, 10. Joh. 3, 24.; ܢܦܩ *egressus est*, pro: *ejectus est*, Matth. 8, 12. Luc. 16, 4.; ܣܠܩ *ascendit*, pro: *extractus*, *evulsus est*; ܥܠ *ingressus*, pro: *illatus est*, Lev. 10, 18. Act. 21, 37.; ܩܡ *stetit*, pro: *constitutus est*, sensu ecclesiastico. Imo tota activa constructio ponitur pro passiva, ut: Dan. 5, 21. וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שַׁוִּי — עִשְׂבָּא כְּתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ; *et cor ejus cum bestiis posuerunt — herbis instar taurorum pascebant eum*, utrumque verbum impersonaliter, pro: *mens illius bestiis similis facta*

est — *ipse herbis instar taurorum pastus est*: er sank zur Unvernunft der Thiere herab, — wurde mit Gras gefüttert, wie Stiere.

III. Verba e contrario passiva non solo sensu reciproco, ut: ܐܬܪܚܩ *elongatus est*; pro: *se elongavit, abiit*, sed, deponentium instar, plane activo sensu veniunt, ut: ܐܬܓܘܪ, *ruminavit*, ܐܬܚܫܒ, *cogitavit*, ܐܬܒܝܢ *intellexit*. Conf. § 36.

IV. Composita verba vel simplicibus, vel modo periphrastico exprimuntur, adjectis quibusdam verbis vel particulis auxiliaribus, ut: Act. 26, 5. *praescientes* ܡܩܕܡܝܢ; Marc. 13, 23. *praedixi* ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ (*occupavi dixi*); Joh. 20, 4. ܪܗܛ ܩܕܡܗ *cucurrit praevenit eum*, pro: *praecucurrit*; Matth. 5, 39. ܠܐ ܬܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܐ, *ut non stetis contra malum*, pro: μη ἀντιςηναι τῳ πονηρῳ, *non resistere malo*; Act. 25, 5. ܢܚܬܘܢ ܥܡܢ *descendant nobiscum*, pro: συγκαταβαντες; Rom. 11, 20. ܠܐ ܬܬܪܝܡ ܒܪܥܝܢܟ, *non inflatus sis in opinione tua*, pro: μη ὑψηλοφρονει, *noli superbire*.

V. Syri, adloquentes in secunda persona, post interveniens relativum vel participium, in tertiam personam deflectunt, ut: ܠܟ ܟܠ ܡܕܡ

ܒܪܘܚܐ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܠܚܒܪܗ, *non excusationem habes*, (*non est tibi eductio in spiritu*, ut Kirsch. Chrestom. Syr. p. 37. lin. 7.) *o homo! qui judicat proximum suum;* Rom. 2, 1, ܐܡܪܘ ܠܝ ܐܢܬܘܢ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ: (*dicite mihi vos*), *qui volunt* (pro: *vultis*) *esse sub lege*; Gal. 4, 21. ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܬ ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ: *O Hierosolyma, Hierosolyma, occidens prophetas, et eos lapidans, qui missi sunt ad ipsum*, pro: *ad te!* Luc. 13, 34.

VI. Verba, quae significant: *confiteri, abnegare* (pro: *partes alicujus sequi, ab aliquo deficere*), cum *Beth* construuntur, ut: ܕܢܘܕܐ ܒܝ, *qui confessus fuerit in me;* ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ, *qui abnegaverit in me;* וּכְפַר בִּתְחִיַּת מֵתַיָּא *et negavit vivificationem mortuorum*, Gen. 25, 34. Targ. Jerus.; simile Gen. 25, 29. Jonath.; וּכְפַרוּ בִּדְחַלָא תַקִּיפָא *abnegarunt Deum fortem*, Deut. 32, 15. Targ. Jerus.; Jer. 2, 27. Jonath., Ps. 12, 5. Targ. cet. Conferantur porro exempla in *Barhebraei* Chron. p. 162. lin. ult., p. 249. lin. 4., p. 514. lin. 7., p. 562. lin. 6. a fine; p. 580. lin. antep., et textus graecus N. F., Matth. 10, 32. Luc. 12, 8.

אודי ܐܘܕܝ *confessus fuit*, cum dativo significat: *gratias referre*, sed cum accusativo: *laudare, celebrare*; conf. Matth. 11, 25.

§. 64. SINGULARES EXPRESSIONES AC PHRASES.

Tirones ut facilius intelligant, qua ratione, mira prorsus ac singulari, Orientales non raro cogitata sua exprimant, nonnullas insignes expressiones ac phrases adponimus ex *J. D. Michaelis* Gramm. Syr. §§. 111 et 114.

1. ܥܳܐܶܠ ܡܶܢ ܬܰܪܥܳܐ *ingrediens ex porta*; ܣܳܠܶܩ ܡܶܢ ܕܽܘܟܬܳܐ ܐ̱ܚܪܺܝܢܳܐ *ascendens ex alio loco*, (per alium locum), *Joan.* 10, 1. 2. Chaldaei id exprimunt per: מֵעַל בְּתַרְעָא *ingredi per portam*. Conf. Marc. 7, 19. καὶ εἰς (pro: δια) τον ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, *et in* (per) *latrinam exit*.

2. ܟܰܕ ܐܳܟܠܺܝܢ ܗܘܰܘ ܩܰܪܨܰܘܗ̱ܝ *cum comederent frusta, seu carnem ejus*, i. e. eum accusarent, calumniarentur, Matth. 27, 12; דִּי אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי *qui eum accusaverunt*; ܐܶܬܐܟܶܠ ܠܶܗ ܩܰܪܨܰܘܗ̱ܝ *accusatus est*, *Luc.* 16, 1. Hinc: ܐܳܟܶܠ ܩܰܪܨܳܐ, אֲכַל קַרְצָא *accusator, obtrectator*, διαβολος, Matth. 4, 1. 5. 8. 11. 25, 41; ܡܶܐܟܰܠ ܩܰܪܨܳܐ *accusatio, obtrectatio*

Rom. 1, 30. Hebraei id exprimunt per: אָכַל בָּשָׂר *comedit carnem* (alterius).

3. *Necessum esse*, pro quo exprimendo linguis Orientalium verbum deest, Syri reddunt per ܐܠܨ *coegit*, ut: ܐܠܨܐ ܠܝ ܨܒܘܬܐ *cogit me res*, pro: necessum habeo, vel necesse est; *Phil.* 1, 24. ܗܠܝܢ ܕܐܠܝܨܢ *ea, quae coguntur*, pro: ἀναγκαῖα *necessaria*, *Act.* 15, 28.

4. Ope verbi ܐܬܐ Syri varias phrases formant, ut: ܕܠܩܕܡܝܟ ܐܬܐ ܐܢܬ *quod ante te venias* i. e. proficias, progrediaris, *I. Tim.* 5, 15. ܐܬܝܬ ܒܬܪ ܡܠܦܢܘܬܝ *secutus es meam doctrinam*; ܐܬܝܢ ܗܘܝ ܒܬܪܗ *quae eum secutae erant*, conf. ὀπίσω ἐλθεῖν *Matth.* 3, 11. 4, 19. 16, 24. *Marc.* 1, 17. 8, 34. *Luc.* 9, 23. 14, 27. *Joan.* 12, 19. ܐܬܝܢ ܗܘܝ ܕܡܥܘܗܝ *veniebant lacrimae ejus*, germ. *die Thränen kamen ihm*, pro: lacrimabatur, collat. *Ezech.* 24, 16. וְלֹא תָבוֹא דִּמְעָתֶךָ. *nec oborientur tibi lacrimae*.

5. ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ *malum fuit* seu *visum est illis*, i. e. *displicuit*, *Matth.* 26, 8. Chald. שְׂגִיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי *valde ei displicuit*; Hebr. רַע בְּעֵינָיו.

6. ܒܛܠ *desiit, vacavit,* deinde ut Latinorum: *vacare literis,* pro: *operam dare, studere.* ܠܐ ܒܛܝܠ ܠܟ *nonne curae tibi est? an nihil tua interest?* *Marc.* 4, 38., ܐܬܒܛܝܠ ܠܗ ܒܛܠܢܘܬܗ *vacavit super eo* pro: *curam ejus gessit.*

7. *Fiducia* (παῤῥησία) redditur per: ܓܠܐ ܐܬܓܠܝ ܐܦܝܢ *retecta est facies nostra,* i. e. παῤῥησίαν ἔχομεν, *fiduciam habemus, I. Joan.* 3, 21., unde: ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ et ܓܠܝܢ ܐܦܐ *retectio faciei,* pro: παῤῥησία *Phil.* 1, 20. *I. Tim.* 3, 13. *Hebr.* 3, 6. Ita quoque: ܒܥܝܢܐ ܓܠܝܐ *retecto oculo,* pro: *aperte, palam Joan.* 16, 25. 18, 20. *II. Cor.* 3, 12. *Hebr.* 4, 16. Chaldaei dicunt: גְּלִי אוּדְנָא *aurem retexit,* pro: *revelavit, intelligentiam praebuit.*

8. — ܒ — ܟܪܝܬ ܠܗ scil. ܪܘܚܐ vel ܢܦܫܐ, *confossus, abscissus vel decurtatus est ei,* scil. *spiritus* i. e. *tristatus est, Luc.* 18, 23. 24. Chaldaice idem: מִן דִּכְרֵיָא רוּחֵה. Similis, non vero eadem, phrasis est: ܠܐ ܬܬܦܣܩ ܠܟܘܢ *ut ne succidatur vobis* scil. *halitus* vel *spiritus* i. e. *ut ne segnescatis, Hebr.* 6, 12. inde: ܦܣܝܩܘܬܐ *torpor, negligentia,* 10, 39. Hebr. קְצַר רוּחַ. Contra vero: ܢܓܝܪ ܪܘܚܗ *protrahens spiritum suum, longanimis,* I. Cor. 13, 4.

ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ vel ܡܓܪܓܢܘܬ ܪܘܚܐ, *longanimitas*, I. Tim. 1, 16. Hebr. 6, 12. חוּבָא נְגִירָא הִיא רוּחָה *caritas longanimis est.*

9. ܡܨܝܐ ܒܐܝܕܝ ܡܪܗ *pertingens in manibus domini ejus* i. e. *potest dominus ejus*, *Rom.* 14, 4. ܕܡܨܝܐ ܒܐܝܕܘܗܝ, *qui potest*, *Hebr.* 11, 19.

10. ܒܐܦܐ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ *faciem accipitis* προσωποληπτεῖτε *Jac.* 2, 9. ܡܣܒ ܒܐܦܐ *acceptio faciei*, προσωποληψία *Matth.* 23, 28. ܢܣܒ ܒܐܦܐ *acceptor facierum, hypocrita,* Matth. 7, 5. Chaldaice vero dicitur sensu bono: נְסֵיבִית אַפָּךְ *honore te prosequutus sum.* Usurpatur etiam ut Hebr. לִפְנֵים et לִפְנֵי, v. c. ܩܕܡ ܐܦܝܟܘܢ *coram vobis*.

11. ܕܬܗܘܘܢ ܡܣܩܝܢ ܠܪܝܫ *ut faciatis ascendere ad caput*, *vel ad summum* i. e. *ad felicem exitum perducatis*, *V. Mos.* 29, 9.

12. ܢܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ *spiritus vel halitus exibat*, i. e. *defendebat se*, *Act.* 26, 1; ܒܡܦܩ ܪܘܚܝ *in apologia mea*, *II. Tim.* 4, 16.; chald. פִּתְחוֹן פֶּה Conf. *Kirsch.* Chrestom. p. 37. lin. 7. ܥܒܕ ܡܦܩܐ ܒܪܘܚܐ ܠܐܢܬܬܗ, *fecit eductionem in spiritu* (i. e. fecit excusationem) *Chakimo.*

13. ܢܣܝܡܘܢ ܒܪܫܗ *ut ponerent in capite*, pro: *punirent*, *Act.* 4, 21., unde: ܣܝܡܬ ܒܪܫܐ, vel conjunctim: ܣܝܡܬܒܪܫܐ *positio in capite*, pro: *poena*,, *supplicium*, *Act.* 22, 5. *Hebr.* 10, 29. ܣܡ ܥܠ *cinxit*, *circumdedit*; ܣܡ ܟܬܒܐ ܥܠ *composuit librum contra* (aliquem). *Asseman. T. I. bibl. Or. p.* 169. ܣܡܬ ܒܠܒܟ *posuisti in corde tuo* i. e. *constituisti*, *Act.* 5, 4. Hebr. שׂוּם לֵב עַל, et Chald. שְׂיָא לֵב *deliberavit*, *consideravit*; ܣܡܬ ܒܪܥܝܢܝ *posui in mente mea* i. e. *decrevi*, *Tit.* 3, 12. (cujus phrasis significatio in deteriorem quoque partem flexa occurrit, v. c. ܣܝܡܬ ܒܪܥܝܢܐ, *suspicio*, *I. Tim.* 6, 4.); ܣܡܢ ܠܒܢܝܐ, *posuit nos in filios* i. e. *adoptavit*, *Eph.* 1, 5. ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ, *ponite vobis positiones* i. e. *congerite vobis thesauros*, *Matth.* 6, 19. 20.

14. ܣܢܝܩܘܬܐ ܗܘܬ ܠܗ *Opus erat ei*, i. e. *oportebat eum*, *Joan.* 4, 4. ܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ, *male adfecti*, i. e. *aegroti*, *Marc.* 1, 32. 34. 2, 17.

15. ܥܒܪ ܥܠ ܚܡܪܐ *transiens super vinum*, i. e. παροινος *vinosus*, *I. Tim.* 3, 3. *Tit.* 1, 7.

16. ܥܠ ܠܗ ܒܫܢܘܗܝ, *intravit sibi in annos suos*, i. e. ἡλικιαν ἐχει, *aetatem habet*, germ.

Er ist zu seinen Jahren gekommen, *Joan.* 9, 21, 23. collat. hebr. בָּא בַיָּמִים *I. Mos.* 18, 11.

17. ܫܰܕܰܪܬܽܘܢ ܒܳܬܪܝ, *misistis post me* i. e. μετεπεμψασθε με, germ. Ihr habt nach mir geschickt; *Luc.* 19, 28.

18. ܡܰܪܡܶܐ ܪܶܓܠܶܐ ܠܰܐܪܥܳܐ *jacere vel figere pedes humi* i. e. *ire*, *Michael. Chrestom.* p. 79; ܪܡܶܐ ܒܥܰܪܣܳܐ, *projectus in lectum* i. e. *ex morbo decumbens*, *ibid.*; Hebr. נָפַל בְּמִשְׁכָּב, *II. Mos.* 21, 18, Chald. נְפַל לְבוּטְלָן; ܪܡܳܐ ܣܚܳܬܳܐ *projecit natationem*, i. e. *natavit*, *Act.* 27, 42. 43, ܪܡܳܐ ܠܶܒܢܶܐ *lateres confecit*, *II. Mos.* 5, 7. 16.; ܪܡܳܐ ܣܳܗܕܽܘܬܳܐ ܒܥܰܡܳܐ, *projecit testimonium in populum*, i. e. *obtestatus est populum*, *II. Mos.* 19, 12.

19. ܙܩܰܦ, זְקַף *sustulit*, *erexit*, *elevavit*, ܐܶܙܕܩܶܦ *elevatus*, *in crucem actus est*; Joh. 3, 14. 12, 32. coll. Luc. 23, 32.

20. ܡܽܘܠܳܝ ܠܶܒܳܐ *implementum cordis*, i. e. *solatium*, Phil. 2, 1. ܢܡܰܠܽܘܢ ܠܶܒܗܶܝܢ, *ut implerent cor illarum* i. e. *consolarentur illas*, Joh. 11, 19. id quod exprimunt Hebraei per: דִּבֶּר עַל לֵב, *loqui ad cor*, Jes. 40, 2.; Syri nempe videntur ܡܠܳܐ *implevit* permutasse cum: ܡܰܠܶܠ *loquutus*

fuit, quare in N. T. etiam offenditur πληρόω *implere*, pro: *loqui*, Matth. 5, 17. Rom. 13, 19. coll. I. Macc. 4, 19. *Joseph. Antiq.* XII. 7, 4.

CAPUT IV.

De Particulis.

§. 65. DE PARTICULIS IN UNIVERSUM.

Ad particulas referuntur *adverbia*, *praepositiones*, *conjunctiones* et *interjectiones*. Aliae porro sunt *separatae*, quae per se subsistunt, aliae *inseparabiles*, seu, adnexae semper aliis vocibus vel ab initio vel in fine; multae praeterea, quod adtinet illarum originem, sunt vel verba vel nomina, quare et numerum et constructionem cum suffixis admittunt; de quibus tamen omnibus, satis quippe ex hebraica lingua jam notis, dicere copiosius, esset supervacaneum. Inseparabilium idem fere est numerus, et plurimae illarum eaedem sunt cum hebraicis; separatarum vero Syri inprimis longe majorem copiam habent, quam Hebraei. *) Nam praeter adverbia, a nominibus

*) Semiticae tamen linguae, in universum omnes artificioso quippe periodorum nexu destitutae, facile carent particularum, inprimis conjunctionum, copia; conf. *Winer* Ueber die Armuth der hebr. Spr. Leipzig, 1820 S. 27. 28.

et participiis derivata, de quibus §. sequenti dicemus, nonnullae quoque particulae ex graeca lingua immigrarunt, ut: ܓܝܪ γαρ, ܡܶܢ μεν, ܕܶܝܢ δε, ܡܳܠܠܳܘܢ μαλλον, ܡܳܠܺܝܣܛܰܐ μαλιϛα, ܐܳܪܳܐ ἀρα, ܐܶܠܳܐ ἀλλα, ܐܺܝܩܺܝ εἰκῆ cet. Nihilo minus non raro adverbia modo periphrastico exprimuntur aut per substantiva cum praepositione aliqua, ut: ܒܩܽܘܫܬܳܐ *revera*, ܠܳܐ ܦܽܘܠܓܳܐ, *adsidue*, ܡܶܚܕܳܐ, (pro: ܡܶܢ ܚܕܳܐ ܦܽܘܠܓܳܐ), ἐξαυτης, *statim*, ܡܶܢ ܫܶܠܝ, ܡܶܢ ܫܶܠܝܳܐ, vel ܡܶܫܶܠܝܳܐ (*ex quiete*) *statim*; עַד סַרְהוֹבְיָא ; בְסַרְהוֹבְיָא *festinanter*, *propere*; aut per verba, ut: ܩܕܶܡܬ ܐܶܡܪܶܬ *dixi antea*, *praedixi*; יְהוֹן מְקַדְּמִין לְמִשְׁאַל Gen. 49, 8. *Illi primum* (*praevenientes*) *precabuntur*. Conf. §. 63. Exhibebimus jam in tironum gratiam cujuslibet generis particulas, saepius occurrentes, quarum denique nonnullis, notatu dignioribus, notas in specie quasdam adjiciemus.

§. 66. DE ADVERBIIS.

Adverbia Syrorum, quae ab adjectivis vel participiis derivantur, propriam habent terminationem status constructi foeminini in ܝܺܬ, ܐܝܬ— ܳܢܳܐܝܬ ut: ܐܚܪܳܝܺܬ *postremo*, ܩܕܡܳܝܺܬ ܩܘܕܡܳܐܝܬ *pri-*

mum, ܬܢܝܢܘܬ *secundo, iterum*, ܐܠܗܐܝܬ *divine*, ܕܟܝܐܝܬ *pure*, ܙܕܝܩܐܝܬ *juste*, ܐܪܡܐܝܬ *aramaice*, cet. Chaldaeorum quoque pauca adverbia desinunt in ־וּת, תִּנְיָנוּת Dan. 2, 7, et ־ִית, ut אֲרָמִית *aramaice*, עִבְרִית *hebraice*, cet.

Multa porro praeter haec Aramaeorum sunt adverbia:

I. Gradus et comparationis:

אַף, אוּף etiam.

הֵיךְ, הֵיךְ דִּין, הֵיךְ, sicut, quomodo?

הָכִי, הֵיכְנָא ita.

לְחוֹד, בִּלְחוֹד tantum, etiam.

לַחֲדָא valde.

ܐܦ etiam.

ܐܝܟ, ܐܝܟܢܐ, sicut, quomodo?

ܗܟܢܐ ita.

ܛܒ valde.

ܒܠܚܘܕ, ܠܚܘܕ, ܒܚܘܕ tantum.

ܡܠܠܘܢ, μᾶλλον, praecipue, magis.

II. Temporis:

אֱדַיִן seu בֵּאדַיִן, tunc temp.

אֵימָתַי quando?

עַד אֵימָתַי quousque?

אֶתְמָלֵי vel תְּמָלֵי heri.

ܐܟܚܕܐ simul, una.

ܐܝܡܬܝ quando?

ܐܬܡܠܝ heri.

ܒܚܪܬܐ tandem (in fine).

ܒܬܪܟܢ postea.

ܗܝܕܝܢ tunc temp.

בָּתַר־כֵּן postea (post sic).	ܗܫܐ nunc.
הַשְׁתָּא nunc.	ܝܘܡܢܐ hodie.
יוֹמָנָא hodie.	ܟܒܪ jam nunc, aliquando.
כְּעַן, כְּדוּ, כְּדוּן nunc.	ܡܢ ܩܕܡ ante.
מְחָר cras.	ܡܚܕܐ statim.
עוֹד adhuc.	ܡܚܪ cras.
מִיַּד statim, subito.	ܡܬܘܡ unquam.
עַד כְּעַן, עַד כְּדוּן hucusque.	ܥܕܟܝܠ ܠܐ nondum.
	ܥܕܡܐ ܠܡܬܝ quamdiu, quousque?
	ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ usque nunc.

III. Loci:

הֵיכָא, הָאן, אָן ubi?	ܐܝܟܐ ubi?
הָלְכָא, כָּא hic, huc.	ܗܪܟܐ hic, huc.
מִכָּא hinc.	ܡܟܐ hinc.
תַּמָּן ibi.	ܥܕܡܐ ܠܐܝܟܐ quorsum.
מְנָן, אֵי מִדִּין, מֵהֵיכָא, unde?	ܥܕܡܐ ܠܟܐ hucusque.
	ܬܡܢ ibi.

IV. Interrogationis:

הֲ vel הַ, (ut hebr.), אִין. Syri interrogationem exprimunt vel simpliciter per seriem contextam, ut: Matth. 11, 3., vel per part. ܟܒ, (ut

Graecorum ἄρα, הֲא), aut: לְמָא, לְמָן, ܠܡܢܐ, ܡܛܠ, seu ܡܛܠ, cur? quare?

V. Negationis:

לָא, ܠܐ ܠܡ, non. הֲלָא nonne? ܠܡ vel ܠܡܗܘ nonne? conf. οὐκ ἰδοὺ Act. 2, 7.

VI. Confirmationis:

בְּרַם, פּוֹן; ܐܘܟܝܬ, ܒܪܡ, profecto, omnino.

VII. Probabilitatis:

מָאִים ܟܒܪ fortasse.

VIII. Aliarum circumstantiarum:

בְּבַטְלָא, מַגָּן, ܣܪܝܩ (εἰκῆ), ܡܓܢ, frustra, gratis. בְּלַל ܟܠܗ ܟܠ, ܟܠܗܘܢ, omnino, cet.

§. 67. DE PRAEPOSITIONIBUS.

Praepositiones usitatissimae sunt:

בְּ in	ܒ in
גַּב apud	ܠ ad
לְ ad	ܠܘܬ apud
לְוָת apud, ad	ܡܢ ab, ex
מִן ab, ex	ܥܕܡܐ ܠ usque ad
עַל super, ad	ܥܠ super, contra, propter
עִם cum	ܥܡ cum
קֳדָם coram, ante	ܩܕܡ coram, ante

Praeterea occurrunt:

אָחוֹר post	ܒܰܝܢܰܝ vel ܒܰܝܢܳܬ inter
בְּדִיל, בְּגִין propter	ܕܠܳܐ, ܒܠܳܐ, ܒܶܠܥܰܕ sine
בֵּין inter	ܒܳܬܰܪ, ܒܶܣܬܰܪ post
דִּילָא, דְּלָא, בְּלָא sine	ܚܠܳܦ, ܚܽܘܠܳܦ, pro
בָּתַר post	ܚܕܳܪ vel ܚܕܳܪܰܝ circa
חִלּוּף, חֲלַף pro	ܠܽܘܩܒܰܠ adversus, contra
לְפוּם, כְּפוּם juxta, secundum	ܡܶܛܽܠ propter
עַד usque	ܠܘܳܬ juxta
לָקֳבֵיל, קֳבֵיל coram	ܨܶܐܕ vel ܨܶܝܕ versus
קֳדָם, קֳדָם ante, coram	ܩܕܳܡ, ܩܽܘܕܳܡܰܝ coram
תְּחוֹת subter, sub	ܬܚܶܝܬ, ܬܚܽܘܬ, sub

cet.

§ 68. DE CONJUNCTIONIBUS ET INTERJECTIONIBUS.

Conjunctiones sunt:

כְּ, הֵיךְ, אֵיךְ, ita, sicut, quemadmodum	ܐܰܘ aut
אִין si	ܐܰܝܟܰܢܳܐ, ܐܰܝܟ ܕ, ܐܰܝܟ, ut, quemadmodum
אִין — אִין sive — sive	ܐܶܠܳܐ ἀλλα, sed, tamen (vel: nisi)
אֱלָהֵן nisi	ܐܶܠܳܐ ܐܶܢ si non, nisi
אַף — אַף tam — quam	ܐܶܢ si
אֲרוּם, אֲרֵי quia, nam	ܐܶܠܘܳܠܶܐ si non

בְּדִיל דְּ, אֱלָהֵן דְּ propterea, quod

דְּ vel דִּי ut, quod, quia

דִּלְמָא, דִּי לָא ne

הֵן si

וְ et

חֲלָף דְּ, propterea, quia

כְּדִי, כַּד quum

כֵּיוָן דְּ postquam

כָּל קֳבֵל דִּי / כָּל קֳבֵל דְּנָה } quia, vel: quamvis

לָהֵן ergo

מְטוּל דְּ quia

עַד דִּי usque

עַל, עַל כֵּן, עַל דָּא, עַל דֵּין, propterea

cet.

ܐܶܢ si

ܐܰܘ — ܐܰܘ sive — sive

ܡܶܛܽܠ ܗܳܢܳܐ propterea

ܒܪܰܡ attamen

ܓܶܝܪ γαρ enim

ܕ, ut, quod, quia (et praecipue, ut: ὅτι, ante verba illius, qui loquens inducitur, conf. Agrellii Otiola Syr. Lund. 1816. § II. p. 19 — 28.)

ܕܶܝܢ, δε vero

ܕܰܠܡܳܐ, ne

ܕܠܳܐ, ut

ܗܳܟܺܝܠ itaque

ܘ et

ܟܰܕ quum, quando

ܟܰܕ ܗܽܘ quamvis

ܟܰܝ ergo, inpr. post pron. interrog.

ܠܡ nimirum

ܡܳܐ ܕ, quum

ܡܶܟܺܝܠ, ܗܳܟܺܝܠ itaque

ܡܶܢ, ܡܶܢ μεν, quidem

ܡܛܠ ܕ, ܥܠ ܕ, ܣܟܢ, ܥܕ ܠܐ antequam
propterea, quod ܥܕܡܐ ܕ, usque, cet.

Interjectiones sunt:

אָלוּ, הָא, ܗܐ ecce! ܐܘ, ܐܘܗ o! לְוַאי, לְוַי, לְוָי,
ܐܘܠܝ ܠܗܘܢ, ܛܘܒ, utinam! וַי, הֲבַל, הָבוֹל, ܘܝ, vae!
בְּבָעוּ, ܒܒܥܘ, quaeso, cet.

§ 69. DE PRAEFIXIS IN SPECIE: ב, ל, ו, כ, מ; ܒ, ܠ, ܘ.

De his praefixis in specie quaedam nobis veniunt observanda. Aramaeorum praefixae: ב ܒ, ל ܠ, ו ܘ, et praeterea Chaldaeorum: כ, מ cum iisdem Hebraeorum conveniunt; ו ܘ tamen nunquam est conversivum, sed sola conjunctio; et ל ܠ non genitivum, sed dativum tantum et accusativum indicat. (*Jahn* Gramm. hebr. 3. edit §§. 38. 39. 65. cet.) Chaldaicae porro easdem cum hebraicis vocalium mutationes subeunt, quarum analogiam sequuntur syriacae cum ܕ, (de qua §. sequenti cemus), quae

I. Ante literam vocis motam, ex defectu signi Schwa, nullam habent vocalem, ut: ܒܥܠܡܐ, ܘܡܠܟܘܬܐ, ܠܡܠܟܘܬܐ; sed ante literam vocis quiescentem

II. Ipsae praefixae aliquam adsciscunt vocalem, plerumque ܰ, (conf. § 8. V. 7.), ut: ܘܰܩܛܰܠ, ܠܰܓܠܝܳܢܳܐ, ܒܰܩܛܳܠܳܐ. Idem obtinet, ubi prima vocis litera, per se quiescens, adsciscit vocalem a sequente ܐ, aut ܗ occultata, (§ 7. V. 5.) ut: ܒܰܟܐܪܳܐ pro: ܒܟܐܪܳܐ, ܠܰܡܗܰܝܡܢܺܝܢ pro: ܠܡܗܰܝܡܢܺܝܢ.

Excipiuntur 1. ܫܬܳܐ 6. et ܫܬܺܝܢ 60., ante quae numeralia praefixae acquirunt ܶ, quia illa duo vocabula proprie sonare deberent: ܐܶܫܬܳܐ, ܐܶܫܬܺܝܢ, ut: ܒܶܫܬܳܐ.

2. ܩܽܕܳܡ et ܩܽܘܒܰܠ, quae remittunt vocalem ܘ in praefixas, ut: ܠܩܽܕܳܡ, ܠܩܽܘܒܰܠ; ubi autem in fine accrescit syllaba, praefixae sequuntur regulam I, ut: ܠܰܩܕܳܡܰܝ.

III. Literae vocabulorum initiales: ܐ, ܝ, vel ܗ, (conf. § 7. V. 6.) vocalem suam etiam remittunt in praefixas, ut: ܒܰܐܪܥܳܐ *in terra*, ܒܰܐܠܦܳܐ *in nave*, ܠܺܐܝܕܳܐ *manum*, ܘܶܐܒܰܕ *et periens*, ܒܰܐܘܪܚܳܐ *in via*, ܘܶܐܬܕܟܰܪ *et meminit*.

§ 70. DE PRAEFIXA ד, ܕ.

Praefixa ד, (vel separata: דִּי), ܕ, (conf. § 14.) praefigitur eadem ratione, ut praecedentes particulae; praeterea

I. Vel est relativum, vel conjunctio, vel signum, ad instar Graecorum ὅτι, induci aliquem loquentem, vel signum genitivi; tanquam conjunctio saepe ante aoristum II. abjecta debet suppleri, conf. § 42. II.

II. Saepe post: ܐܶܢ, ܐܶܠܽܘ *si*, ܐܶܢ ܠܳܐ *nisi*, abundat, ut: ܐܶܢ ܗܽܘ ܕܫܳܘܝܳܐ ܒܰܝܬܳܐ, *si digna est domus*, (*si est, ut* cet.)

III. Composita ד, די, ܕ, cum לָא ܠܐ significat *sine*, ut: לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ, *Detur illis quotidie sine intermissione, (perpetuo)*, Esr. 6, 9.; עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן *donec abscissus est lapis sine manibus*; bis ein Stein herunterrollte, durch keines Menschen Hand bewegt; Dan. 2, 34. ܕܠܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܳܐ ܡܫܰܟ̈ܚܳܢ ܗ̄ܘܰܝ ܠܡܶܣܬܰܟܠܽܘ ܠܰܢ: *quae sine hoc non fuissent possibilia a nobis intelligi, (non intelligi potuissent)*; *Kirsch* Chrestom. p. 182. lin. 16. Chaldaei tamen persaepe *sine* exprimunt per: בְּלָא, ut Hebraei per: בְּלִי, בְּלֹא, Arabesque per: بلا; imo Syri quoque nonnunquam per ܕܠܐ, ut: ܕܠܳܐ ܕܠܳܐ ܡܰܪܕܽܘܬܳܐ ܬܚܰܣܕܽܘܢ ܠܰܢ; *ut non sine disciplina (urbanitate*, i. e. *ne contumeliose) exprobretis nobis*; *Kirsch* Chrest. p. 19. lin. 13.

IV. Ante adjectiva significat: *aliquid*, vel indicat, adverbii loco poni adjectivum, ut: ܕܛܒ, ܐܘ ܕܒܝܫ, *boni aut mali quid*; ܕܒܝܫ ܒܝܫ̈ܐ *mali valde* i. e. *pessimi*; § 30.

V. Interrogativa, quibus ד ܕ, postponitur, mutat in demonstrativa, ut: ܗܘ, ܕܡܚܐ ܠܟ, *ille, qui percutit te*; conf. § 14. in fine.

AD-

ADPENDIX I.

Syros priscos haud dubie simplici usos fuisse puncto, quod pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicaret, idemque punctum *diacriticum* praeter signa vocalium in nostris quoque librorum editionibus saepius offendi, in Prolegomenis jam observavimus, §. 4. et 9. VI.; in cujus itaque rei illustrandae gratiam uberiora, quae inveniuntur, exempla adferimus. *Conf. G. M. Amirae* Gramm. Syr. Rom. 1596. p. 51—54. Ipsae verborum personae ac tempora eodem puncto vel supra vel infra unam alteramve literarum radicalium indicabantur, qua de re plura qui cupit, adeat: J. L. *Isenbiehl* Beobachtungen von dem Gebrauche des syrischen *puncti diacritici* bey den Verbis. Göttingen 1773.

ܐܝܕܐ	ܐܝܕܐ	quis?
ܐܝܕܐ	ܐܝܕܐ	manus.

ܐܬܐ	ܐܬܐ	veniens.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	venit.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	signum.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	miser.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	malus.
ܒܟܝܐ	ܒܟܝܐ	flens, *foem.*
ܒܟܝܐ	ܒܟܝܐ	fletus.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judicium.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	rex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	consilium.
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	opus.
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	servus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	injustus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	iniquitas.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	infans.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	annus.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	somnus.

ܗ̇ܘ	ܗܘ̇	Ille.
ܗ̣ܘ	ܗܘ̣	
ܗ̇ܝ	ܗ̇ܝ	Illa.
ܗ̣ܝ	ܗ̣ܝ	
ܗ̇ܢܘܢ	ܗ̇ܢܘܢ	Illi.
ܗ̣ܢܘܢ	ܗ̣ܢܘܢ	
ܗ̇ܢܝܢ	ܗ̇ܢܝܢ	Illae.
ܗ̣ܢܝܢ	ܗ̣ܢܝܢ	
ܠܗ̇	ܠܗ̇	Illi, *foem.*
ܠܗ̣	ܠܗ̣	Illi, *masc.*
ܡ̇ܢ	ܡ̇ܢ	quis? quidem, μεν.
ܡ̣ܢ	ܡ̣ܢ	ab, ex.
ܚ̇ܕܬܐ	ܚ̇ܕܬܐ	nova.
ܚ̣ܕܬܐ	ܚ̣ܕܬܐ	novus.

Quibus exemplis intelligitur, punctum voci subscriptum plerumque instar Kasrae arabicae vocales *e* vel *i*, nonnunquam vero etiam *u*, punctum autem voci impositum significare vocales *a* vel *o*, Phatcha tamen Arabum notat *a*.

VERBUM JUXTA ISENBIEHLIUM.

Praeteritum.

Plur.	Sing.		
M.	F.	M.	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	III.
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ		
	ܩܛܠܬ		
		ܩܛܠܬ	II.
		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	I.
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	

Futurum.

Plur.	Sing.	
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	I.
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	
ܢܩܛܘܠ	[illegible]	

Plur.		Sing.	
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	II.
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	

	F.	M.	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	III.
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ			
ܢܩܛܠܘܢ			

Imperativus.

ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	

Infinitivus.

ܡܩܛܠ

ܡܩܛܠ

ܡܩܛܠ

ܡܩܛܠ

ܡܩܛܠܘ cet.

Participia.

ܩܛܠ ܩܛܝܠ

ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠ
ܡܩܛܠ

ܡܩܛܠ

ܡܬܩܛܠ
ܡܬܩܛܠ
ܡܬܩܛܠ

Tirones ut in ipsa Grammatica facile et legendi et interpretandi initium habeant, exemplum aliquod, argumento satis familiare: Orationem dominicam cum Salutatione angelica (prout Maronitis teste *Ant. Aryda* in usu est) in paginae, quae adhuc restat, complementum subjungimus.

ORATIO DOMINICA.

ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ
ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ: ܗܒ ܠܢ
ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ. ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ
ܘܚܛܗܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ. ܘܠܐ
ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ
ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.
ܐܡܝܢ ܀

SALUTATIO ANGELICA.

ܫܠܡ ܠܟܝ ܡܪܝܡ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܡܪܢ
ܥܡܟܝ ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ
ܕܒܟܪܣܟܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܩܕܝܫܬܐ ܡܪܝܡ ܝܠܕܬ
ܐܠܗܐ ܨܠܝ ܚܠܦܝܢ ܚܛܝܐ ܗܫܐ ܘܒܫܥܬܐ
ܕܡܘܬܢ. ܐܡܝܢ ܀

VORREDE

zur deutschen Ausgabe vom Jahre 1795.

Da das Chaldäische und Syrische nicht nur in den Wörtern, sondern auch in den Formen, Biegungen und Zusammenstellungen der Wörter so genau übereinkommt, daſs nur wenige und geringe Verschiedenheiten übrig bleiben: so wird es Anfängern ohne Zweifel sehr erwünscht seyn, die Grammatik von diesen zwey Mundarten neben einander gestellet vor sich zu haben. Die Vortheile, die hieraus erwachsen, sind gewiſs nicht zu verachten, denn es wird auf einer Seite die unangenehme Beschäftigung mit der Sprachlehre um vieles abgekürzt, indem das Uebereinstimmende beyder Mundarten nur einmal vorgenommen werden darf; auf der andern Seite wird die Grammatik hierdurch auch ungemein erleichtert

und unterhaltender gemacht, indem die Verschiedenheiten sogleich mit einem Blicke übersehen, und, dabey auch die Wege bemerkt werden, auf welchen zwey Völkerschaften von einerley Sprache von einander abgewichen sind. Ich besinne mich noch sehr wohl, daſs es in der Zeit, in welcher ich diese Mundarten gelernt habe, mein sehnlichster Wunsch war, eine solche Grammatik in Händen zu haben; und diesen Wunsch habe ich auch seit dem fast bey allen Anfängern bemerkt. Nachdem ich nun die Verbindung beyder Grammatiken durch zwey Jahre in meinen Vorlesungen über diese Mundarten versucht, und wirklich so vortheilhaft, als ich gehoft hatte, gefunden habe; so habe ich mich entschlossen, gegenwärtige Grammatik im Drucke herauszugeben, um meinen Zuhörern zu Hülfe zu kommen. Zwar hat *Carolus Schaaf* schon 1686 in seinem opere Aramaeo, welches ich erst vor ein paar Wochen erhalten habe, diesen Plan befolget, und ist demnach zwar ein

unverwerflicher Zeuge, daſs die Vortheile einer solchen Sprachlehre schon damals sind eingesehen worden; aber ich glaube doch nicht, daſs darum meine Arbeit überflüssig seyn wird, denn Schaafens Werk, welches die neueren Entdeckungen nicht enthält, ist schon darum in unsern Zeiten zu Vorlesungen nicht ganz brauchbar; es ist aber auch für Anfänger zu weitläufig, und noch dazu unbequem, indem es das Syrische mit hebräischen Buchstaben darstellet, da doch viel darauf ankömmt, daſs der Anfänger sogleich an die syrische Schrift gewöhnet werde, und dieselbe fertig lesen lerne: man muſs also, wenn man ihm diese Arbeit erleichtern will, sogleich damit anfangen, daſs man ihm die Muster mit syrischen Buchstaben vorleget.

Eine Grammatik für Anfänger soll nicht das ganze Lehrgebäude der Sprache, sondern bloſs die Grundlage und die Hauptsachen enthalten; ich habe aber dieſs nicht in aller Strenge genommen, und bey wei-

tem nicht alles Anfängern Entbehrliche weggelassen, nicht nur, weil es sehr schwer ist, die Gränzlinie zwischen demjenigen, was Anfängern nothwendig, und demjenigen, was ihnen entbehrlich ist, genau zu ziehen, und ich lieber zu viel als zu wenig leisten wollte, sondern auch, und zwar vorzüglich, weil ich meine Aufmerksamkeit auf alles dasjenige gerichtet habe, was Anfängern nützlich seyn, und ihren Muth zum Sprachstudium beleben könnte. Ich habe daher manches aufgenommen, was sonst in einer Sprachlehre für Anfänger gewifs keinen Platz erhalten hätte. Diefs will ich aber nicht so verstanden wissen, als ob ich Anfängern auch alles dieses vortrüge, oder vorzutragen empfehlen wollte; ich habe mich schon in meiner hebräischen Sprachlehre erkläret, wie viel nach meiner Meinung Anfängern vorzutragen, und wie es vorzutragen sey: was nicht vorgetragen wird, dienet dem Zuhörer zur Privatlectüre und zum Nachschlagen, dem Lehrer aber darzu, dafs er bey Gelegenheit dar-

auf verweisen kann. Hierher gehöret alles, was den Syntax betrift, die besondern Redensarten, welche hie und da eingeschaltet sind, und selbst die Ausführlichkeit der Muster, welche weit kürzer hätten angezeigt werden können. Daſs ich aber einige seltnere Biegungen, welche von andern Grammatikern in Anmerkungen angeführet werden, in das Muster aufgenommen habe, ist theils der Kürze zu Liebe geschehen, um eben diese Anmerkungen zu ersparen, theils auch um Anfängern das Nachschlagen zu erleichtern.

Wenn nun auf dieser Seite einiger Ueberfluſs herrschet, so dürfte man vielleicht auf der andern Seite darin einen Mangel finden, daſs die selteneren Muster und die Abweichungen von der Regel nicht mit Beyspielen belegt, oder wenigstens die Bücher und Stellen nicht angegeben sind, aus welchen die Beyspiele entlehnt worden. Ich hätte selbige leicht aus *Amirae* und *Michaelis* Grammatica Syriaca, und *Schaafii* opere Aramaeo abschreiben können, wenn

ich nicht bedacht hätte, dafs Anfänger sich um solche Beweise nicht bekümmern, und folglich das Buch durch dieselben nur unnöthiger Weise vergröfsert und vertheuert würde. Wer solche Belege fordert, kann sie in den eben angeführten Büchern nachlesen, oder welches noch besser ist, sich beym Lesen und Interpretiren selbst Beyspiele sammeln.

Die Ordnung ist hier eben dieselbe, welche ich in meiner hebräischen Sprachlehre angenommen habe. Die Gründe, aus welchen ich sie der sonst gewöhnlichen Ordnung vorziehe, habe ich zwar dort kurz angegeben; es sey mir aber hier erlaubt, sie weiter auseinander zu setzen, zumal da ich hierbey Gelegenheit habe, meinen Zuhörern einige andere Bemerkungen schriftlich in die Hände zu geben. Ich habe seit der Herausgabe meiner Hebr. Grammatik *Aurivillii* Dissert. Goett. p. 371. seqq. und Herrn Prof. *Antons Versuch*, *das zuverläſsigste Unterscheidungszeichen der orientalischen und occidentalischen Sprachen zu*

entdecken 1792. gelesen, und ob ich gleich nicht viel gefunden habe, was ich nicht schon vorhin öffentlich vorgetragen hätte, so muſs ich doch bekennen, daſs mir diese Schriften zu mancher Unterstützung und Erweiterung meiner Gedanken Anlaſs gegeben haben: ich will hier alles zusammenfassen.

Wenn die Stammwörter, wie man annimmt, den ersten Platz in der Sprachlehre behaupten sollen, so wird derselbe, um von den Interjectionen, als den allerersten Wörtern jeder Hauptsprache, nichts zu sagen, den Pronominibus nicht können streitig gemacht werden, indem selbige unläugbar Stammwörter sind, und zwar ältere Stammwörter, als die eigentlichen Zeitwörter, welche ihre Biegung offenbar von den Pronominibus entlehnet haben, und folglich später entstanden sind. Wenn ferner nach einer guten Methode dasjenige vorgehen soll, welches auf das übrige ein Licht verbreitet, und die Biegung der Zeitwörter von den Pronominibus herstammet und

Licht erhält: so müssen die Zeitwörter erst nach den Pronominibus abgehandelt werden, wenn man nicht eine klare Sache geflissentlich verdunkeln will. Da endlich die Suffixa, welche von den Pronominibus abgerissen worden, oder vielleicht gar die eigentlichen ursprünglichen Pronomina sind, sowohl den Verbis als den Nominibus angehängt werden, so müssen sie, und folglich auch die Pronomina, vor den Nominibus und Verbis hergehen. Setzet man die Pronomina und Suffixa hinter die Nomina und Verba, so kann man hernach freylich die Suffixion der Nennwörter und Zeitwörter hinter einander zeigen; allein zu geschweigen, daſs man bey den Partikeln doch wieder auf die Suffixion zurückkommen muſs, so wird es auch dem Leser sehr lästig, so vielerley Suffixionen hinter einander zu lesen; er befindet sich dagegen bey der Abwechselung viel besser, und weiſs auch, wo er, wenn er nachschlagen will, jede Suffixion zu suchen hat, wenn

dieselbe bey jedem Theile der Rede gezeigt wird.

Was die Nennwörter betrift, welche man gewöhnlich von den Zeitwörtern herleitet, und deſswegen in der Grammatik erst nach den Zeitwörtern abhandelt: so kann ich nicht anders denken, als daſs viele von denselben wahre Stammwörter sind, von welchen hernach jene Zeitwörter abgeleitet worden, die man nun für Stammwörter ausgiebt. Denn man mag die Frage, welche die Ursprache sey, beantworten, wie man will, so bleibt doch so viel ziemlich gewiſs, daſs die vier orientalischen Mundarten: Hebräisch, Chaldäisch, Syrisch und Arabisch unmittelbar aus der Ursprache entstanden sind, und daſs folglich bey der Bestimmung ihrer Stammwörter weit sorgfältiger als in andern Sprachen, welche mehrere und gröſsere Veränderungen erlitten haben, darauf zu sehen ist, welche Wörter von den Spracherfindern vor andern mögen seyn erfunden worden, indem es doch nicht wahrscheinlich ist, daſs die-

jenigen, welche diese Mundarten aus der Ursprache gebildet haben, das ganze Wesen derselben sollten umgekehret, und lauter andere Stammwörter angenommen haben. Wenn man nun die Veranlassung zur Erfindung der Sprache und den Hergang der Sache etwas genauer betrachtet, so kann man nicht läugnen, daſs die Erfinder der Sprache vor allen andern denjenigen selbstständigen Gegenständen werden Namen gegeben haben, welche die Sinne und vorzüglich das Gehör und das Gesicht stärker und öfter gerührt, und folglich Aufmerksamkeit erregt haben. Es werden freylich zu gleicher Zeit auch Eigenschaften, Handlungen, Gemüthsbewegungen oder Leidenschaften die Aufmerksamkeit der Spracherfinder an sich gezogen, und hiemit Namen veranlaſst haben, aber diese waren ursprünglich gewiſs nicht die künstlichen Zeitwörter, sondern Nennwörter, oder wenn man lieber will, Infinitive, von welchen nach und nach die Zeitwörter gebildet worden, und von diesen hat man

mit der Zeit wieder andere Nennwörter abgeleitet. Die Stammwörter der Ursprache waren demnach lauter Substantiva und Adjectiva oder Infinitive. Da aber die Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften, Gemüthsbewegungen und Leidenschaften bald zu Zeitwörtern umgebildet worden, so mögen sie als Stammwörter in die vier Mundarten gekommen seyn, welche aber doch in dem Infinitive, als der ursprünglichen Form, immer Nennwörter geblieben sind. Wir werden die Bildung dieser Nennwörter zu Zeitwörtern hernach betrachten, und bleiben hier bloſs bey den Namen derjenigen selbstständigen Dinge stehen, welche wegen ihrer starken und oft wiederhohlten Wirkung auf die Sinne der Spracherfinder vor allen andern durch gewisse vernehmliche Laute muſsten bezeichnet werden. Wir wollen sehen, ob die Namen dieser Gegenstände in den orientalischen Sprachen als Stammwörter können betrachtet werden, und ob sich die Zeitwörter von denselben ableiten lassen; wir haben hier schon von einigen

das Geständnifs der meisten Sprachforscher für uns, welche Verba Denominativa annehmen, von denen wir folglich nichts weiter zu sagen haben. Macht man nun bey den übrigen einen Versuch, so wird man wirklich auf eine angenehme Art überrascht, indem man findet, dafs die Ableitung der Zeitwörter von solchen Nennwörtern viel leichter, natürlicher und für das Gedächtnifs weit vortheilhafter ist, als die Ableitung dieser Nennwörter von den Zeitwörtern, welche in vielen Fällen gar nicht, oder doch nicht in allen Mundarten vorhanden sind. Wir erschweren uns wohl die Etymologie auch dadurch, wenn wir alles oder zu viel von den Zeitwörtern herleiten wollen.

Ich will nun einige Beyspiele anführen, welche ich fast alle aus *Aurivillius* nehme, nur werde ich einige in allen vier Mundarten hersetzen, und auch die Zeitwörter, wo sie vorhanden sind, hinzufügen, damit das Urtheil über die Ableitung erleichtert werde. *Aurivillius* theilet die Nennwörter,

welche Stammwörter sind, in drey Classen: in die erste setzt er die Namen der Glieder und der Theile des menschlichen Leibes; in die zweyte: die Namen der Gegenstände, welche immer auf die Sinne der Spracherfinder wirkten, wohin er unter andern auch viele Namen der Thiere und ihrer Glieder und Theile, wie auch viele Gegenstände aus den Pflanzen- und Mineralreiche rechnet; in die dritte Classe endlich setzt er die Grundzahlwörter. Ich muſs gestehen, daſs mir diese Eintheilung nicht die beste scheint, ich will sie aber indessen beybehalten, bis ich eine andere, an der ich arbeite, zu Stande bringe.

ראש, רֵאשׁ, ܪܝܫܐ, رَأْس *Haupt;* رأس *Oberhaupt, Fürst seyn.*

עַיִן, ܥܝܢܐ, عَيْن *Auge; Aram.* עַיֵּן ܥܝܢ *äugigt, löcherich machen,* Chald. auch: *mit Augen ansehen,* عان *die Thränen flieſsen aus dem Auge.*

אַף, אַנְף أَنْف *Nase, Gesicht;* אָנַף *Athem hohlen,* أنف *an die Nase kommen oder schlagen.*

פֶּה oder פּי, פּוּם, ܦܘܡܐ, فو, *Mund*; فاه med. vau, *mit dem Munde vorbringen.*

לִשָׁן לְשׁוֹן oder לִישָׁן, ܠܫܢܐ, لسن, *Zunge*; *Rabbin.* הִלְשִׁין lingua detraxit; ܐܠܫܢ *drehen, erschüttern*, لسن *mit der Zunge fassen, nachreden, mit der Zunge überwinden.*

זְרוֹעַ, דְּרָע, ܕܪܥܐ, ذراع *Arm*, bracchium; ذرع *den Arm ausstrecken, mit der Elle des Arms messen.*

יַד, יְדָא, ܐܝܕܐ, يد *Hand*; יָדָה, יְדָא *werfen*; הוֹדָה ܐܘܕܝ *bekennen, loben*, gleichsam *mit der Hand auf den berühmten Mann zeigen*; يدي *mit der Hand fassen, verletzen, die Hand abhauen*, med. kesr. *eine verdorrte Hand haben.*

חֹפֶן, חָפְנָא, ܚܘܦܢܐ, حفنة *zwey Hände voll*; حفن *mit zwey Händen fassen.*

כָּתֵף oder כְּתַף, כַּתְפָּא, ܟܬܦܐ, كتف oder كتفة *Schulterblatt*; كتف *auf das Schulterblatt schlagen.*

בֶּטֶן, בִּטְנָא, ܒܛܢܐ, بطن *Bauch*; בְּטַן ܒܛܢ *im Leibe empfangen, gebähren*; بطن *auf den Bauch schlagen.*

רְגַל, רִגְלָא, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْل *Fuſs*; רִגֵּל *böse nachreden*, quasi pedibus ambulando exploravit, narravitque alteri *schreibt hierbey Castelli*; *Rabb.* הִרְגִּיל *die Haut des Thieres bis zu den Füſsen abziehen, so, daſs selbige ganz bleibt*; رَجَلَ *den Fuſs binden, an den Füſsen aufhängen, das Junge sauget an der Mutter*, wobey die Mutter an den Fuſs angehängt war, *zu Fuſse seyn, gehen, reisen, ein Kind so gebähren, daſs die Füſse zuerst heraus kommen*, und so haben alle übrigen Bedeutungen in *Golius* Beziehung auf die Füſse.

בֶּרֶךְ, ܒܘܪܟܐ, رُكْبَة *Knie*; בָּרַךְ, בֵּרַךְ, ܒܪܰܟ, بَرَكَ *niederknien*, (im Arabischen besonders von Kamelen), daher in der zweyten Form: *segnen, grüſsen, beurlauben*; بِرْكَة בְּרֵיכָא, בְּרֵכָה *stehendes Wasser, Teich*, wo man kniend Wasser schöpft.

רֶחֶם, רַחְמָא, ܪܰܚܡܳܐ, رَحْم oder رِحْم *Mutterleib*; רָחַם, רִחֵם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ *zärtlich seyn, lieben, erbarmen*.

עָקֵב, עִקְּבָא, ܥܶܩܒܳܐ, عَقِبٌ *Ferse*; עָקַב *die Ferse halten, das Bein unterschlagen*, supplan-

tare; عَقَبَ *an die Ferse schlagen*, *hinterrücks* (gleichsam an die Fuſsstapfen) *kommen u. s. w.*; עָקַב تَعَقَّبَ *untersuchen*, *ausspähen*, gleichsam die Fuſsstapfen suchen, investigare. *Aurivillius* setzt in diese Classe noch: בֹּהֶן *Daum*, בָּשָׂר *Fleisch*, גִּיד *Nerve*, גֶּלֶד *Haut*, זָקָן *Bart*, *Kinn*, זֶרֶת *Spanne*, חֵיק *Schooſs*, יָרֵךְ *Hüfte*, לְחִי *Wange*, מָתְנַיִם *Lenden*, עֶצֶם *Bein*, עֹרֶף *Genick*, צֶלַע *Seite*, *Ribbe*, שׁוֹק *Schenkel*, שְׁכֶם *Schulter*, שֵׂעָר *Haar*.

Aus der zweyten Classe mögen zu Beyspielen dienen:

צוּר *Fels*, טוּר טוּרָא *Berg*, ὄρος, صَارَةٌ *Gipfel des Berges*; صَارَ *neigen* inclinare, צוּר زَوَّ *beängstigen*, *belagern*.

נַחַל, נַחְלָא, نَحْلٌ *Thal*, *Regenbach*; נָחַל *erwerben*, *besitzen*, *erben*, vielleicht weil die Thäler und die Gegenden an Bächen zuerst in Besitz genommen worden; نَحَلَ *geben*, besonders *den Brautschatz geben*.

אֶרֶץ, אַרְעָא, אַרְעָא, أَرْضٌ *Erde*; أُرِضَ *niedergeschlagen*, *von Uebeln bedrückt werden*, ur-

sprünglich so viel als *niedrig seyn*; أَرَضَ ܐܪܥ, אֲרַע *begegnen, sich zutragen.*

שָׁמַיִם, שְׁמַיָּא, ܫܡܝܐ, سَمَوِيّ, سَمَائِي, سَمَايَا *Himmel*; سَمَا ult. Vau et Je *hoch sein, daher heisst es oft* in excelsis *anstatt* in coelis.

לַיִל, לַיְלָה, לֵילְיָא, ܠܠܝܐ, لَيْل, لَيْلَة *Nacht*; أَلْيَلَ oder أَلَالَ *einen auf die Nachtzeit miethen.*

יוֹם, ܝܘܡܐ, يَوْم *Tag*; يَوِم *durch den Tag existiren.*

שֶׁמֶשׁ, שִׁמְשָׁא, ܫܡܫܐ, شَمْس *die Sonne*; שִׁמֵּשׁ, ܫܡܫ *dienen, bedienen*; شَمِسَ *es ist beym Sonnenscheine hell.*

יָרֵחַ, יַרְחָא, ܣܗܪܐ *der Mond.*

כּוֹכָב, ܟܘܟܒܐ, كَوْكَب *Stern*; كَوْكَبَ *glänzen.*

אוֹר, אוֹרָה *Licht*, welches die Syrer mit ܐܐܪ αηρ verwechselt zu haben scheinen.

חֹשֶׁךְ, חֲשׁוֹךְ, חֶשְׁכָּא, ܚܫܘܟܐ *Finsterniss*; חָשַׁךְ, חָשֵׁךְ, ܚܫܟ *finster seyn.*

רוּחַ, רוּחָא, ܪܘܚܐ, رِيح *Wind, Geist*; رَاحَ *zur Abendzeit etwas thun*, da im Orient immer eine kühlende Luft wehet.

סוּס *Pferd*, אָתוֹן *Esel*, זְאֵב *Wolf*, חֲזִיר *Schwein*, גָּמָל *Kamel*, תַּיִשׁ *Bock*, צֹאן *kleines Vieh*, רָחֵל *Schaaf*, גְּדִי *Böcklein*, חָלָב *Milch*, צֶמֶר *Wolle*, כָּנָף *Flügel*, אָטָד *Dornbusch*, בָּצָל *Zwiebel*, בְּרוֹשׁ *Fichte*, דֶּשֶׁא *junges Kraut*, עֵשֶׂב *besametes Kraut*, פְּרִי *Frucht*, דָּגָן *Getreide*, גֶּפֶן *Weinstock*, עֵנָב *Weintraube*, יַיִן *Wein*, הֲדַס *Myrtenbaum*, שֶׁמֶן *Oehl*, שׂוֹךְ *Gebüsch*, עָדָשׁ *Linse*, שׁוּם *Knoblauch*, תְּאֵנִים תְּאֵן *Feigen*, תָּמָר *Palme*, דְּבַשׁ *Honig*, שֹׁרֶשׁ *Wurzel*, יֶרֶק *das Grüne*, כֶּסֶף *Silber*, אֹהֶל *Gezelt*, אַיִן *Nichts*, אִישׁ *Mann*, אֹפֶן *Rad*, בַּיִת *Haus*, בַּעַל *Gemahl*, גּוֹי *Volk*, גִּיר *Kalk*, דֶּלֶת *Thüre*, זֶפֶת *Pech*, כּוֹחַ *Stärke*, מֶתֶג *Zaum*, רֶסֶן *Zügel*, u. a. m.

Was die Grundzahlwörter betrift, so fällt es sogleich in die Augen, daſs einige gar kein Zeitwort haben, von welchem sie hergeleitet werden könnten; wie מאה *hundert*; von andern aber läſst sich ihr Zeitwort eben sowohl oder noch besser ableiten, als sie selbst von diesem Zeitworte, wie שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם und שָׁנָה; die vier Buchsta-

ben haben, können diesen Grundsatz nicht umstossen, indem sie mit der Zeit diesen Zuwachs erhalten haben, wie אַרְבַּע.

Wir kommen nun zu den Stammwörtern, welche Zeitwörter sind, aber in ihrem ersten Ursprunge blofs Infinitive, das ist, Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen gewesen sind. Die Spracherfinder befolgten nämlich keine beständige Regel, sie bildeten bald Wörter der sinnlichen Gegenstände, bald Wörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen, welche durch ihre Wirkung auf die Sinne die Aufmerksamkeit rege machten, und hiemit Gelegenheit zur Benennung gaben. Diese Nennwörter oder Infinitive wurden Anfangs wohl nicht anders gebraucht, als noch jetzt von den Kindern, wenn sie reden lernen: man setzte das Pronomen vor und nach dem Infinitive, um die handelnde Person anzuzeigen, bis unvermerkt, da das Pronomen mit dem Infinitive in ein Wort zusammenschmolz, die Personen, und je

nachdem das Pronomen nach oder vorgesetzt ward, der erste Aorist, der Imperativ und der zweyte Aorist entstanden. Daher kommt es, daſs die Infinitive noch jetzt so häufig als Nennwörter gebraucht werden, die Biegung in den zwey Aoristen keine bestimmte Zeit anzeigt, die Participia mit dem Pronomine so oft für die Zeitwörter gesetzt werden, und daſs man die unbestimmte Zeit durch Beysetzung des Verbi substantivi, welches selbst aus dem Pronomine היא הוא entstanden zu seyn scheint, zu bestimmen suchte. Ich will die Biegung der Zeitwörter aller vier Mundarten, und den ältesten Gebrauch der Infinitive mit dem Pronomine hier neben einander stellen, um die Entstehung der Biegung anschaulich zu machen.

Erster Aorist.

אָהֵב, קָטֹן, קָטַל ذَهَبَ, سَكُنَ, قَتَلَ יְתֵב, קְרֵב, דְּמַךְ, קְטַל ܝܬܒ — ܩܛܠ	Dieſs war der Infinitiv, welchen man zugleich zur dritten männlichen Person annahm.

קְטָלָה
قَتَلَتْ
קְטָלַת
ܩܶܛܠܰܬ

Dieſs war der weibliche Infinitiv, und wurde zur weiblichen dritten Person angenommen: im Hebräischen ist das weibliche He, im Arabischen und im Aramäischen das weibliche Thau zugesetzt, welches sich auch in einigen hebräischen Infinitiven findet, als in לֶדֶת, דַּעַת, u. a. m.

קְטַל אִנּוּן קְטָלוּ (ן)
قَتَلَ هُمْ قَتَلُوا
קְטַל אִנּוּן קְטָלוּ (ן)
ܩܛܰܠ ܗܶܢܽܘܢ ܩܛܰܠܘ (ܢ)

Vielleicht auch wie im Arabischen קְטַל הֵם

قَتَلَ هُنَّ قَتَلْنَ
קְטַל אִנִּין קְטָלָא
ܩܛܰܠ ܗܶܢܶܝܢ ܩܛܰܠ (ܝ)

Die Hebräer haben hier das weibliche Geschlecht von dem männlichen nicht unterschieden.

קְטַל אַתָּה קָטַלְתָּ
قَتَلَ أَنْتَ قَتَلْتَ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܰܠ ܐܰܢ݈ܬ ܩܛܰܠܬ

קְטַל אַתְּ קָטַלְתְּ
قَتَلَ أَنْتِ قَتَلْتِ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܰܠ ܐܰܢ݈ܬܝ ܩܛܰܠܬܝ

קְטַל אַתֶּם קְטַלְתֶּם
قَتَلَ أَنْتُم قَتَلْتُم
קְטַל אַנְתּוּן קְטַלְתּוּן
ܩܛܰܠ ܐܢ̱ܬܘܢ ܩܛܰܠܬܘܢ

קְטַל אַתֶּן קְטַלְתֶּן
قَتَلَ أَنْتُنَّ قَتَلْتُنَّ
קְטַל אַנְתֵּן קְטַלְתֵּן
ܩܛܰܠ ܐܢ̱ܬܶܝܢ ܩܛܰܠܬܶܝܢ

קְטַל אֲנִי קְטַלְתִּי
قَتَلَ أَنَا قَتَلْتُ
קְטַל אֲנָא קְטֵלֵת
ܩܛܰܠ ܐܶܢܳܐ ܩܶܛܠܶܬ

Hier wird das Thau der zweyten Person beybehalten, oder dasselbe stammet von einem veralteten Pronomine her.

קְטַל נַחְנוּ קְטַלְנָא
قَتَلَ نَحْنُ قَتَلْنَا
קְטַל נַחְנָא קְטַלְנָא
ܩܛܰܠ ܚܢܰܢ ܩܛܰܠܢ (ܢ)

Im Hebräischen und im Arabischen wird die letzte Sylbe des chaldäischen Pronominis zur Bildung dieser Person genommen.

Imperativ.

קְטֹל
أُقْتُلْ
קְטֹל
ܩܛܘܠ

Dieſs ist die zweyte Form des Infinitivs, und ward zur zweyten männlichen Person des Imperativs angenommen; im Aramäischen ist sie hebräischartig, indem sie als Infinitiv sonst nicht mehr üblich ist; im Arabischen ist zur Vermeidung des Schwa unter dem ersten Stammbuchstaben ein Eliph prostheticum angenommen worden.

קְטֹל אַתִּי קִטְלִי
قُتْل أَنْتِ اقْتُلِي
קְטֹל אַנְתְּי קְטֻלִי
ܩܛܘܠ ܐܢܬܝ ܩܛܘܠܝ

קְטֹל אַתּוּן קִטְלוּ
قُتْل أَنْتُم اقْتُلُوا
קְטֹל אַנְתּוּן קְטֻלוּ
ܩܛܘܠ ܐܢܬܘܢ ܩܛܘܠܘ

Im Hebräischen mag das Pronomen der zweyten Person auch אַתּוּן wie im Chaldäischen, oder אַתּוּם wie im Arabischen, gelautet haben.

קְטֹל אַתֵּנָה קְטֹלְנָה
قُتْل أَنْتُنَّ اقْتُلْنَ
קְטֹל אַנְתֵּן קְטֻלְנָא (לְן)
ܩܛܘܠ ܐܢܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ

Im Chaldäischen ist die Endung נָא offenbar nach der hebräischen Endung נָה gestaltet worden.

Zweyter Aorist.

אֲנִי קְטֹל אֶקְטֹל
أَنَا قُتْل اُقْتُل
אֲנָא קְטֹל אֶקְטֹל
ܐܢܐ ܩܛܘܠ ܐܩܛܘܠ

Zur Bildung dieses Aoristes ward die Form des Infinitivs mit *o* und *u* unter dem zweyten Stammbuchstaben, in der zweyten Person aber die Form des Imperativs genommen, und das Pronomen noch vorgesetzt: hieraus erhellet, daſs der Imperativ eher als der zweyte Aorist gebildet worden.

נַחְנוּ קְטַל נִקְטֹל

نَحْنُ قَتَلْ نَقْتُلْ

נַחְנָא קְטַל נִקְטֹל

ܚܢܢ ܩܛܘܠ ܢܩܛܘܠ

אַתְּ קְטֹל תִּקְטֹל

أَنْتَ قْتُلْ تَقْتُلْ

אַנְתְּ קְטֹל תִּקְטֹל

ܐܢܬ ܩܛܘܠ ܬܩܛܘܠ

אַתְּ קִטְלִי תִּקְטְלִי (ין)

أَنْتِ قْتُلِي تَقْتُلِينَ

אַנְתְּ קְטֻלִי תִּקְטְלִי (ין)

ܐܢܬܝ ܩܛܘܠܝ ܬܩܛܠܝܢ

Das Nun, welches sich im Arabischen und im Syrischen, bisweilen auch im Hebräischen und im Chaldäischen am Ende findet, ist bloſs paragogisch hinzugesetzt.

אַתֶּם קִטְלוּ תִּקְטְלוּ (ון)

أَنْتُمْ قْتُلُوا تَقْتُلُوا

אַנְתּוּן קְטֻלוּ תִּקְטְלוּן

ܐܢܬܘܢ ܩܛܘܠܘ ܬܩܛܠܘܢ

Das Nun am Ende im Aramäischen, und bisweilen auch im Hebräischen, scheint paragogisch zu seyn, oder es stammet von הֵן הֵנָּה אִנּוּן her, welches bisweilen mag seyn nachgesetzt worden.

אַתֵּן קְטֹלְנָה תִּקְטֹלְנָה

أَنْتُنَّ قْتُلْنَ تَقْتُلْنَ

אַנְתֵּן קְטֻלְנָא תִּקְטְלָן

ܐܢܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ ܬܩܛܠܢ

Im Aramäischen ist die weibliche vielfache Endung der Nennwörter angenommen worden.

היא קָטַל יִקְטֹל
هي قتل يقتل
אִיהוּ קְטַל יִקְטֹל
ܗܝ ܩܛܠܬ ܢܩܛܘܠ

Dieses weibliche Pronomen scheint, wie das männliche, ursprünglich Generis communis gewesen zu seyn.

תִּקְטֹל
تقتل
תִּקְטֹל
ܬܩܛܘܠ

Das Thau scheint hier aus der zweyten weiblichen Person beybehalten zu seyn, oder es ist uns ein Pronomen, welches ein Thau hatte, verloren gegangen, wenn anders dieses Thau nicht von זאת herstammet.

יִקְטְלוּ (הן) (אִנּוּן)
يقتلوا (אִנּוּן)
יִקְטְלוּן (אִנּוּן)

Das Jod im Hebräischen, Arabischen und Chaldäischen scheint aus אִינּוּן herzustammen.

ܗܢܘܢ ܩܛܠܘ — ܢܩܛܠܘܢ (ܐܢܘܢ)

תִּקְטֹלְנָה (הֵנָּה)
يقتلن (هن)
יִקְטְלָן (אִנֵּן)
ܐܢܝܢ ܩܛܠܝ ܢܩܛܠܢ

Das Thau der Hebräer ist vielleicht aus der zweyten weiblichen Person beybehalten, oder stammet von einem veralteten Pronomine her; das Jod der Araber und der Chaldäer kommt vielleicht von אִינֵּן, welches Anfangs vorgesetzt worden, her.

Man darf wider diese Ableitung der Biegung nicht einwenden, dafs bisweilen, um sie zu erklären, die Mundarten vermenget werden, und einiges, wie das Thau

in der ersten einfachen Person des ersten Aoristes, und in der weiblichen einfachen und vielfachen Person des zweyten Aoristes nicht leicht kann erkläret werden; denn man muſs bedenken, daſs die Biegung schon in der Ursprache entstanden ist, von welcher, als der Mutter, eine Tochter dieses, die andere jenes geerbt hat, und einiges auch bey der Theilung, oder auch nachher verloren gegangen seyn muſs.

Wenn nun nicht nur viele Nennwörter wahre Stammwörter sind, sondern auch die Infinitive der Zeitwörter als die ursprünglichen Stammwörter ihre Biegung erst später von den Pronominibus angenommen haben, in sich selbst wahre Nennwörter sind: so bleibt gar kein Grund übrig, die Zeitwörter vor den Nennwörtern abzuhandeln; es tritt im Gegentheile bey einer solchen Ordnung der Umstand ein, daſs die weibliche Form des Infinitives, und die Biegung der Participien, welche der Analogie der Nennwörter folget, dunkel bleibt. Es spricht demnach

alles für die Ordnung, welche ich angenommen habe, die Ordnung aber, welche gewöhnlich in den Grammatiken herrschet, hat alles wider sich, und kann auf keine Art unterstützet werden. Das einzige, was noch für dieselbe könnte gesagt werden; daſs sie von den Arabischen Sprachforschern, welche die orientalischen Sprachen doch wohl kennen muſsten, herstammet, ist von keinem Gewichte; denn zu geschweigen, daſs die Syrer, wie z. B. *Amira*, ihnen hierinnfalls nicht folgen, und selbst die Araber nicht ganz einig sind, indem im Camus oft ein Nennwort als Stammwort voraus steht, welches selbst *Golius* in dem Anfange seines Lexikons nachgeahmt hat: so können sich die Araber auch einmal geirret haben, so wie die ältern deutschen Sprachlehrer von Irrthümern in ihrer Sprache nicht immer frey sind, wie Hr. *Adelung* in seinem Lehrgebäude der deutschen Sprache sattsam gezeiget hat.

Uebrigens habe ich hier eben dieselbe Benennung der Zeiten und der Formen der

Zeitwörter beybehalten, welche ich in der hebräischen Sprachlehre angenommen, und mit Gründen unterstützt habe. Denn obgleich die Zeiten der Aramäischen Zeitwörter mit mehr Recht als die Zeiten der Hebräer, Präteritum und Futurum genannt werden könnten, so sind sie doch nicht ganz auf diese Zeiten eingeschränkt; ich würde also durch eine andere Benennung die Gleichförmigkeit mit der hebräischen Sprachlehre ohne hinlänglichen Grund gest hi et haben.

Ich finde endlich noch die Erinnerung nöthig, daſs ich, weil der Druck aus Mangel der syrischen Lettern nicht unter meinen Augen geschehen kann, für die etwan unterlaufenden Fehler nicht stehen kann.

Geschrieben zu Wien, den 1. November 1792.

CORRIGENDA.

Pag. 28 *Lin.* penult. pro ܘܳ lege ܘܺ.

— 42 — 5 Parad. 2. et 6. in Stat. emph. lege: גְלָיָא, עָלְמָא, et

— — — 7 — — — cum suffix. lege: גְלָיֵהּ, עָלְמֵהּ.

— 49 — 19 pro — lege ̈—.

— 102 — 14 post activo lege; et passivo K'til.

— 112 — 8 pro קְטַלְתִּינָן lege קְטַלְתִּינַן.

— 115 — 9 — ܡܬܟܬܶܒ lege ܡܬܟܬܘܒ.

— 139 — penult. post *monoculus fuit* pone signum):

— 147 — 14 pro גְלָיִן גְלָא lege גְלָיִן גְלָא.

— — — 16 — גְלָיִן (גְלִי) — גְלָיִן (גְלִי).

— 177 — 5 — ܩܘܡ lege ܩܘܡ.

— 186 — 18 — cemus lege dicemus.

